

МИНИСТЕРСТВО НА РЕГИОНАЛНОТО РАЗВИТИЕ И БЛАГОУСТРОЙСТВОТО

Главна дирекция „Стратегическо планиране на регионалното развитие и
административно-териториално устройство“

Отдел „Стратегическо планиране и координация на регионалното развитие
в Югозападен район – София област“

ГОДИШЕН ДОКЛАД ЗА НАБЛЮДЕНИЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА РЕГИОНАЛНИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ЮГОЗАПАДЕН РАЙОН (2014-2020 г.) ЗА 2015 ГОДИНА

Съдържание

ВЪВЕДЕНИЕ.....	9
I. ОБЩИ УСЛОВИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА РЕГИОНАЛНИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ЮГОЗАПАДНИЯ РАЙОН (2014-2020 Г.) И ПРОМЕНИ В СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИТЕ УСЛОВИЯ.....	10
1. Кратка характеристика на Югозападния район.....	10
2. Анализ и тенденции в изменението на основни икономически показатели в Югозападния район.....	10
3. Анализ и тенденции в изменението на основни демографски показатели и показатели, характеризиращи пазара на труда в Югозападния район.....	16
4. Анализ и тенденции в изменението на основни инфраструктурни и екологични показатели в Югозападния район.....	24
II. ПОСТИГНАТ НАПРЕДЪК ПО ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ЦЕЛИТЕ И ПРИОРИТЕТИТЕ НА РЕГИОНАЛНИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ЮГОЗАПАДЕН РАЙОН (2014-2020 Г.)	44
1. Анализ на изменението на основните макроикономически индикатори.....	46
2. Анализ на изменението на индикаторите по отношение на Стратегия “Европа 2020”.	49
3. Анализ на изменението на глобалните екологични индикатори.....	54
Приоритет I. „Повишаване конкурентоспособността на регионалната икономика”	60
Приоритет II. „Развитие на техническата инфраструктура“	72
Приоритет III. „Опазване и подобряване на състоянието на околната среда“	101
Приоритет IV. „Повишаване конкурентоспособността на човешките ресурси и подобряване качествата на урбанизираната среда“	113
Приоритет V. „Укрепване на административния капацитет и развитие на сътрудничеството“	129
III. ДЕЙСТВИЯ ПРЕДПРИЕТИ ОТ РЕГИОНАЛНИЯ СЪВЕТ ЗА РАЗВИТИЕ НА ЮГОЗАПАДНИЯ РАЙОН С ЦЕЛ ОСИГУРЯВАНЕ НА ЕФЕКТИВНОСТ И ЕФИКАСНОСТ ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА РЕГИОНАЛНИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ЮЗР (2014-2020 Г.)	141
IV. ЗАКЛЮЧЕНИЯ И ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ НАБЛЮДЕНИЕТО НА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА РЕГИОНАЛНИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ЮГОЗАПАДЕН РАЙОН (2014-2020 Г.)	151

Списък на използваните фигури и таблици

Фигура 1. Брутен вътрешен продукт по текущи цени за периода 2013-2014 г. (млн. лв.)

Фигура 2. БДС на областите в ЮЗР за 2013 г. по сектори (млн. лв.)

Фигура 3. Разходи за научно-изследователска и развойна дейност за периода 2013-2014 г. (хил.лв.)

Фигура 4. Брой на населението за периода 2014-2015 г.

Фигура 5. Брой болнични заведения за периода 2013-2014 г.

Фигура 6. Брой лечебни заведения за извънболнична помощ за периода 2013-2014 г.

Фигура 7. Брутен вътрешен продукт на човек от населението за периода 2013-2014 г. (лв.)

Фигура 8. Общ доход на лице от домакинството за периода 2013-2014 г. (лв.)

Фигура 9. Дял на домакинствата с достъп до Интернет в областите от ЮЗР (%)

Таблица 1. Брутна добавена стойност за периода 2012-2013 г. (млн. лв.)

Таблица 2. Преки чуждестранни инвестиции с натрупване за периода 2011-2014 г. (хил. евро)

Таблица 3. Естествен прираст на 1000 души от населението за периода 2014-2015 г.

Таблица 4. Коефициент на заетост и коефициент на безработица на населението на 15 и повече навършени години за периода 2014-2015 г. (в %)

Таблица 5. Брой учебни институции в ЮЗР по области за 2013/2014 и 2014/2015 учебна година

Таблица 6. Медицински кадри към 31.12.2013 г. и 31.12.2014 г. (бр.)

Таблица 7. Дължина и гъстота на Републиканската пътна мрежа към 31.12.2014 г.

Таблица 8. Железопътна мрежа към 31.12.2014 г.

Таблица 9. Обслуженост на населението от екологична инфраструктура към 31.12.2014 г. (%)

Таблица 10. Население в риск от бедност или социално изключване по райони от ниво 2 и области на ЮЗР за периода 2013-2014 г. (хил. души и % от съвкупността)

Таблица 11. Наличност на дълготрайни материални активи с екологично предназначение по райони от ниво 2 и области на ЮЗР за периода 2013-2014 г. (хил. лв.)

Таблица 12. Риск от водоплощна ерозия на територията на районите от ниво 2 през 2014 г. (%)

Таблица 13. Риск от водоплощна ерозия на територията на съответната област в ЮЗР през 2014 г. (%)

Таблица 14. Дял на населението, свързано с пречиствателни станции за отпадъчни води по райони от ниво 2 и области на ЮЗР за периода 2013-2014 г. (%)

Таблица 15. Приключили проекти по оперативните програми в ЮЗР по области в периода 2013-2015 г.

Таблица 16. Брой експерти от областни и общински администрации, преминали обучения в Института по публична администрация през 2014 г. и 2015 г. (по области)

Таблица 17. Брой експерти от общинските администрации, преминали обучения, организирани от други институции/програми извън Института по публична администрация през 2015 г. (по области)

Списък на използваните съкращения

АД	Акционерно дружество
АМ	Автомагистрала
АМС	Администрация на Министерски съвет
АПИ	Агенция „Пътна инфраструктура“
АУЕР	Агенция за устойчиво енергийно развитие
БВП	Брутен вътрешен продукт
БДС	Брутна добавена стойност
ГИП	Годишна индикативна програма
ГКПП	Граничен контролно-пропускателен пункт
ГПСОВ	Градска пречиствателна станция за отпадни води
ДДС	Данък добавена стойност
ДМА	Дълготрайни материални активи
ЕАД	Еднолично акционерно дружество
ЕИСУЧРДА	Единна информационна система за управление на човешките ресурси в държавната администрация
ЕООД	Еднолично дружество с ограничена отговорност
ЕС	Европейски съюз
ЕСИФ	Европейски структурни и инвестиционни фондове
ЗЗВ	Зони за защита на водите
ЗРР	Закон за регионалното развитие
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
ИПА	Институт по публична администрация
ИСАК	Интегрирана система за администриране и контрол
ИСУН	Информационна система за управление и наблюдение на структурните инструменти на ЕС в България
МБАЛ	Многопрофилна болница за активно лечение
МВР	Министерство на вътрешните работи
МЗ	Министерство на здравеопазването
МЗХ	Министерство на земеделието и храните

МИГ	Местна инициативна група
МИ	Министерство на икономиката
МК	Министерство на културата
ММС	Министерство на младежта и спорта
МОН	Министерство на образованието и науката
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МРРБ	Министерство на регионалното развитие и благоустройството
МСП	Малки и средни предприятия
МТ	Министерство на туризма
МТИТС	Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията
МТСП	Министерство на труда и социалната политика
МФ	Министерство на финансите
НДК	Национален дворец на културата
НИРД	Научно-изследователска и развойна дейност
НП	Национален парк
НПО	Неправителствена организация
НСИ	Национален статистически институт
ОП	Оперативна програма
ОПАК	Оперативна програма „Административен капацитет“
ОПОС	Оперативна програма „Околна среда“
ОПРКБИ	Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика“
ОПРР	Оперативна програма „Регионално развитие“
ОПРЧР	Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“
ОПТ	Оперативна програма „Транспорт“
ПБВ	Питейно-битово водоснабдяване
ПМС	Постановление на Министерски съвет
ПП	Природен парк
ППЗРР	Правилник за прилагане на Закона за регионалното развитие
ПРСР	Програма за развитие на селските райони
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадни води

ПСПВ	Пречиствателна станция за питейни води
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
ПУР	План за улична регулация
ПУРБ	План за управление на речните басейни
ПЧИ	Преки чуждестранни инвестиции
ПЧП	Публично-частно партньорство
РДГ	Регионална дирекция по горите
РИОСВ	Регионална инспекция по околната среда и водите
РКК	Регионален координационен комитет
РОУКАВ	Район за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух
РПМ	Републиканска пътна мрежа
РПР	Регионален план за развитие
РСР	Регионален съвет за развитие
СБАЛ	Специализирана болница за активно лечение
СБАЛАГ	Специализирана болница за активно лечение по акушерство и гинекология
СБАЛДБ	Специализирана болница за активно лечение по детски болести
СБАЛИПБ	Специализирана болница за активно лечение на инфекциозни и паразитни болести
СБАЛПФЗ	Специализирана болница за активно лечение за пневмо – фтизиатрични заболявания
СЗР	Северозападен район от ниво 2
СИР	Североизточен район от ниво 2
СМР	Строителни монтажни работи
СПСОВ	Селищна пречиствателна станция за отпадъчни води
СЦР	Северен централен район от ниво 2
ТГС	Трансгранично сътрудничество
ТЕЦ	Топлоелектрическа централа
УМБАЛ	Университетска многопрофилна болница за активно лечение
УМБАЛСМ	Университетска многопрофилна болница за активно лечение и спешна медицина
УО	Управляващ орган

ФПЧ	Фини прахови частици
ЮЗР	Югозападен район от ниво 2
ЮИР	Югоизточен район от ниво 2
ЮЦР	Южен централен район от ниво 2

ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящият Годишен доклад за наблюдение на изпълнението на Регионалния план за развитие на Югозападен район (2014-2020 г.) се разработва на база на действащото национално законодателство за регионално развитие (чл.86, ал.1 от Правилника за прилагане на Закона за регионалното развитие¹). Докладът се изготвя от териториалното звено на Министерство на регионалното развитие и благоустройството в Югозападния район – отдел „Стратегическо планиране и координация на регионалното развитие в Югозападен район” – София област, Главна дирекция „Стратегическо планиране на регионалното развитие и административно-териториално устройство”.

Съгласно законодателството за регионално развитие Регионалният съвет за развитие на Югозападен район е органът за наблюдение на Регионалния план за развитие на Югозападен район. В процеса на наблюдение Регионалният съвет осигурява участието на органите на централната и местната власт, други организации, физически и юридически лица, като се спазва принципа за партньорство, публичност и прозрачност. Годишният доклад се внася за обсъждане и одобряване от Съвета в срок до 30 юни на всяка следваща календарна година (чл.86, ал.3 от ППЗРР).

Наблюдението на Регионалния план за развитие се извършва с цел постигане на ефективност и ефикасност на изпълнението му, както и за подобряване на стратегическото планиране, програмирането, управлението и ресурсното осигуряване на регионалното развитие. Предмет на разработения Доклад е анализът на степента на изпълнение на целите и приоритетите на РПР на ЮЗР съгласно определени физически и финансови индикатори, на организацията и методите на изпълнение, прилагани от органите за управление и на мерките за осигуряване на информация и публичност за резултатите от изпълнението на Плана през 2015 г.

Годишният доклад за наблюдение на изпълнението на Регионалния план за развитие осигурява информация за изготвяне на междинната и последващата оценка на Плана, а резултатите от наблюдението се отчитат при изпълнението на Националната стратегия за регионално развитие. Изводите и заключенията от настоящия Годишен доклад ще бъдат взети предвид при изготвянето на междинната оценка на РПР на ЮЗР (2014-2020 г.), което се извършва в срок 4 г. след началото му на действие.

Настоящият годишен доклад представя обща картина на социално-икономическите условия в ЮЗР през 2015 г. и показва първоначалните резултати от изпълнението на

¹Обнародван в Държавен вестник, бр.80 от 12 септември 2008 г. , в сила от 31.08.2008 г.

целите и приоритетите на Плана. Докладът се основава на последни официални данни на Националния статистически институт към 01.06.2016 г. и сравнителни данни на Евростат за регионите в ЕС през 2014-2015 г. Поради липсата на актуална статистическа информация, в някои случаи Докладът проследява промените в икономическото и социалното развитие на района в периода 2013-2014 г. При изготвяне на Доклада е използвана и информация от официалните електронни страници на оперативните програми, от единния информационен портал за Структурните фондове на ЕС в България www.eufunds.bg, от Информационната система за управление и наблюдение на структурните инструменти на ЕС в България, данни, предоставени от областните и общинските администрации в ЮЗР (за някои индикатори и за изпълнявани проекти), от министерства, агенции и др. ведомства, както и данни от други аналитични изследвания, касаещи социално-икономическото, инфраструктурното и екологичното развитие на регионите, осъществени в периода 2014-2015 г.

I. ОБЩИ УСЛОВИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА РЕГИОНАЛНИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ЮГОЗАПАДНИЯ РАЙОН (2014-2020 Г.) И ПРОМЕНИ В СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИТЕ УСЛОВИЯ.

1. Кратка характеристика на Югозападния район.

Югозападният район заема югозападната част на България с територия 20 306,4 кв.км, което представлява 18,3% от общата територия на страната. Той е част от района на ниво 1 „Югозападна и Южна централна България”, включващ Югозападния район и Южния централен район, съответстващи на ниво 2. На север граничи със Северозападния район, а на изток - с Южния централен район. Южната и западната граница на Югозападния район съвпадат с държавната граница, като районът граничи с 3 държави - с Гърция (южна граница), и със Сърбия, и Македония (западна граница). Югозападният район се състои от 5 административни области – Благоевград, Кюстендил, Перник, Софийска и София (столица), които включват общо 52 общини.

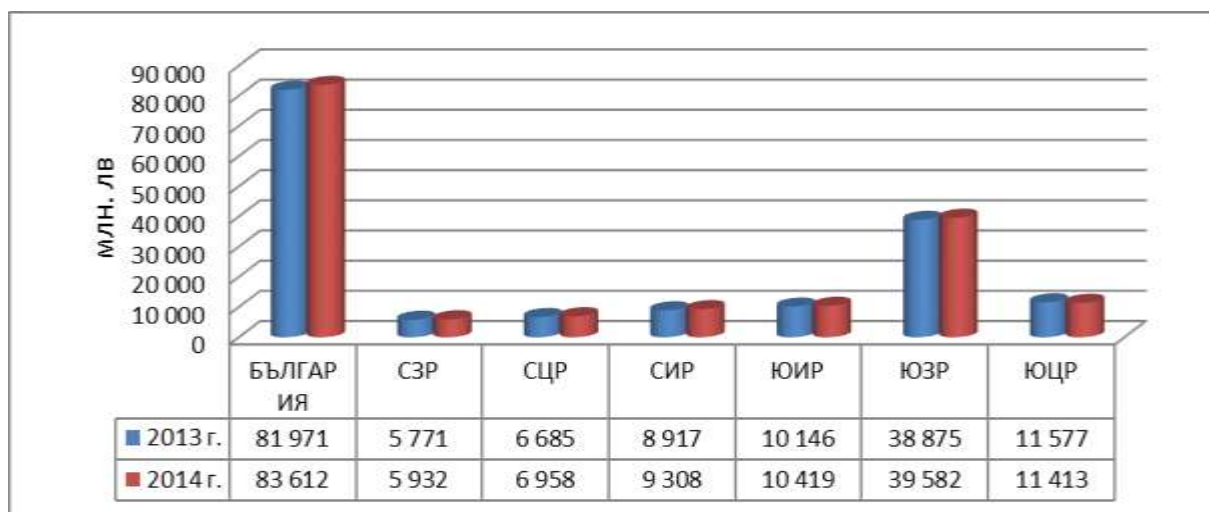
2. Анализ и тенденции в изменението на основни икономически показатели в Югозападния район.

През периода 2014-2015 г. Югозападен район запазва първото си място по степен на икономическо развитие сред районите от ниво 2 в страната, което се дължи главно на

силната концентрацията на ресурси - финансови, материални и човешки - в района на столицата. През 2014 г. на годишна база спрямо 2013 г. в ЮЗР се регистрира нарастване на БВП с по-висок темп от този през 2013 г. спрямо 2012 г., но все още с по-нисък от характерния за района през последните години преди 2009 г. По отношение на състоянието на бизнес сектора в района през 2014 г. се констатира по-значително нарастване на приходите от дейността при микро предприятията, по-малко нарастване – при малките и средните предприятия. Нарастват приходите от дейността и при големите предприятия, с по-висок темп от средния за страната. Регионалната туристическа индустрия се развива стабилно. Продължава стартиралата през 2012 г. тенденция на нарастване на приходите от нощувки, като реализираните приходи през 2015 г. надминават тези през 2008 г. от периода преди финансовата криза и нарастват над 6% на годишна база. Негативни промени се регистрират относно привлечените преки чуждестранни инвестиции, които през 2014 г. са с отрицателна стойност, за разлика от периода 2012-2013 г.

Стойността на произведения **брутен вътрешен продукт** по текущи цени в Югозападен район през 2014 г. възлиза на 39 582 млн. лв., като се регистрира нарастване от 1,8% спрямо 2013 г. (38 875 млн.лв.) Данните показват, че през 2014 г. във всички райони от ниво 2, с изключение на Южен Централен район, се наблюдава нарастване на стойността на БВП. ЮЗР продължава значително да надвишава приноса на всеки от другите райони от ниво 2 в общия БВП на страната и през 2014 г. формира около 47,3% от националния БВП. Въпреки това, през последните две години, се наблюдава, макар и много слабо, намаление на дела на ЮЗР в националния БВП (с 0,1% спрямо 2013 г. и с 0,25% спрямо 2012 г.) През 2014 г. област София (столица) дава 82,8% от БВП на района и 39,2% от националния БВП за същата година, докато за останалите области от района относителният дял от националния БВП е в рамките на 0,9-3,3%.

Фигура 1. Брутен вътрешен продукт по текущи цени за периода 2013-2014 г. (млн. лв.)

Източник: Национален статистически институт

Отчетените стойности на показателя **брутна добавена стойност** за 2013 г. се запазват на почти същото ниво, както и през 2012 г. – нарастване с 0,1% на годишна база. Минимално е и нарастването на показателя средно за страната (с 0,29%). И през 2013 г. ЮЗР запазва водещото си място сред районите от ниво 2, като създава 47,5% от брутната добавена стойност в страната (минимално намаление с 0,1% в сравнение с предходната година).

Приносът на Югозападния район в брутната добавена стойност на страната по икономически сектори през 2013 г. се отличава с доминиращ дял на района в сектора на услугите – 55,8% (2012 г. – 55,7%), индустриален дял – 33,6% (2012 г. – 35,5%), равняващ се на повече от една трета от съвкупната добавена стойност в сектора за страната и сравнително ниска добавена стойност в аграрния сектор – 13,8% (2012 г. – 14,2%).

Таблица 1. Брутна добавена стойност за периода 2012-2013 г. (млн. лв.)

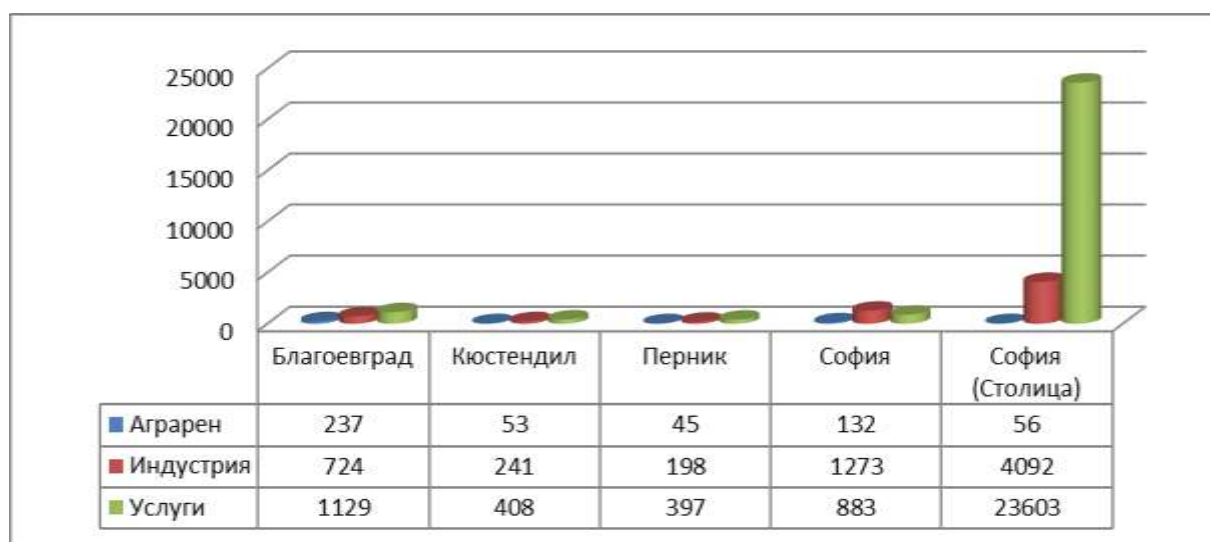
Район, област	БДС 2012 г.	БДС 2013 г.	БДС по икономически сектори					
			2012 г.			2013 г.		
			Аграрен	Индустрия	Услуги	Аграрен	Индустрия	Услуги
БЪЛГАРИЯ	70 375	70 576	3 742	20 794	45 839	3 770	19 448	47 358
Северозападен район	4 998	4 969	613	1 731	2 654	632	1 612	2 725
Северен централен район	5 644	5 756	607	1 930	3 107	640	1 908	3 207
Североизточен район	7 675	7 677	608	2 324	4 743	606	2 189	4 882
Югоизточен район	8 604	8 736	534	3 688	4 382	539	3 618	4 579
Южен централен район	10 018	9 968	845	3 738	5 435	831	3 592	5 545
Югозападен район	33 436	33 471	533	7 384	25 518	522	6 528	26 420
Благоевград	2 087	2 090	234	771	1 082	237	724	1 129
Кюстендил	702	702	66	238	398	53	241	408
Перник	673	640	44	234	395	45	198	397
София	2 592	2 288	135	1 600	857	132	1 273	883
София (столица)	27 381	27 751	55	4 541	22 875	56	4 092	23 603

Източник: Национален статистически институт

Структурата на брутната добавена стойност в Югозападния район се характеризира със силен превес на сектора на услугите, където се формира 78,9% дял от съвкупната добавена стойност в района през 2013 г. (76,3% през 2012 г.) В сектора на индустрията се произвеждат 19,5% от регионалната добавена стойност (22,1% за 2012 г.), а приносът на сектора на селското и горско стопанство е само 1,6% - запазва се най-нисък от всички райони от ниво 2 (1,6% за 2012 г.) В разпределението на БДС на Югозападния район по икономически сектори се наблюдават характерните особености за развитите в икономическо отношение региони в ЕС - значителен дял на сектора на услугите, следван от дела на индустрията и нисък дял на аграрния сектор. Това се дължи на значителния

принос на област София (столица), която дава почти 90% от дела на услугите в ЮЗР по данни за 2013 г. При разпределението на отделните дялове (аграрен, индустрия, услуги) в структурата на БДС по области в ЮЗР се наблюдават значителни вътрешнорегионални различия, представени в следната фигура:

Фигура 2. БДС на областите в ЮЗР за 2013 г. по сектори (млн. лв.)

Източник: Национален статистически институт

Положителната тенденция на увеличаване на **преките чуждестранни инвестиции**, характерна за ЮЗР в периода 2011-2013г., през 2014 г. се променя. Чистата стойност на ПЧИ в ЮЗР през 2014 г. е отрицателна – минус 397 553 хил. евро спрямо 2013 г. На областно ниво, стойността на привлечените ПЧИ намалява в областите Благоевград – с 50,5% и Кюстендил – с 21,2%. В останалите три области отливът на инвестиции е още по-голям – стойността на ПЧИ през 2014 г. е отрицателна спрямо 2013 г., съответно за област Софийска – минус 23 814,7 хил. евро, за област София (столица) – минус 398 789,2 хил. евро и за област Перник – 10 718,2 хил. евро.

Въпреки намалението на привлечените през 2014 г. инвестициите, ЮЗР запазва водещото си място в структурата на разпределение на преките чуждестранни инвестиции в страната по райони от ниво 2 с относителен дял от 62,8% от всички ПЧИ за България (увеличение с 0,8% спрямо 2013 г.) Това се дължи на област София (столица), където стойността на направените инвестиции надминава стойностите на останалите пет района от ниво 2, взети заедно със значителната сума от 3 655 140,9 хил. евро.

Таблица 2. Пречи чуждестранни инвестиции с натрупване за периода 2011-2014 г. (хил. евро)

Район, област	2011 г.	2012 г.	2013 г.	2014 г.
БЪЛГАРИЯ	21 644 918,0	21 950 596,1	23 339 733,1	21 581 579,6
Северозападен район	539 099,1	573 295,3	700 969,0	664 722,1
Северен централен район	807 175,4	841 791,2	879 943,1	905 311,8
Североизточен район	2 018 734,6	2 024 996,6	2 041 479,7	2 093 916,7
Югоизточен район	2 947 248,8	2 866 239,7	3 385 948,9	2 057 290,7
Южен централен район	1 908 766,1	2 033 178,6	2 372 345,6	2 298 844,5
Югозападен район	13 423 894,0	13 611 094,7	13 959 046,8	13 561 493,8
Благоевград	257 517,3	306 899,0	353 627,1	384 666,4
Кюстендил	25 891,6	33 060,3	38 794,3	43 524,1
Перник	258 330,8	244 496,4	229 717,1	218 998,9
София	1 295 597,4	1 323 132,0	1 262 892,4	1 239 077,7
София (столица)	11 586 556,9	11 703 507,0	12 074 015,9	11 675 226,7

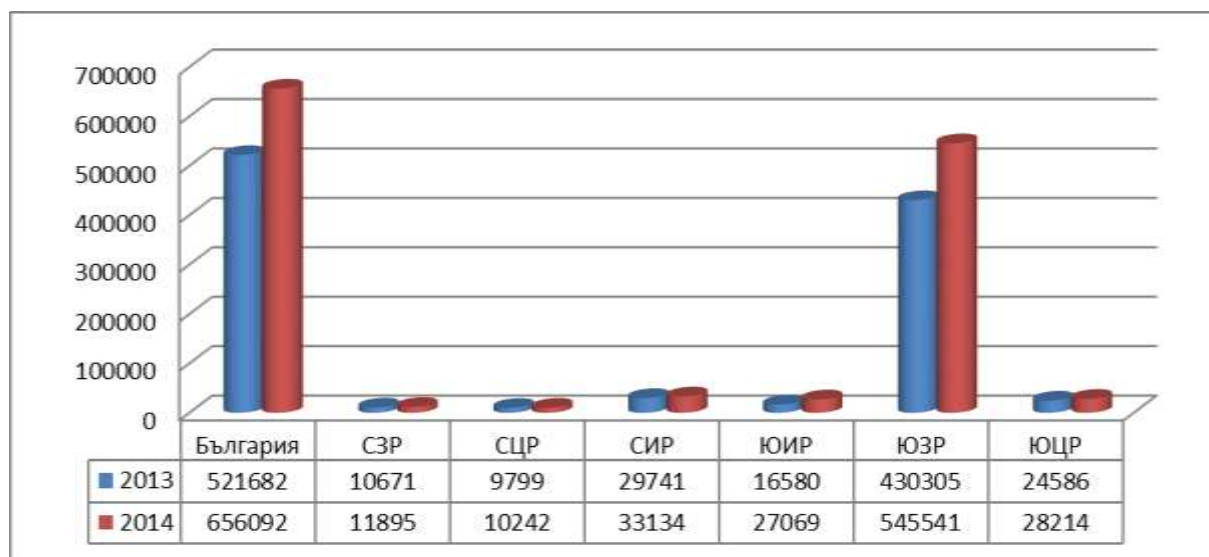
Източник: Национален статистически институт

Разходите за научно-изследователска и развойна дейност в Югозападен район запазват дългогодишната си тенденция на непрекъснато нарастване и достигат 545 541 хил. лв., като разликата спрямо предходната 2013 година е 26,8% и възлиза на 115 236 хил. лв. За сравнение, нарастването за 2013 г. на годишна база спрямо 2012 г. е едва 3,2% (13 351 хил. лв.) Тенденцията за страната през 2014 г. е също на нарастване, което е сходно с това на района и възлиза на 25,8% спрямо предходната 2013 г.

И през 2014 г. ЮЗР продължава да формира преобладаващата част от разходите за НИРД на страната с дял от 83,1%, който е малко по-висок от този през 2013г. (82,5%).

Югозападният район е с най-висок университетски и научен капацитет от районите от ниво 2 и тенденцията за нарастване на инвестициите за НИРД благоприятства развитието на иновациите в района. Голямата концентрация на разходи за НИРД в ЮЗР се дължи в много по-голяма степен на разходите на правителството и учебните заведенията за висше образование, отколкото на мащаба на разходите на бизнес предприятия.

Фигура 3. Разходи за научно-изследователска и развойна дейност за периода 2013-2014 г. (хил.лв.)

Източник: Национален статистически институт

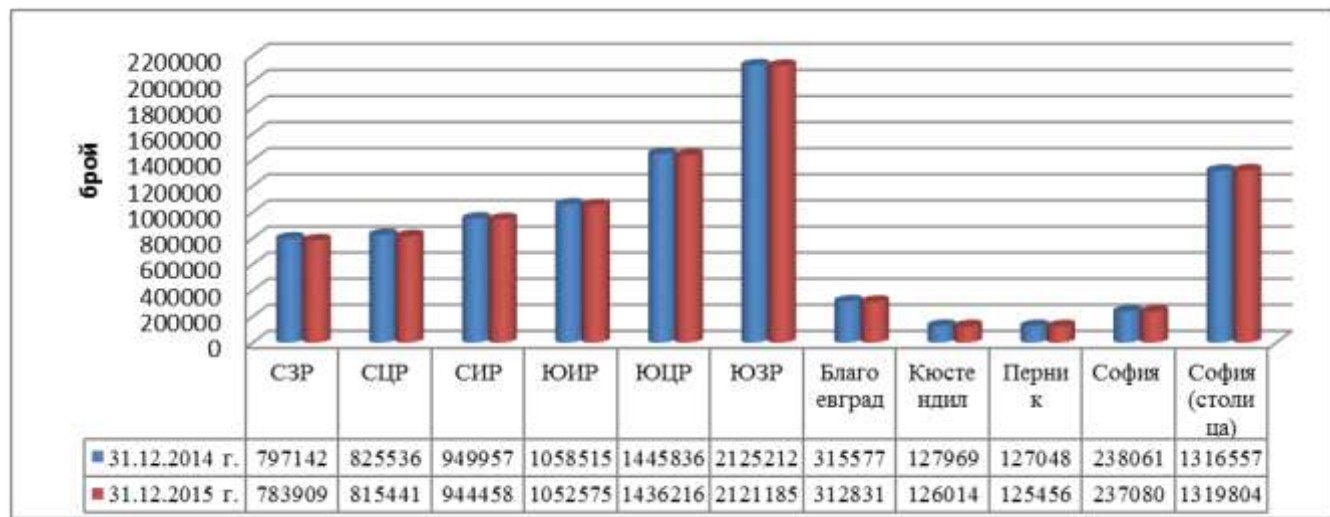
3. Анализ и тенденции в изменението на основни демографски показатели и показатели, характеризиращи пазара на труда в Югозападния район.

Задълбочаването на демографските проблеми и на диспропорциите в териториалното разпределение на населението в района, характерно за последните няколко години, продължава и през 2015 г. Въпреки това, показателите за социално и демографско развитие се запазват в сравнително по-благоприятна позиция спрямо останалите райони от ниво 2 в страната, поради по-големите възможности за заетост в столицата, което от своя страна привлича по-голям контингент младо население от други части на страната. Задържат се тенденциите, характерни и за останалите райони от ниво 2 в страната, стартирали през 2013 г., на постепенно нарастване на коефициента на заетост на населението и намаляване на коефициента на безработица. И през 2015 г. коефициентът на заетост в ЮЗР е по-висок от средния за страната, а коефициентът на безработица – по-нисък, въпреки че някои от останалите райони от ниво 2 изпреварват ЮЗР по темп на нарастване на заетостта и намаление на безработицата.

Югозападният район е най-големият район от ниво 2 в България по **брой на населението** - 2 121 185 души по данни към 31.12.2015 г. Това представлява малко над 29% от населението на страната, което основно се дължи на област София (столица), където живее 18% от общото население на страната. Сравнено с данните към 31.12.2014 г., населението на ЮЗР през 2015 г. намалява с 0,2% (4 027 души). Единствено в област

София (столица) броят на населението нараства с 0,2% (3 247 души), в другите четири области от района се регистрира спад.

Фигура 4. Брой на населението за периода 2014-2015 г.

Източник: Национален статистически институт

Естественят прираст за 2015 г. на Югозападния район следва общите за страната негативни тенденции и продължава да е отрицателен (-8 737 души или -4,1% спрямо -44 147 души или -6,2% за България), но все пак с най-ниска стойност от всички райони от ниво 2 в страната. На годишна база за 2015 г. отрицателната стойност на естествения прираст в района се увеличава – от -3,6% през 2014 г. на -4,1% за 2015 г. Във вътрешнорегионален план, с най-висок отрицателен естествен прираст и през 2015 г. е продължават да са област Перник и област Кюстендил - съответно -12,4% и -12,2%. През 2015 г. се наблюдава тенденция за увеличаване на стойността на показателя във всички области на района с изключение на област Благоевград, където се отчита минимално намаление (с -0,01%). Естественият прираст на област София (столица) през 2015 г. продължава да е отрицателен (-1,7%) и въпреки минималното повишаване на стойностите спрямо предходната година (с -0,5%), област София (столица) продължава да е с най-благоприятна стойност по този показател сред областите в страната.

Таблица 3. *Естествен прираст на 1000 души от населението за периода 2014-2015 г.*

Район, област	Естествен прираст на населението (души)		Естествен прираст на населението (‰)	
	2014 г.	2015 г.	2014 г.	2015 г.
БЪЛГАРИЯ	-41 367	-44 147	-5,7	-6,2
<i>Северозападен район</i>	-9 250	-9 328	-11,5	-11,8
<i>Северен централен район</i>	-7 240	-7 416	-8,7	-9,0
<i>Североизточен район</i>	-4 526	-5137	-4,7	-5,5
<i>Югоизточен район</i>	-5 079	-5 347	-4,8	-5,1
<i>Южен централен район</i>	-7 518	-8 202	-5,2	-5,7
Югозападен район	-7 754	-8 737	-3,6	-4,1
Благоевград	-1 122	-1 082	-3,6	-3,5
Кюстендил	-1 473	-1 547	-11,4	-12,2
Перник	-1 427	-1 575	-11,2	-12,4
София	-2 173	-2 299	-9,1	-9,7
София (столица)	-1 559	-2 234	-1,2	-1,7

Източник: Национален статистически институт

При показателя **коэффициент на заетост на населението на 15 и повече навършени години** в Югозападния район продължава тенденцията на нарастване, характерна за последните 2 години. През 2015 г. коефициентът се увеличава с 1,2% на годишна база спрямо 2014 г. Въпреки че стойността му за 2015 г. (54,5%) остава по-висока от средната за страната (49,1%), нарастването в ЮЗР е по-слабо в сравнение с някои от останалите райони от ниво 2 (СИР – с 2,3%, СЦР – с 1,8% и ЮИР – с 1,5%). На областно ниво, по-голямо нарастване от средното за ЮЗР през 2015 г. се отчита в областите София (столица) - с 1,9%, Кюстендил – 1,4%. Увеличението на коефициента в област Благоевград е слабо – с 0,3%, а в областите Софийска и Перник се регистрира намаление, съответно с 0,9% и 0,2%.

Таблица 4. Коефициент на заетост и коефициент на безработица на населението на 15 и повече навършени години за периода 2014-2015 г. (в %)

Район, област	Коефициент на заетост (%)		Коефициент на безработица (%)	
	2014 г.	2015 г.	2014 г.	2015 г.
БЪЛГАРИЯ	48	49,1	11,4	9,1
Северозападен район	40,2	41	14,2	12,1
Северен централен район	44	45,8	13,2	10,6
Североизточен район	47,9	50,2	12,6	10,3
Югоизточен район	45,7	47,2	11,9	10,4
Южен централен район	48,4	48,2	12	9,2
Югозападен район	53,3	54,5	8,9	6,7
Благоевград	50,6	50,9	14,1	10,3
Кюстендил	41,7	43,1	14,2	13,1
Перник	46,2	46,0	13,1	14,0
София	45,7	44,8	12,7	9,4
София (столица)	57,3	59,2	6,3	4,3

Източник: Национален статистически институт

Намалението при показателя **коефициент на безработица**, стартирало през 2014 г. в ЮЗР, продължава и през 2015 г. и на годишна база спрямо 2014 г. коефициентът се понижава с 2,2%. Въпреки че стойността на коефициента за 2015 г. в района (6,7%) остава по-ниска от средната за страната (9,1%), понижението му е по-малко от това в някои от останалите райони от ниво 2 (ЮЦР – 2,8%, СЦР – с 2,6% и СИР – с 2,3%). Във вътрешнорегионален план се наблюдават значителни различия в стойността на показателя. Под средното ниво за ЮЗР и за страната е единствено област София (столица) – с коефициент на безработица 4,3%, като се регистрира намаление от 2% спрямо 2014 г. По-голямо намаление на коефициента на безработица през 2015 г. се отбелязва в областите Благоевград – 3,8% и Софийска – 3,3% и по-малко – в област Кюстендил (1,1%) на годишна база. Единствено в област Перник коефициентът се увеличава с 0,9%.

Системата от **образователни институции** в Югозападния район е най-добре развита спрямо останалите райони в страната, като се има предвид националното значение и високата концентрация на университети и колежи в столицата. За учебната 2014/2015 г.

броят на самостоятелните колежи в ЮЗР остава непроменен (5 броя) – 1 в област Благоевград и 4 в област София (столица). Не се променя и броят на университетите и специализираните висши училища – общо 24. Единствено в област Кюстендил няма колеж или висше училище.

По показателя брой университети на 1 млн. жители към 31.12.2015 г. районът запазва същата стойност, както през 2014 г. - 11,3 и първото си място сред районите от ниво 2 в страната.

През учебната 2014/2015 г. учениците на територията на района са обучавани в общо 648 учебни институции (с 1 брой повече от предходната учебна 2013/2014 г.) Намалява броят (с 2) на общообразователните училища, а се увеличава броят (с 1) на професионалните гимназии и (с 2) на професионалните колежи с прием след средно образование. Измененията по области и видове образователни институции са представени в следващата таблица:

Таблица 5. Брой учебни институции в ЮЗР по области за 2013/2014 и 2014/2015 учебна година

	2013/2014 уч. година						2014/2015 уч. година					
	Благоевград	София /столица/	Софийска	Перник	Кюстендил	Общо за ЮЗР	Благоевград	София /столица/	Софийска	Перник	Кюстендил	Общо за ЮЗР
Общо за района	133	319	104	44	47	647	134	319	104	44	47	648
Общообразователни училища	108	223	85	32	32	480	108	221	85	32	32	491
Специални училища	3	7	1	1	1	13	3	7	1	1	1	13
Училища по изкуствата и спорт	1	11	1	1	1	15	1	11	1	1	1	15
Професионални гимназии	17	36	16	9	12	90	18	36	16	9	12	91
Професионални колежи с прием след средно образование	1	18	-	-	1	20	1	20	-	-	1	22
Професионални училища след VI и VII клас	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Професионални училища след VIII клас	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Самостоятелни колежи	1	4	-	-	-	5	1	4	-	-	-	5

Университети и специализирани висши училища	2	20	1	1	-	24	2	20	1	1	-	24
---	---	----	---	---	---	----	---	----	---	---	---	----

Източник: Национален статистически институт

През учебната 2014/2015 г. в ЮЗР има 4460 броя детски градини, което представлява 23% от тези в страната (1 991 бр.) В сравнение с предходната 2013/2014 учебна година се наблюдава увеличение на броя на детските градини в ЮЗР с 5 и увеличение на обхванатите деца с 1 880 (72 397 броя). На вътрешнорегионално ниво, в сравнение с предходната учебна година, във всички области се запазва същия брой детски градини с изключение на област София (столица), където техният брой се увеличава с 5. Въпреки това увеличение в столицата и през учебната 2014/2015 г. остава актуален проблемът с недостига на места.

Системата на здравеопазването в района е по-добре развита в сравнение с останалите райони от ниво 2. Към 31.12.2014 г. общият брой на болничните заведения в ЮЗР е 105 – увеличение с 4 броя спрямо предходната година, каквато е и тенденцията за страната като цяло (2013 г. - 342 броя и 2014 г. – 349 броя).

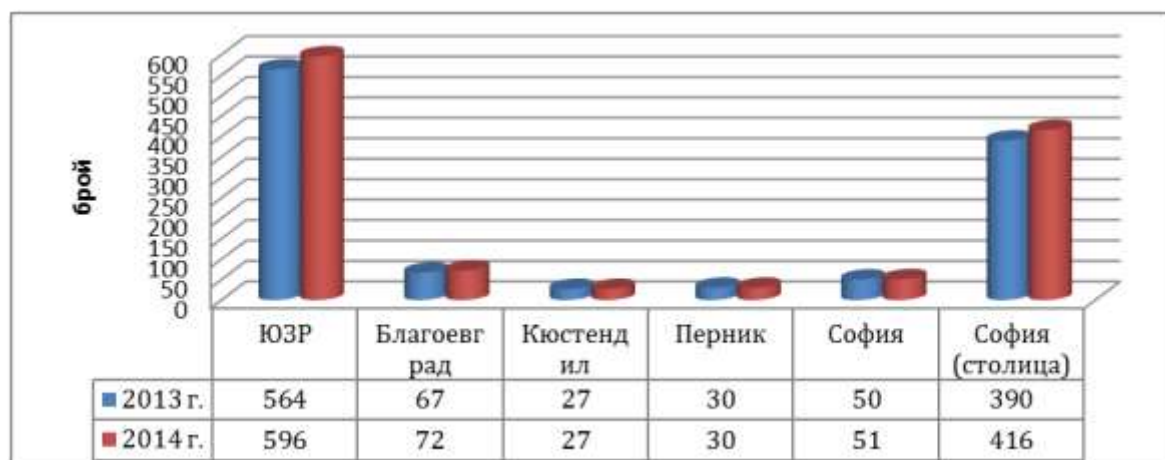
Фигура 5. Брой болнични заведения за периода 2013-2014 г.

Източник: Национален статистически институт

По отношение на лечебните заведения за извънболнична помощ Югозападен район следва тенденцията на увеличаване на броя им, характерна за цялата страна. В София (столица) са концентрирани приблизително 19% от болничните заведения в страната и около 22% от лечебните заведения за извънболнична помощ.

Фигура 6. Брой лечебни заведения за извънболнична помощ за периода 2013-2014 г.

Изт

очник: Национален статистически институт

През 2014 г. осигуреността на населението от ЮЗР с лекари минимално се подобрява – от 240 души на 1 лекар за 2013 г. на 239 за 2014 г., като тази стойност е под средната за страната (250 души на 1 лекар). Във вътрешнорегионален план най-добра осигуреност с лекари през 2014 г. има в област София (столица) – 211 души на 1 лекар, а най-ниска осигуреност - в област Перник – 362 души на 1 лекар.

По отношение на осигуреността на населението с лекари по дентална медицина, през 2014 г. за района като цяло се наблюдава минимално подобряване на показателя – от 868 за 2013 г. на 866 души за 2014 г., което се дължи на минималното увеличаване на броя на тези специалисти – от 2 450 за 2013 г. на 2 453 за 2014 г. На областно ниво, през 2014 г. подобряване на осигуреността на населението с лекари по дентална медицина се наблюдава в областите Благоевград и Перник, а в останалите области се отчита минимално влошаване на стойностите на показателя. Софийска област продължава да е на последно място по този показател – 1817 души на 1 лекар по дентална медицина.

Таблица 6. Медицински кадри към 31.12.2013 г. и 31.12.2014 г. (бр.)

Район, област	Лекари		Население на един лекар		Лекари по дентална медицина		Население на един лекар по дентална медицина	
	2013 г.	2014 г.	2013 г.	2014 г.	2013 г.	2014 г.	2013 г.	2014 г.
България	28 937	28 842	250	250	7 247	7 013	1 000	1 027
Северозападен район	3 402	3 364	238	237	609	592	1 331	1 347
Северен централен район	2 641	2 596	316	318	652	611	1 282	1 351
Североизточен район	3 590	3 578	266	265	805	801	1 186	1 186
Югоизточен район	3 604	3 570	295	297	888	811	1 198	1 305
Южен централен район	5 368	5 444	271	266	1 809	1 715	804	843
Югозападен район	8875	8 888	240	239	2 450	2 453	868	866
Благоевград	915	941	348	335	285	310	1 116	1 018
Кюстендил	438	441	297	290	121	118	1 077	1 084
Перник	347	351	371	362	119	138	1 081	921
София	915	926	263	257	141	131	1 708	1 817
София (столица)	6 260	6 229	209	211	1 784	1 756	734	750

Източник: Национален статистически институт

Като цяло недостиг на здравни услуги и недостатъчно добра организация на медицинската помощ има в периферните и отдалечените населени места в района.

4. Анализ и тенденции в изменението на основни инфраструктурни и екологични показатели в Югозападния район.

В края на 2014 г. общата *дължина на Републиканската пътна мрежа* в Югозападния район възлиза на 3 337 км и включва 163 км – автомагистрали, 608 км - пътища I клас, 619 км - пътища II клас и 1 947 км - пътища III клас и пътни връзки при кръстовища и възли. В статистическо изразение не се наблюдава изменение спрямо предходната година. Следва обаче да се отбележи, че до края на 2015 г. бяха приключени няколко мащабни пътни проекта на територията на Югозападен район, които все още не са отчетени статистически, но ще доведат до значителна промяна на показателя по отношение на автомагистралите и пътищата от I клас при следващото му отчитане:

- Автомагистрала „Струма“ - ЛОТ 2 „Дупница-Благоевград“ с дължина 37,5 км (на територията на област Кюстендил и област Благоевград);
- Автомагистрала „Струма“ - ЛОТ 4 „Сандански-Кулата“ с дължина 14,7 км (на територията на област Благоевград);
- Лот 1 от Автомагистрала Калотина-София – Западна дъга на Софийски околновръстен път – участък 1 – от магистрала „Люлин“ до река Какач с дължина 3 км (на територията на област Софийска);
- „Северна скоростна тангента“ (гр. София) - отсечка с дължина 16,5 км (на територията на област Софийска)

Територията на Югозападен район не е равномерно обслужена от пътища с висок клас. През района преминават изцяло автомагистрала „Люлин“ и изградените участъци от автомагистрала „Струма“, части от автомагистралите „Хемус“ и „Тракия“, както и някои първокласни пътища. Изградените автомагистрали и пътища I клас в ЮЗР имат най-голям относителен дял от общата дължина на пътищата от РПМ в района в сравнение с останалите райони от ниво 2 - около 23%. Средната гъстота на първокласните пътища и автомагистралите е 38 км/1000 кв.км при средно за страната 32 км/1000 кв.км.

Най-добре обслужена от пътища от РПМ е Софийска област. Това се дължи основно на непосредствената близост на областта до гр. София и развитието на инфраструктурата от и към столицата. Пътищата от РПМ, функциониращи на територията на област Софийска са с най-голяма дължина в района – 1 506 км или около 45% от РПМ в района. Гъстотата на пътищата от РПМ в областта е 213 км/1000 кв. км, което е над средното ниво за страната. Гъстотата на пътищата от висок клас (автомагистрали и пътища I клас) е 70 км/кв.км – близо два пъти по-висока от средната за страната и района.

Проблем по отношение на пътната инфраструктура в Софийска област остава качеството на пътната настилка. По данни на Агенция „Пътна инфраструктура”, въпреки известно подобрене през 2014 г., делът на пътната настилка в добро състояние - 31%, остава значително по-нисък от средния за страната – 40,5%. За сравнение, през 2013 г. делът на пътищата в добро състояние в областта е 28%.

През 2014 г. делът на пътищата в добро състояние в област Благоевград е 49%, което е незначително влошаване на стойността на показателя – с 1% спрямо 2013 г. Въпреки това, състоянието на пътищата е по-добро от средното за страната. От друга страна, поради преобладаващо високопланинския релеф и големината на територията на областта, гъстотата на пътната мрежа остава значително по-ниска от средната за района и за страната - 103 км/1000 кв.км, а около 60% от пътищата са третокласни. Поетапното въвеждане в експлоатация на недовършените отсечки от автомагистрала „Струма“ ще доведе до подобряване на пътния профил на областта.

По данни на АПИ през 2014 г. 46% от пътищата в област Кюстендил са в добро състояние (не се регистрира промяна спрямо 2013 г.) Това се дължи на рехабилитацията на част от РПМ в рамките на областта през последните години. Гъстотата на пътната мрежа – 193 км/1000 кв. км, е по-висока от средната за страната, а три четвърти от пътищата са третокласни. След откриването на ЛОТ 1 от автомагистрала „Струма“, област Кюстендил е частично обслужена от автомагистрален път (9 км), като се очаква поетапното доизграждане на автомагистралата да повиши обслужеността на област Кюстендил с висок клас пътища.

Гъстотата на пътната мрежа в област Перник е най-висока от областите в ЮЗР – 240 км/1000 кв.км. По-висока свързаност в страната се наблюдава единствено в област Габрово. По данни на АПИ за 2014 г. в добро състояние са близо 50% от пътищата в обхвата на РПМ в област Перник, което е нарастване с 2% спрямо предходната година. Откриването на автомагистрала „Люлин” през 2011 г. и на ЛОТ 1 от автомагистрала „Струма“ през 2013 г. очертават положителна тенденция в развитието на транспортната инфраструктура в областта, което е от важно значение за икономическата активност.

Поради особеностите на административно-териториалното разделение на страната, територията на област София (столица) не включва пътища, влизащи в обхвата на РПМ. Формално погледнато, всички магистрали в страната продължават до границата на самата област.

Таблица 7. Дължина и гъстота на Републиканската пътна мрежа към 31.12.2014 г.

Район, област	Общо (км.)	Авто магист рали (км.)	Първо класни (км.)	Второ класни (км.)	Трето Класни пътища и пътни вързки при кръстов ища и възли (км.)	Обща гъстота на РПМ (км./1000 кв.км.)	Гъстота на АМ и пътища I клас (км./1000 кв.км.)	Гъстот а на пътищ ата II и III клас (км./10 00 кв.км.)
БЪЛГАРИЯ	19 728	610	2 965	4 042	12 111	177	32	145
Северозападен район	3 402	7	393	766	2 236	178	21	157
Северен централен район	2 966	-	463	636	1 867	197	30	167
Североизточен район	2 688	91	487	472	1 636	185	40	145
Югоизточен район	3 296	204	598	765	1 729	166	40	126
Южен централен район	4 039	145	416	784	2694	180	25	155
Югозападен район	3 337	163	608	619	1 947	164	38	126
Благоевград	666	-	87	153	426	103	13	89
Кюстендил	589	9	85	54	441	193	30	162
Перник	576	17	79	66	414	240	40	200
София	1 506	137	357	346	666	213	70	143
София (столица)	-	-	-	-	-	-	-	-

Източник: Национален статистически институт

По отношение на развитието на ж.п. инфраструктурата в Югозападен район не се наблюдават съществени изменения. Районът е с най-голяма дължина на изградената железопътна мрежа в страната през 2014 г. - 866 км и с най-висока гъстота на изградени железопътни линии – 42,6 км/1000 кв.км. Общата дължина на удвоените главни жп линии е 168 км, съответстващи на 19% от всички жп линии в района, а дължината на електрифицираните жп линии е 661 км - 76% от общата дължина на жп линиите в района.

Територията на района е неравномерно обслужена от железопътен транспорт, тъй като изградената жп мрежа е разположена предимно в северната половина и югозападната част. Най-добре обслужена с жп транспорт е област София (столица) – с гъстота на жп линиите от 127,6 км/1000 кв.км, което е близо 4 пъти по-високо от средното за страната. Основната причина е концентрацията на ж.п линии по различни направления в района на столицата. С по-висока от средната за страната гъстота на жп линии са и областите Кюстендил, Перник и Софийска. Преобладаващо планинският релеф в област Благоевград е една от основните причини за ниската гъстота на железопътните линии – 25 км/1000 кв.км. Общините, разположени в граничните територии на ЮЗР и в източната Рило-Пиринска част, са отдалечени значително от главните жп линии.

По-мощно развитие в изграждането и рехабилитацията на жп инфраструктурата на територията на Югозападен район се очаква със стартирането през 2016 г. на дейностите по модернизацията на участъци от жп направленията София – Калотина (Волуяк-София) и София-Пловдив-Бургас (София-Елин Пелин, Елин Пелин – Ихтиман, Ихтиман – Септември).

Таблица 8. Железопътна мрежа към 31.12.2014 г.

Район, област	Дължина на жп мрежата (км.)	Удвоени жп линии (км.)	Електриф. жп линии (км.)	Гъстота на жп мрежата (км./1000 кв. км.)
БЪЛГАРИЯ	4 023	989	2 861	36,2
<i>Северозападен район</i>	648	192	444	34,0
<i>Северен централен район</i>	627	89	436	41,9
<i>Североизточен район</i>	484	245	361	33,4
<i>Югоизточен район</i>	624	179	556	31,5
<i>Южен централен район</i>	774	116	403	34,6

Югозападен район	866	168	661	42,6
Благоевград	162	-	105	25,1
Кюстендил	121	-	64	39,7
Перник	116	8	84	48,5
София	295	104	253	41,8
София (столица)	172	56	155	127,6

Източник: Национален статистически институт

Югозападният район е най-добре обслуженият с **въздушен транспорт** от районите от ниво 2 в страната. Летище София е най-голямото в страната. София е свързана чрез директни въздушни маршрути с над 60 дестинации в Европа и Близкия изток. Действащи към момента са и вътрешните полети до Бургас и Варна, както и презокеанската самолетна линия до Ню Йорк (САЩ). Летище София има изключително голямо значение за осигуряването на достъпа до въздушен транспорт на районите Северозападен, Северен централен и Южен централен, както и за обслужването на туристическия трафик до зимните курорти в югозападната част на страната. През 2015 г. се регистрира нарастване на обслужените пътници от летище София за трета поредна година. На годишна база увеличението е със 7,2% - от 3,815 млн. пътници през 2014 г. до 4,088 млн. пътници през 2015 г. Това е най-големият брой обслужени пътници от летището след откриването на Терминал 2 през 2006 г. По отношение на превозените товари и пощенски пратки през 2014 г. също се отбелязва ръст - 5,6% спрямо предходната година до 18 727 т. (за 2014 г. – 17 741 т.)² Броят на регистрираните самолетодвижения нараства от 42 120 през 2014 г. до 44 416 през 2015 г.

Основните статистически показатели за обслуженост на населението от екологична инфраструктура в Югозападен район през 2014 г. се запазват на близки до предходната година нива. Напредъкът в тази сфера се изразява в реализирането на редица инвестиционни проекти по линия на Оперативна програма „Околна среда“ 2007-2013 г. за рехабилитация и изграждане на ВиК мрежи, пречиствателни станции и регионални депа за отпадъци.

² Източник: Официален сайт на „Летище София“

Таблица 9. Обслуженост на населението от екологична инфраструктура към 31.12.2014 г. (%)

Район, област	Дял на населението, обслужвано от водоснабдителна мрежа	Дял на населението, обслужвано от канализационна мрежа	Дял на обслужваното население от системи за сметосъбиране
БЪЛГАРИЯ	99,3	74,9	99,6
Северозападен район	99,5	58,1	99,6
Северен централен район	99,8	64,0	99,9
Североизточен район	99,9	74,6	98,7
Югоизточен район	99,9	72,0	99,8
Южен централен район	98,2	72,1	99,6
Югозападен район	99,2	89,0	99,7
Благоевград	96,2	77,6	99,0
Кюстендил	99,5	74,2	98,8
Перник	98,4	79,1	99,3
София	99,1	77,1	99,6
София (столица)	100,0	96,3	100,0

Източник: Национален статистически институт

В ЮЗР е достигната висока степен на развитие на **водоснабдителните мрежи**. Делът на водоснабденото население в района през 2014 г. се запазва на същото ниво, както и през 2012 г. - 99,2%, близо до средното за страната (99,3%). Най-добро задоволяване на нуждите на населението с вода е достигнато в областите София (столица) – 100,0%, Кюстендил - 99,5% и Софийска – 99,1%, сравнително по-нисък е този показател за областите Перник – 98,4% и Благоевград - 96,2%. Съгласно статистическите данни, през 2014 г. делът на населението на режим на водоснабдяване в района е 0% при 1,4% през 2013 г. Единствено изключение от областите в района е Софийска област, където делът на населението с режим на водоснабдяване е минимален – 0,3%.

По степен на обслуженост от **канализационните мрежи** районът е на първо място в страната. Към края на 2014 г. 89% (88,7% за 2013 г.) от населението на Югозападния район е обхванато от канализационна мрежа, като по този показател районът е значително над средното ниво за страната – 74,9%. Във вътрешнорегионалната структура се отчитат

разлики, като област София (столица) е с най-добър показател за страната - 96,3%. Останалите области в ЮЗР са с по-ниски и относителни близки стойности на обслуженост на населението от канализационни мрежи - Перник – 79,1%, Благоевград – 77,6%, Софийска – 77,1%, Кюстендил – 74,2%. По-отчетлива промяна на годишна база се наблюдава за област Софийска, за която показателят нараства с 1,4% (за 2013 г. - 75,7%).

Относителният дял на населението, обслужено от **система за организирано сметосъбиране** в Югозападния район през 2014 г. е 99,7%, което е малко над средния показател за страната (99,6%). Показателят се променя минимално в сравнение с нивото си от 2013 г. (99,6%). Най-голяма част от населението е обхванато от организирано сметосъбиране в област София (столица) - 100%, а стойностите в останалите области също са високи. Депата за битови отпадъци, функциониращи на територията на района през 2014 г. са 35, което е с 5 по-малко от предходната година (от 147 в цялата страна). Най-много депа – 11 броя се намират на територията на Софийска област. В областите Кюстендил, Благоевград и Перник депата са съответно 9, 7 и 6, а на територията на област София работят две депа.

За източници на информация относно състоянието на по-долу разгледаните компоненти на околната среда в годишния доклад за наблюдение изпълнението на РПР на ЮЗР са използвани данни от:

- Националният доклад за състоянието и опазването на околната среда за 2014 г. (приет от Министерски съвет през май 2015 г.), разработен от Министерство на околната среда и водите и Изпълнителната агенция по околна среда
- Годишните регионални доклади за състоянието на околната среда за 2015 г., изготвени от Регионалните инспекции по околна среда и води (РИОСВ) към Министерство на околната среда и водите, на територията на ЮЗР – съответно РИОСВ-Перник – за област Перник и област Кюстендил, РИОСВ-Благоевград – за област Благоевград и РИОСВ-София – за област София (столица) и област Софийска.

ЮЗР е територия със значителни стойности на антропогенно натоварване. Поради интензивното икономическо развитие на района и функционирането на предприятия от тежката промишленост, на територията му се отчита замърсяване на **атмосферния въздух** с определени замърсители. Тяхното вредно влияние е най-силно изразено в София, Перник, Пирдоп, Златица, Челопеч, Елин Пелин и Бобов дол. В района са разположени и едни от най-урбанизираните територии в страната, в които се генерира значително

прахово замърсяване. Наблюдава се завишение на определени стойности на замърсяване и в общините, през които преминават силно натоварените транспортни артерии.

На територията на Югозападен район се намират части от два Района за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух – Югозападен и Агломерация Столична. Областите Благоевград, Кюстендил, Перник и Софийска са част от РОУКАВ „Югозападен“. Територията на област София (столица) се причислява към РОУКАВ „Агломерация Столична“.

Регистрирани основни замърсявания на атмосферния въздух за ЮЗР са:

- Замърсявания с Фини прахови частици (ФПЧ10) - продължава да бъде основен проблем за качеството на атмосферния въздух във всички РОУКАВ. През 2014 г. е регистрирано превишение на средноденонощната и/или средногодишната норма в София, Перник, Пирдоп и района на гара Яна. Източник на регистрираните наднормени замърсявания са битовите, транспортните и промишлените дейности на територията на съответните общини, както и замърсените и лошо поддържани пътни настилки. Процентът на засегнатото население от нивата на ФПЧ10 в РОУКАВ Югозападен и Столичен е 100%.
- Замърсявания с Фини прахови частици (ФПЧ2.5) – средногодишната норма е превишена в София, Благоевград и Перник, като основен източник на замърсяването са емисиите от транспорта, битовия сектор, промишлената дейност, както и лошо поддържаните пътни артерии. Процентът на засегнатото население от нивата на ФПЧ2.5 в РОУКАВ Югозападен е 100%, в РОУКАВ Столичен – също 100%. В периода 2011-2014 г. градовете Перник, София и Благоевград имат ясно изразена тенденция към намаление на изчислените средногодишни концентрации и регистрирания брой превишения на средноденонощната норма за ФПЧ.

В България процентът на населението, изложено на наднормени нива на ФПЧ10 е значително над средния за Европа (17 - 41% за периода 2000 – 2013 г.), като достига 97% от населението в страната. Близко 80% от населението в България живее при нива на замърсяване над целевата норма за ФПЧ2.5. В Европа този процент е от 4% до над 14% за периода 2006 – 2013 година.

Подобряване на данните от мониторинга на състоянието на атмосферния въздух през 2014 г. за ЮЗР се отбелязва по отношение на:

- Серен диоксид - за разлика от 2012 г., през 2013 г. и 2014 г. в РОУКАВ Югозападен и в РОУКАВ Агломерация Столична не са регистрирани превишения на средночасовата и среднодневната норма за серен диоксид;

- Азотен диоксид - за разлика от 2012 г., през 2013 г. и 2014 г. средногодишната норма в РОУКАВ Агломерация Столична и РОУКАВ Югозападен не е превишена. Съгласно решение на Европейската комисия от 05.09.2012 г. се отлага крайният срок за достигане на пределно допустимите концентрации за годишни и часови норми на азотен диоксид за два РОУКАВ - София и Пловдив. Съответствието с едночасовата пределно допустима стойност за азотен диоксид и годишната е постигнато през 2014 г.;
- Въглероден оксид - през 2014 г. не е регистрирано превишение на нормата за съдържание на въглероден оксид в атмосферния въздух в нито един РОУКАВ;
- Въпреки традиционно силното замърсяване в миналото на района по поречието на река Тополница (вкл. общините Златица, Пирдоп, Чавдар, Челопеч, Мирково) с тежки метали (олово, цинк, кадмий, арсен, мед), концентрациите на изброените замърсители през 2014 г. се задържат под нормата.

Управлението на **водите** се осъществява от съответните Басейнови дирекции за управление на водите. Водите на Югозападен район попадат в следните райони за басейново управление на водите: Западнобеломорския район с център гр. Благоевград - за водосборните области на реките Места и Струма, Дунавския район с център гр. Плевен - за водосборните области на реките Искър и Ерма и Източнобеломорския район с център гр. Пловдив - за водосборната област на р. Марица (малка част от която преминава на територията на ЮЗР).

Контролната дейност на **РиОСВ-Благоевград** обхваща обекти, чиято дейност се отнася до опазване и подобряване състоянието на водните ресурси на територията на област Благоевград (13 общини от област Благоевград и 2 общини от област Кюстендил (Кочериново и Рила). Контролира се състоянието на водите и водните обекти по поречията на реките Струма и Места (средно и долно поречие на главната река Струма, вливането на притока ѝ река Рилска до границата с Р Гърция, както и поречието на река Места от изворите до границата с Р Гърция, вкл. и всички техни притоци като част от територията на Западнобеломорски район).

От извършените през 2015 г. проверки на действащите пречиствателни станции за отпадъчни води на населени места и промишлени обекти на територията на област Благоевград е установено, че същите се поддържат в добро състояние, с изключение на ПСОВ на малките населени места с. Вълково, общ. Сандански и с. Баничан, общ. Гоце Делчев. От извършените проверки на по-малки предприятия с локални пречиствателни съоръжения е установено, че работят периодично и с нарушен режим на пречиствателните

съоръжения. Затрудненията и проблемите при експлоатацията на съоръженията са предимно по финансови и организационни причини, предизвикани от нередовната работа на основните производства. В отделни случаи се извършват своевременно необходимите ремонти и подмяна на амортизирани машини и съоръжения.

Основни източници на отпадъчни води са градските канализационни мрежи и поголемите промишлени обекти, заустващи отпадъчни води в селищните канализации. Голяма част от населените места в област Благоевград са с изградени канализационни мрежи, които се стопанисват от ВиК дружества. На територията, контролирана от РИОСВ Благоевград има 2 броя действащи градски пречиствателни станции за отпадъчни води - ГПСОВ гр. Благоевград и ГПСОВ гр. Разлог. Нововъведени в експлоатация в края на 2015 г. са ПСОВ на агломерации под 2000 екв. жители: ПСОВ „Черниче“ – община Симитли; ПСОВ „Смочево“ – община Рила; ПСОВ „Габрене“ и ПСОВ „Михнево“ - община Петрич; ПСОВ „Юруково“ – община Якоруда и „ПСОВ с. Дагоново и с. Горно Краище“ – община Белица. Реконструирани и разширени са ПСОВ „Бъндеришка поляна“ и ПСОВ „Шилигарника“, обслужващи Ски зона с център гр. Банско. Въвеждането им в нормална експлоатация допринася за намаляване на замърсяването на водоприемниците, поради което екологичната обстановка по отношение на отпадъчните води, се е променила в положителен аспект спрямо предходната отчетна 2014 г. Изградените локални пречиствателни станции и съоръжения на територията, контролирана от инспекцията се поддържат сравнително в задоволително техническо и експлоатационно състояние.

При обследването на водни обекти, стопанисвани от Предприятие „Язовири и каскади“/НЕК ЕАД е установено добро техническо и експлоатационно състояние на обектите и съоръженията към тях на територията на област Благоевград. Предприемат се своевременно мерки и действия за поддържането им в добро функционално състояние, и се води необходимата документация съгласно действащите нормативни изисквания. Заключениета на Експертните технически съвети за обектите, са за експлоатация без ограничения.

При обследването на водоемите, стопанисвани от „Напоителни системи“ клон Струма – Места е установено добро техническото и експлоатационно състояние на язовир „Стойковци“ и язовир „Валтата“. За останалите, поддържани от дружеството водоеми, също се предприемат необходими за безопасното им функциониране мерки и действия. Пропуски в техническата експлоатация се наблюдават най-често при малките язовири в управление на общините.

По отношение поддържането на проводимост на речните легла в границите на урбанизираните територии, общините в област Благоевград полагат значителни усилия за почистването им, но липсата на достатъчен финансов ресурс не позволява извършването на дейности в необходимия пълен обем. Причина за ограничената проводимост на реките в урбанизираните територии, е и наличието на нерегламентирани сметища за изхвърляне на битови и строителни отпадъци в сервитута на речните легла, като дори след почистването им, те в кратки срокове се появяват отново вследствие на недобросъвестно отношение от страна на месното население. Това увеличава риска от възникване на аварии с евентуални негативни последици.

Незадоволително е и състоянието на отделни участъци от речните корита извън урбанизираните територии и коригирани участъци в долните поречия на реките Струма и Места. Основни пречки за поддържането им са осигуряването на финансов ресурс, и ограничения щатен състав на областните администрации, който да изпълнява дейности по предприемане на мерки и действия за поддържане проводимостта на реките. В резултат на извършените проверки са набелязали няколко участъка от речни корита, за които е установен повишен риск от възникване на аварийни ситуации с евентуални негативни последици за население и изградена инфраструктура. За обектите, попадащи в правомощията на областния управител, е изготвена необходимата документация и са внесени искания за осигуряване на финансови средства по реда на Правилника за организацията и дейността на Междуведомствената комисия за възстановяване и подпомагане към Министерски съвет.

За коригираните речни участъци, в управление на дружеството Напоителни системи ЕАД, клон „Струма – Места“, се води актуална статистика за тяхната функционалност и се набелязват мерки за поддържането им в добро техническо и експлоатационно състояние. За по-голяма част от увредените хидротехнически системи има изготвена проектна документация за възстановяването им, която е внесена за одобрение и отпускане на финансови средства за реализиране на възстановителните и ремонтни дейности. Дружеството извършва ежегодна поддръжка на съоръженията за предпазване от вредното въздействие на водите, като се извършва санитарна сеч, изкопни, строителни и други необходими мероприятия за поддържане на нормалната проводимост на речните корита на част от стопанисваните от тях речни участъци. Основен проблем за изпълнението на изготвените проекти и дейности по поддържане на коригираните участъци на реките от дружеството, е неосигуряването на необходимия финансов ресурс.

През 2015 г. в процеса на разработване на Плана за управление на речните басейни (ПУРБ) в Западнобеломорски район за периода 2016-2021 г. е извършено преразглеждане и промяна в границите на повърхностните водни тела в Западнобеломорски район. Общият брой на повърхностните водни тела в Западнобеломорски район от 132 от първия ПУРБ 2010-2015 г., е променен на 183 за ПУРБ 2016-2021 г. Обособени са нови 63 повърхностни водни тела, които са определени като зони за защита на водите, предназначени за питейно-битово водоснабдяване. Този процес на преразглеждане на границите на повърхностните водни тела и определяне на нови тела, които са ЗЗВ ПБВ, доведе до промяна в броя на повърхностните водни тела, намиращи се в териториалния обхват на РИОСВ – Благоевград.

След направената промяна през изминалата 2015 г. за целите на ПУРБ 2016-2021 г. общият брой на повърхностните водни тела от поречията на реките Струма и Места, разположени в териториалния обхват на РИОСВ – Благоевград е 110, от които в поречие Струма - 55 водни тела, а в поречие Места – 55 водни тела. разпределени по следните категории повърхностни води:

- Повърхностни водни тела от категория „река” – 107 бр.;
- Повърхностни водни тела от категория „езеро” – 3 бр.

Броят на новите повърхностни водни тела, които са определени като зони за защита на водите, предназначени за питейно-битово водоснабдяване в обхвата на РИОСВ Благоевград е 35, от които в поречие Струма – 19, а в поречие Места - 16.

От извършеният мониторинг в Годишния регионален доклад за състоянието на околната среда за 2015 г., изготвен от РИОСВ Благоевград могат да се направят следните изводи за състоянието на повърхностните и подземните водни тела, разположени на територията на РИОСВ Благоевград за 2015 г.:

- в отлично екологично състояние са оценени 7 повърхностни водни тела;
- в добро екологично състояние/добър потенциал са оценени 65 повърхностни водни тела;
- в умерено екологично състояние/умерен потенциал са оценени 27 повърхностни водни тела;
- в лошо екологично състояние/лош потенциал са оценени 3 повърхностни водни тела;
- в много лошо екологично състояние/много лош потенциал е оценено 4 повърхностно водно тяло;
- в неизвестно екологично състояние са оценени 3 повърхностни водни тела.

Оценката за състоянието на подземните водни тела през 2015 г. съвпада с оценката през предходните 2011, 2012, 2013 и 2014 г. Голяма част от наблюдаваните обекти – подземни води на територията на Западнобеломорския район са в добро състояние. През 2015 г. в лошо състояние са оценени подземните водни тела Порови води в Кватернер – Струмешница и Порови води в Неоген – Струмешница, поради трайно превишение на стандартите за качество по показателя нитрати. Причината за замърсяването с нитрати на подземните води в тези водни тела са отпадъчни води от населени места без канализация и интензивните селскостопански дейности – растениевъдство и животновъдство.

На територията, контролирана от **РИОСВ-София** протичат реките от поречията на р. Искър, р. Нишава и р. Марица. Извършва се контрол на обекти, формиращи отпадъчни води, които заустват в повърхностни водни обекти, както и на обекти, чиято дейност се отнася до опазване и подобряване състоянието на водните ресурси в териториалния обхват на РИОСВ София.

Основен замърсител на повърхностните водни обекти с органични вещества на територията, контролирана от РИОСВ София са канализационните системи на населените места. Това се дължи на липсата на селищни пречиствателни станции за отпадъчните води. Много от малките агломерации нямат изградени канализационни мрежи и отпадъчните води най-често се отвеждат в земните пластове или заустват в прилежащите дерета и реки.

В канализационната мрежа на селищата без пречиствателни станции заустват и производствените отпадъчни води от предприятията с изградени локални пречиствателни съоръжения. Качеството на отпадъчните води от тези предприятия са с показатели, отговарящи на нормите за заустване в градска канализация, а не за заустване в повърхностен воден обект.

За заустването на канализационните мрежи в повърхностните водни обекти, както и за заустването на пречистените битово – фекални отпадъчни води, след пречиствателните станции са издадени разрешителни за заустване на отпадъчните води в съответните водни обекти.

Канализационните мрежи на общините Своге, Горна Малина, Елин Пелин, Драгоман, Божурище, Петърч, Искрец, Челопеч, Чавдар, Мирково, Антон, Костенец, Долна баня и Копревщица в териториалния обхват на инспекцията са без изградени пречиствателни станции за третиране на битово – фекалните отпадъчни води. На територията на някои селища няма изградена канализационна мрежа. Отпадъчните води

се заустват в прилежащите дерета и реки притоци от поречията Искър, Марица и Нишава без пречистване. Това създава предпоставки за замърсяване на подземните и повърхностните води и влошаване на екологичната обстановка в района.

Изградена и въведена в редовна експлоатация е ПСОВ – гр. Етрополе - при проведения контролен мониторинг през 2015 г. не са установени превишения на ИЕО в издаденото им разрешително за ползване на воден обект за заустване на отпадъчни води. Изградена и въведена в редовна експлоатация е ПСОВ – гр. Костинброд – при проведения контролен мониторинг през 2015 г. не са установени превишения на ИЕО в издаденото им разрешително за ползване на воден обект за заустване на отпадъчни води. В края на 2015 г. (декември) е въведена в експлоатация и ПСОВ на гр. Ботевград, но през изтеклата година не е проведен контролен мониторинг на тази ПСОВ. Заложена е за контрол в плана за контролната дейност през 2016 г.

В териториалния обхват на РИОСВ София, селищни пречиствателни станции за отпадъчни води има в гр. София, гр. Самоков, гр. Правец, гр. Пирдоп, гр. Етрополе, гр. Костинброд, гр. Ботевград, гр. Ихтиман, стопанисвана от “ВМВ – Метал” ЕООД и курортен комплекс “Боровец”.

В резултат на осъществяване на контролна дейност от страна на РИОСВ София, след дадени предписания, е преустановено замърсяването на следните повърхностни водни обекти: р. Мъти вир, поречие Марица, р. Банкенска, поречие Искър, р. Марица, р. Искрецка, поречие Искър.

Контролната дейност на **РИОСВ-Перник** обхваща обекти, чиято дейност се отнася до опазване и подобряване състоянието на водните ресурси на територията на област Перник и област Кюстендил (13 общини, от които 6 бр. са на територията на област Перник и 7 бр. са в област Кюстендил (без Кочериново и Рила). Контролира се състоянието на водите и водните обекти по поречия Струма и Ерма в териториалния обхват на 13-те общини. Като основна цел през 2015 г. е намаляване замърсяването на водните тела от непречистени битови отпадъчни води от населените места и от индустрията за постигане на добро състояние на повърхностните и подземните води на територията на РИОСВ-Перник.

По поречие Струма големи точкови източници – потенциални замърсители на водите на р. Струма са следните обекти: „Стомана Индъстри” АД, гр. Перник, „Колхида Метал“ АД, гр. Перник „Мини открит въгледобив” ЕАД, гр. Перник, „ТЕЦ Бобов дол“ ЕАД, с. Големо село, община Бобов дол, „Въгледобив Бобов дол“ ЕАД, гр. Бобов дол. На

тези обекти, както и на останалите индустриални предприятия в района, се осъществява превантивен и текущ контрол, както и емисионен контрол на състоянието на отпадъчните води. Задължително два пъти годишно се вземат водни проби и при констатирани превишения на нормите се прилагат административно - наказателни мерки.

След направената промяна през изминалата 2015 г. за целите на ПУРБ (2016-2021 г.) общият брой на повърхностните водни тела от поречие Струма, разположени в териториалния обхват на РИОСВ – Перник е 64, разпределени по следните категории повърхностни води:

- Повърхностни водни тела от категория „река” – 54 бр.;
- Повърхностни водни тела от категория „езеро” – 10 бр.

Броят на новите повърхностни водни тела, които са определени като зони за защита на водите, предназначени за питейно-битово водоснабдяване в обхвата на РИОСВ – Перник е 25.

Анализите на направената оценка на екологичното състояние за изминалата 2015 г. на повърхностните водни тела в обхвата на РИОСВ – Перник показва следното:

- в отлично екологично състояние са оценени 4 повърхностни водни тела;
- в добро екологично състояние/добър потенциал са оценени 33 повърхностни водни тела;
- в умерено екологично състояние/умерен потенциал са оценени 20 повърхностни водни тела;
- в лошо екологично състояние/лош потенциал са оценени 5 повърхностни водни тела;
- в много лошо екологично състояние/много лош потенциал е оценено 1 повърхностно водно тяло;
- в неизвестно екологично състояние е оценено 1 повърхностно водно тяло.

Оценката по биологични елементи за качество на поречието на р. Ерма показва умерено или добро състояние, а по отношение на оценката по основни физико-химични показатели, специфични замърсители, химични елементи и други вещества за цялото поречие се наблюдават високи концентрации над нормираната стойност за добро състояние на нитратен азот, общ азот, общ фосфор и разтворено желязо.

Като най-значителна причина за състоянието на реките, оценени в лошо състояние по физикохимични параметри се явяват липса на изградена канализация на населени места, замърсяване с отпадъци, неефективно работещи ПСОВ и промишлени обекти.

Агломерациите с изградени ПСОВ на територията на РИОСВ-Перник са:

- ПСОВ – Кюстендил, община Кюстендил
- ПСОВ – Дупница, община Дупница
- ПСОВ – Батановци, „В и К” ООД, гр. Перник
- ПСОВ ЛЕКО КО ЕООД, гр. Радомир
- ПСОВ – гр. Земен, община Земен
- ПСОВ – с. Ковачевци, община Ковачевци
- ПСОВ – с. Шишковци, община Кюстендил - тип модулно съоръжение с биологично пречистване.
- ПСОВ – селище „Делта Хил“, с. Кладница, община Перник.

От тях само ПСОВ-Кюстендил осигурява пречистване на отпадъчните води в съответствие с Директива 91/271/ЕЕС относно пречистване на отпадъчни води от населени места. За останалите ПСОВ е необходима реконструкция и модернизация.

Агломерации без изградена селищна ПСОВ са:

1. СК, кв. Варош, гр. Перник, „В и К” ООД, гр. Перник
2. Селищна канализационна мрежа - гр. Брезник, „В и К” ООД, гр. Перник
3. Селищна канализационна мрежа - гр. Бобошево, община Бобошево
4. Селищна канализационна мрежа - гр. Бобов дол, община Бобов дол
5. Селищна канализационна мрежа – с. Слатино, община Бобошево
6. Селищна канализационна мрежа – с. Блажиево, община Бобошево
7. Селищна канализационна мрежа – с. Усойка, община Бобошево
8. Селищна канализационна мрежа – с. Ресигово, община Сапарева баня
9. Селищна канализационна мрежа – гр. Сапарева баня
10. Селищна канализационна мрежа – с. Самораново, община Дупница
11. Селищна канализационна мрежа – с. Яхиново, община Дупница
12. Селищна канализационна мрежа – с. Бистрица, община Дупница
13. Селищна канализационна мрежа – с. Червен бряг, община Дупница
14. Селищна канализационна мрежа – с. Крайници, община Дупница
15. СК - гр. Дупница - 7 бр. колектори - община Дупница
16. Селищна канализационна мрежа, гр. Трън, община Трън

Оценката за състоянието на подземните водни тела през 2015 г. съвпада с оценката през предходните 2012, 2013 и 2014 г. На база на извършените анализи и направената

оценка на състоянието на подземните води в Западнобеломорски район (за поречието на р. Струма) могат да се направят следните изводи:

- от определените 17 подземни водни тела на територията на РИОСВ – Перник в Западнобеломорски район няма такива в лошо състояние;
- в Западнобеломорски район няма регистрирани директни зауствания на отпадъчни води в подземните водни тела.

Земите и почвите в Югозападен район като цяло са в добро екологично състояние, както по отношение на запасеност с биогенни елементи, така и по отношение замърсяване с тежки метали и металоиди.

Нарушените територии в резултат на промишлена дейност в обхвата на **РИОСВ-Перник** има на терените на ТЕЦ-Република към Топлофикация-Перник (Перник) и на ТЕЦ-Бобов дол (с. Големо село). По отношение на замърсяване с тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители (Полиароматни въглеводороди, Полихлорирани бифенили и Хлорорганични пестициди) почвите на територията на РИОСВ Перник са в добро екологично състояние. Замърсяването или унищожаването на почвената покривка има локален (точков) характер. На територията на област Перник са установени замърсени земи с цинк и олово с източник предприятие „Стомана“ АД. Почвите на територията на област Кюстендил в голямата си част са чисти от замърсители с тежки метали, с изключение на землищата на селата Гюешево и Преколница, където се регистрира замърсяване с олово и цинк.

За територията на **РИОСВ-Благоевград** няма регистрирани случаи на замърсявания на площи в резултат употребата на разрешени пестициди. От провеждания мониторинг в 22 бр. пункта по широк набор от показатели се следи и за съдържанието на полициклични ароматни въглеводороди, полихлорирани бифенили, органохлорни пестициди. Резултатите от изпитванията на образци от утвърдените пунктове от Националната система за мониторинг на околната среда до сега показват, че няма наднормено съдържание. Също така няма случаи на превишения на нормите за устойчиви органични замърсители и нефтопродукти. Предвид резултатите от провеждания почвен мониторинг по широк спектър от показатели и провежданите дейности по превантивен, текущ и последващ контрол по всички компоненти на околната среда и фактори, които и влияят, структурата и обемите на производство в региона, възраждане на земеделието в последните години, дават основание да се даде положителна оценка за състоянието на почвите в териториалния обхват на РИОСВ Благоевград.

На територията на Софийска област са известни районите с трайно замърсяване на почвите – район Кремиковци, общините Челопеч, Пирдоп и Златица. Замърсени с тежки метали са терени в землищата на села Долни и Горни Богров и с. Яна. Не се наблюдава съществено замърсяване на земеделските земи в териториалния обхват на **Риосв-София**. Данните показват, че практическа опасност от замърсяване има само в определени зони около дружествата и около хвостохранилищата на старите предприятия: „Кремиковци“ и „МДК-Пирдоп“. Извършваният нерегламентиран добив на баластра (строителни материали) от коритата на реките създава опасност за развитие на регресивна ерозия нагоре по течението им, в това число физическо унищожение на намиращите се в съседство земеделски земи. Относно състоянието на почвите и нарушените терени се наблюдава положителен ефект: рекултивират се замърсени терени, рекултивират се депа за битови отпадъци.

В периода 2010-2014 г. се наблюдава тенденция към задържане, както на площното разпространение, така и на средногодишните почвени загуби от водоплощна ерозия. Данните за Югозападен район показват, че област Кюстендил е сред областите с най-висока интензивност на ерозионните процеси в земеделските земи, а Софийска област е на второ място сред областите в страната с най-големите почвени загуби. С най-висока интензивност на ерозионен риск са обработваемите земи във водосборите на Долна Струма, Места и Янтра. Мащабите на процеса могат да се обяснят с комплексното влияние на ландшафтоформиращите фактори в западните предпланини на Стара планина, Краище, Осогово-Беласишката планинска верига, Пиринското подножие. Допълнителен фактор, задълбочаващ деструктивните процеси е високото антропогенно натоварване на ландшафтите в обезлесени повърхности. В периода 2010-2014 г. в ЮЗР загубите на почва от ветрова ерозия също остават относително постоянни. В Софийска област се наблюдава висок интензитет на ветрова ерозия (дефлация).

Тенденцията и през 2014 г. е за увеличаване броя на свлачищата и засегнати територии. Степента на съществуващи свлачища за ЮЗР е средна към висока, а през 2014 г. в областите Кюстендил и Софийска са се появили по 6 бр. нови свлачища.

ЮЗР е богат на *горски територии*³. Те заемат близо 50% от територията на района, като в него се намират над 30% от площите на иглолистните гори в страната. Общата площ на горските територии в ЮЗР е 1 002 724 ха, от които залесена площ са 893

³ Информацията за горските територии е актуална към 22.04.2015 г.

232 ха. Разпределението на горските територии по обхват на Регионални дирекции по гори е, както следва:

- РДГ-София (обхваща област София и област Софийска) – общо 401 100 ха (40% от горските територии в ЮЗР), от които 361 825 ха са залесени площи;
- РДГ-Кюстендил (обхваща област Кюстендил и област Перник) – общо 247 586 ха (24,7% от горите ЮЗР), от които 218 015 ха са залесени площи;
- РДГ-Благоевград (обхваща област Благоевград) – общо 354 038 ха (35,3% от горите в ЮЗР), от които 313 392 ха са залесени площи.

Разпределението на горските територии по видове собственост в ЮЗР е:

- държавна – 73%;
- общинска – 16%;
- физически лица – 9%;
- юридически лица – 1%;
- религиозни организации – 1%.

Надморската височина в ЮЗР варира в широки граници – от най-ниските точки по долината на река Струма до алпийския пояс на планините Рила и Пирин. В този широк диапазон съществува разнообразие на различни дървесни видове. Основни иглолистни видове са: бял и черен бор, смърч, ела, както и мура. Широколистните гори са представени предимно от бук и дъб.

Комплексът от климатични, геоложки и хидроложки условия в ЮЗР определят уникалната му флора и фауна, формиращи богато биологично разнообразие. В района широко представителство имат различни категории **защитени територии** съгласно Закона за защитените територии и **защитени зони** от мрежата НАТУРА 2000 съгласно Закона за биологичното разнообразие. В границите на тези територии се опазва голямо разнообразие от уникални за страната и Европа екосистеми, редки и застрашени от изчезване растителни и животински видове, както и скални феномени, пещери, ждрела и красиви пясъчни дюни. Влажните зони с международно значение, с малки изключения, също са поставени под закрила.

В териториалния обхват на Югозападния район влизат напълно два от трите Национални парка в страната (НП „Рила” и НП „Пирин”) и незначителна част от третия (НП „Централен Балкан”). В техните граници се включват и други защитени природни обекти, които остават под определения за тях режим. Националните паркове са силно защитени територии, в които някои дейности са позволени.

В Югозападния район изцяло влизат териториите на три природни парка (ПП „Витоша”, ПП „Рилски манастир”, ПП „Беласица“) и части от ПП „Врачански Балкан”. Техният защитен режим е значително по-ограничен от този на националните паркове. Има рестрикции, свързани със стопанската дейност на териториите на сравнително голяма площ, основните възможности са свързани с отдиха, туризма и рекреацията;

В Югозападния район за резервати и поддържани резервати са обявени отделни местности или кътове от природата, в които се опазват представителни или уникални за страната природни екосистеми. Резерватите са строго защитени територии, в които е забранена всякаква човешка дейност. С цел неутрализиране на неблагоприятни външни въздействия около някои от резерватите са обявени буферни зони. В поддържаните резервати се допускат някои поддържащи, направляващи, регулиращи или възстановителни дейности. На територията на района има 8 резервата - Али ботуш, Конгура, Тисата, Ореляк, Соколата, Бистришко бранище, Торфено бранище и Църна река и 5 поддържани резервата – Тъмната гора, Училищна гора, Богдан, Острица и Габра.

За природни забележителности в Югозападния район са обявени обекти с геоложки, палеонтоложки или друг характер, които имат научна, културна, историческа или естетическа стойност и се характеризират като забележителни обекти на неживата природа – скални форми, земни пирамиди, пещери, водопади. В рамките на природните забележителности човешките дейности са позволени. На територията на района има 60 природни забележителности.

Защитените местности са категорията защитени територии, която е най-подходяща за провеждане на дейности по съхраняване на биологичното разнообразие и има сравнително по-лек статут на защита. Защитените местности са обявени с цел опазване на редки растителни и животински видове. В рамките на Югозападен район има 80 защитени местности.

Защитените зони по Натура 2000 в Югозападен район заемат около 40% от територията на района. Единствено в ЮЦР процентът е по-висок – около 45%. Най-нисък е делът на защитени зони в СЦР – около 22%.

Към момента с решения на Министерски съвет са приети 29 защитени зони по Директива 79/409/ЕЕС (за дивите птици), които изцяло или частично попадат в територията на Югозападния район. Те обхващат общо около 20% от общата територия на района. Определените зони са: Витоша, Пирин, Централен Балкан, Рила, Раяновци, Кресна, Долни Богров-Казичене, Понор, Врачански Балкан, Славянка, Осогово, Ноевци,

Кочериново, Долна Козница, Мещица, Бобошево, Скрино, Руй, Рибарници Челопечене, Западен Балкан, Средна гора, Мелнишки пирамиди, Места, Палакария, Рупите, Пирин-буфер, Централен Балкан-буфер, Рилски манастир, Западни Родопи.

С решения на Министерски съвет са приети и 43 защитени зони по Директива 92/43/ЕЕС (за местообитанията) на територията на Югозападния район. Те обхващат около 34% от общата територия на района. Зоните са, както следва: Витоша, Чокльово блато, Лозенска планина, Врачански Балкан, Пирин, Кършалево, Долни Коритен, Конявска планина, Черни рид, Ребро, Драгоман, Кресна-Илинденци, Бебреш, Централен Балкан, Рила, Рилски манастир, Орановски пролом-Лешко, Искърски пролом-Ржана, Плана, Острица, Беласица, Огражден-Малашево, Голак, Верила, Руй, Осоговска планина, Земен, Скрино, Кървав камък, Родопи-Западни, Попинци, Западна Стара Планина и Предбалкан, Етрополе-Байлово, Средна гора, Долна Места, река Палакария, Любаш, Изворо, Круше, Река Места, Рупите-Струмешница, Среден Пирин-Алиботуш, Централен Балкан-буфер.

През 2015 г. защитена зона „Кочериново“ е сред първите български територии от европейската мрежа Натура 2000, чиито план за управление е утвърден - със Заповед № РД-363/28.05.2015 г. на министъра на околната среда и водите (ДВ бр. 45/19.06.2015 г.). Зоната е обявена по Директивата за опазване на дивите птици и защитава белия щъркел, ливадния дърдавец и червеногърбата свръчка, както и техните местообитания.

II. ПОСТИГНАТ НАПРЕДЪК ПО ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ЦЕЛИТЕ И ПРИОРИТЕТИТЕ НА РЕГИОНАЛНИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ЮГОЗАПАДЕН РАЙОН (2014-2020 г.)

Регионалният план за развитие на Югозападния район (2014-2020 г.) отговаря в значителна степен на главните приоритети за регионално развитие на ЕС и утвърдените оперативни програми за страната за програмния период 2014-2020 г. и е съобразен с приоритетите на Националната стратегия за регионално развитие (2012-2022 г.) Планът отчита целите и приоритетите на ключовите документи на ЕС - Стратегия „Европа 2020“ и „Териториален дневен ред на ЕС - 2020“, както и на националните им съответстващи документи - Националната програма за развитие „България 2020“ и Националната програма за реформи. При разработването на РПР са взети предвид посоките на интервенции на Европейските структурни и инвестиционни фондове за програмния

период 2014-2020 г., които са основните инструменти за финансиране на регионалната политика на ЕС.

Регионалният план е обхванал най-значимото за района, докато в стратегическите документи за развитие на областно и общинско ниво много по-детайлно е отразена спецификата на тези нива в съответствие с основната линия на развитие на района. Приоритетите на РПР и специфичните цели към всеки един от тях взаимодействат на всички нива, като се търси постигането на синергетичен ефект, в резултат на взаимодействието на основните фактори на регионалното развитие - икономика, социално състояние, инфраструктура и екология, които да спомогнат за постигането на балансираното и устойчиво развитие на Югозападния район. При определянето на целите и приоритетите за развитие на района е използван принципа на съответствие със специфичните проблеми и нужди и е поставен акцент върху неговия специфичен местен потенциал за развитие.

Съобразно законодателството в областта на регионалното развитие, индикаторите за наблюдение на Регионалния план за развитие на Югозападния район отчитат степента на постигане на целите и приоритетите за развитие, въз основа на данните за физическото и финансовото им изпълнение. Те са основна част от системата за наблюдение на изпълнението на плана, която съгласно Закона за регионалното развитие обхваща още: източниците, начините и периодичността за събиране, обработка и анализиране на информация; органите за наблюдение, организацията и методите на тяхната работа; системата на докладване и осигуряване на информация и публичност.

Информационната осигуреност на индикаторите е от НСИ и Евростат, както и от други официални централни, регионални и местни източници като секторни министерства, управляващи органи на оперативните програми, Изпълнителна агенция по околна среда, Агенцията за устойчиво енергийно развитие, Агенция „Пътна инфраструктура“, Институт по публична администрация, областни и общински администрации на територията на Югозападен район и др. Използвани са и данни от Информационната система за управление и наблюдение на структурните инструменти на ЕС в България.

Системата за наблюдение на РПР на ЮЗР 2014-2020 г. включва няколко групи количествени индикатори, както следва:

- синтезиран пакет от основни макроикономически индикатори;
- индикатори във връзка със Стратегия „Европа 2020“;

- глобални екологични индикатори;
- ключови индикатори по приоритети на РПР на ЮЗР.

За посочените групи индикатори в РПР на ЮЗР 2014-2020 г. са посочени изходни, междинни и целеви стойности, чрез които ще се наблюдава и измерва постигането на целите на плана (в годишните доклади за наблюдение изпълнението на РПР, в междинната и последващата оценка на плана и др.)

1. Анализ на изменението на основните макроикономически индикатори.

	ИНДИКАТОРИ	Стойности			Периодичност на събиране на инф.	Източник на инф.
	КЛЮЧОВИ ПОКАЗАТЕЛИ	Изходни	Междинни (2015)	Целеви (2020)		
1	БВП на човек от населението – лв.	16 087 (2010 г.)	18 000	22 000	Ежегодно	НСИ
2	Дял на БВП на човек от населението от средната стойност на ЕС 27 - %	75 (2009 г.)	80	90	Ежегодно	Евростат
3	Коефициент на безработица на населението на 15 и повече навършени години - %	7,3 (2011 г.)	6,5	5	Ежегодно	НСИ
4	Коефициент на икономическа активност на населението на 15 и повече навършени години - %	56,8 (2011 г.)	59	64	Ежегодно	НСИ
5	Общ доход на лице от домакинство - лв.	4 173 (2010 г.)	4 900	5 800	Ежегодно	НСИ

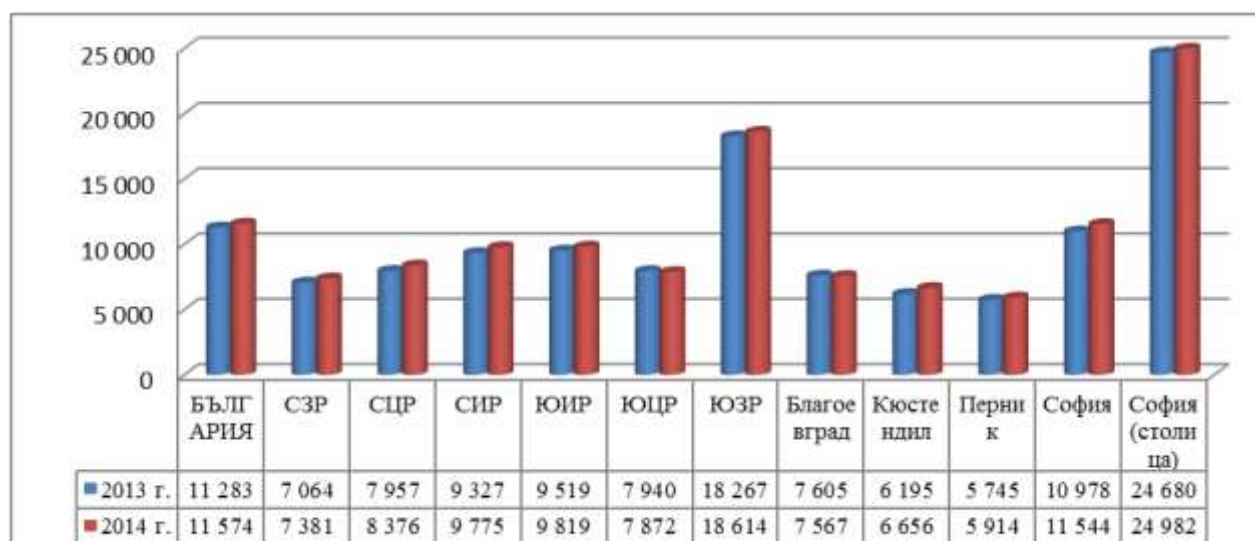
➤ Брутен вътрешен продукт на човек от населението

Информационната осигуреност на индикатора е по данни на НСИ.

По показателя БВП на глава от населението за 2014 г. Югозападният район значително изпреварва останалите райони в страната, независимо от големия брой население. Достигнатата през 2014 г. средна стойност на БВП на човек в Югозападния район е **18 614 лв.** при среден показател за страната от 11 574 лв. Нарастването за района спрямо 2013 г. е с 347 лв. на човек (1,9%), което е по-голямо в сравнение с периода 2012-2013 г. (78 лв. на човек – 0,4%). По отношение стойността на БВП на човек на ниво област в ЮЗР се наблюдават значителни вътрешнорегионални различия – най-големите сред останалите райони от ниво 2. Традиционно, с най-голям размер е БВП на човек в област

София (столица) – 24 982 лв. за 2014 г., като в сравнение с 2013 г. се регистрира слабо нарастване – с 302 лв. Област София (столица) изпреварва значително останалите области от Югозападния район, а област Перник е с най-ниски стойности. През 2014 г. спрямо 2013 г. минимално намаляване на стойностите на БВП на човек от населението се регистрира в област Благоевград, съответно от 7 605 лв. на 7 567 лв., а във всички останали области се отчита тенденция за нарастване на стойностите на показателя, съответно: в Софийска област - от 10 978 на 11 544 лв., в област Кюстендил - от 6 195 на 6 656 лв. и област Перник – от 5 745 на 5 914 лв. В процентно съотношение, най-голямо е нарастването на БВП на глава от населението в Софийска област – с 5%.

Фигура 7. Брутен вътрешен продукт на човек от населението за периода 2013-2014 г. (лв.)

Източник: Национален статистически институт

➤ Брутен вътрешен продукт на глава от населението от средната стойност на ЕС-28

Информационната осигуреност на индикатора е по данни на Евростат.

В сравнение с регионите в ЕС, Югозападният район се намира в по-благоприятно състояние, отколкото останалите български райони от ниво 2, но все още достигнатата степен на икономическо развитие е под средното равнище в ЕС. По последни налични данни, БВП на глава от населението по покупателна способност на района през 2014 г. нараства с 1% на годишна база и възлиза на **75% от средната стойност за ЕС-28.**

Средната стойност по този показател за страната през същата година възлиза на 47% и също бележи нарастване от 1% на годишна база.

➤ **Коефициент на безработица на населението на 15 и повече навършени години**

Информационната осигуреност на индикатора е по данни на НСИ.

През 2015 г. коефициентът на безработица на населението на 15 и повече години в ЮЗР достига **6,7%**, като спрямо 2014 г. намалява с 2,2%. Същата тенденция е характерна и средно за страната и за ЕС-28. Коефициентът на безработица в страната през 2015 г. намалява с по-голям процент от средния за ЮЗР – 2,3% на годишна база и достига 9,1%. В ЕС-28 стойностите на показателя намаляват от 10,2% през 2014 г. на 9,4% през 2015 г.

На областно ниво в ЮЗР, през 2015 г. на годишна база намаляване на коефициента се отчита в областите Благоевград – с 3,8%, Софийска – с 3,3%, София (столица) – с 2% и Кюстендил – с 1,1% , а единствено в област Перник безработицата се увеличава с 0,9%.

➤ **Коефициент на икономическа активност на населението на 15 и повече навършени години**

Информационната осигуреност на индикатора е по данни на НСИ.

При коефициента на икономическа активност в ЮЗР през 2015 г. не се наблюдава съществено изменение - намаление с 0,1% на годишна база спрямо 2014 г., като стойността на показателя възлиза на **58,4%**. Средно за страната, през 2015 г. отчитаме запазване на достигнатите през 2014 г. стойности на показателя - 54,1%. На областно ниво, традиционно коефициентът е с най-високи стойности в област София (столица) – 61,8% (нарастване с 0,7% спрямо 2013 г.) Стойностите на показателя намаляват в най-голяма степен в област Благоевград – от 58,9% през 2014 г. на 56,8% през 2015 г., следвана от Софийска област – от 52,3% на 49,4%, като тази стойност е и най-ниска за района. Увеличение на коефициента на икономическа активност на населението на 15 и повече навършени години се отчита в област Кюстендил – от 48,6% на 49,6% и област Перник – от 53,1% на 53,5%.

➤ **Общ доход на лице от домакинството**

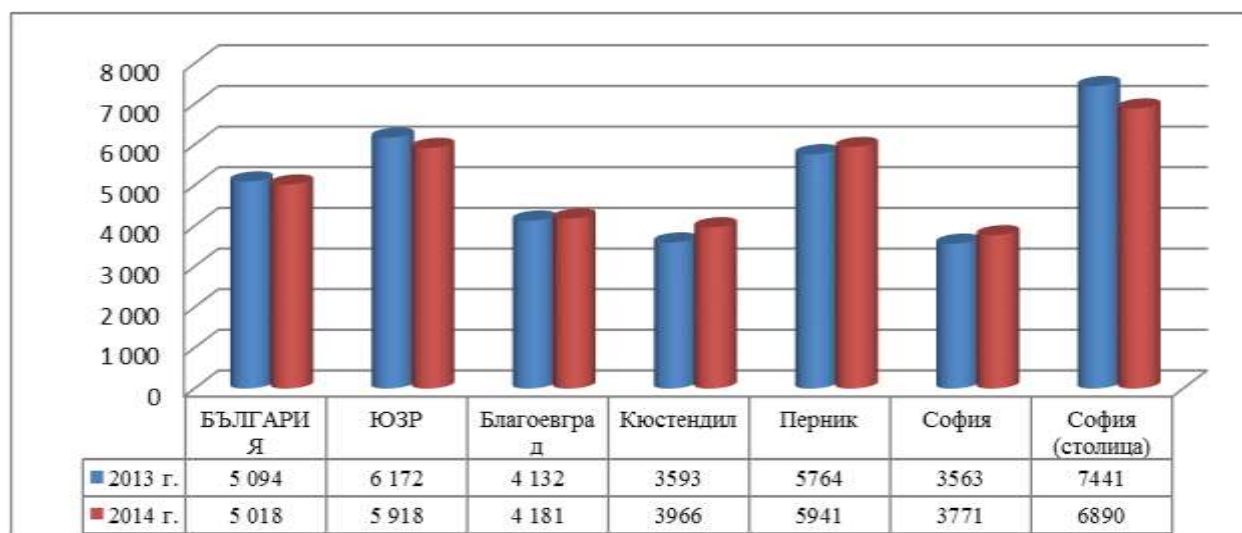
Информационната осигуреност на индикатора е по данни на НСИ.

Общият доход на лице от домакинството в ЮЗР през 2014 г. е по-висок от средния за страната (5 018 лв.) и възлиза на **5 819 лв.** На годишна база спрямо 2013 г. обаче в

района се отчита намаление с 4,3%, като тенденцията за страната е също за намаление (минимално с 1,5%). Намалението на общия доход на лице от домакинството през 2014 г. в ЮЗР се дължи на област София (столица) – от 7 441 лв. за 2013 г. на 6 890 лв. за 2014 г. При всички останали области се наблюдава минимално увеличение на стойностите на годишна база спрямо 2013 г., като най-голямо е в област Кюстендил – 10,4%.

На територията на ЮЗР, през 2014 г. най-висок е общият доход на лице от домакинството в област София (столица) – 6 890 лв., следвана от област Перник – 5 941 лв., а най-нисък – в Софийска област – 3 771 лв. и област Кюстендил – 3 966 лв. (въпреки най-голямото процентно нарастване).

Фигура 8. Общ доход на лице от домакинството за периода 2013-2014 г. (лв.)

Източник: Национален статистически институт

2. Анализ на изменението на индикаторите по отношение на Стратегия “Европа 2020”.

	ИНДИКАТОРИ ЦЕЛИ НА СТРАТЕГИЯТА „ЕВРОПА 2020”	Стойности			Периодичност на събиране на инф.	Източник на инф.
		Изходни	Междинни (2015)	Целеви (2020)		
1	Коефициент на заетост на населението на възраст 20-64 навършени години - %	71,2 (2011 г.)	74	80	Ежегодно	НСИ, Евростат
	- Коефициент на заетост на	49,2	51,5	55	Ежегодно	Евростат

	населението на възраст 55-64 г.	(2011 г.)				
2	Инвестиции в научноизследователска и развойна дейност - % от БВП	1,03 (2010 г.)	1,6	2,5	Ежегодно	НСИ
3	Цели „20/20/20” по отношение на климата/ енергията:					
	- съкращаване на емисиите на CO2	-	-	20	Ежегодно	НСИ, ИАОС
	- дял на ВЕИ в брутното крайно потребление на енергия - %	n/a	15,5	18	Ежегодно	НСИ, АУЕР
	- повишаване на енергийната ефективност - %			27	Ежегодно	НСИ, АУЕР
	- намаляване на енергийната интензивност на БВП - %			55	Ежегодно	НСИ,
4	Дял на преждевременно напусналите образователната система (на възраст 18-24 г.) - %	3,6 (2011 г.)	3,55	3,5	Ежегодно	НСИ
	Дял на 30-34 годишните със завършено висше образование - %	41 (2010 г.)	45	50	Ежегодно	НСИ
5	Население в риск от бедност или социално изключване – хил. души	744,6 (2010 г.)	718,5	670,1	Ежегодно	НСИ

➤ **Коефициент на заетост на населението на възраст 20-64 навършени години**

Информационната осигуреност на индикатора е по данни на НСИ.

Стартиралото през 2014 г. нарастване на коефициента на заетост на населението на възраст 20-64 г. в Югозападния район продължава и през 2015 г. Увеличението през 2015 г. на годишна база възлиза на 2,1%, в резултат на което коефициентът достига стойност от **72,2%**. Коефициентът на заетост средно за страната през 2015 г. спрямо 2014 г. също регистрира нарастване – с 2% и възлиза на 67,1%.

➤ **Коефициент на заетост на населението на възраст 55-64 навършени години**

Информационната осигуреност на индикатора е по данни на НСИ.

Коефициентът на заетост на населението на възраст 55-64 навършени години в ЮЗР за 2015 г. – **57,4%**, е по-висок от средния за страната през същата година – 53%. Спрямо 2014 г., за района се регистрира нарастване на коефициента с 2,4%, което е по-ниско от нарастването средно за страната - 3%. На областно ниво, през 2015 г. се открояват различия в стойността на коефициента, като с по-висока стойност от средната

за района е област София (столица) – 62,5% (нарастване от 3,1% спрямо 2014 г.) Област Благоевград е с по-ниска стойност от средната за района, но по-висока от средната за страната – 56,6% (намаление с 1,1% спрямо 2014 г.) Останалите три области са с по-ниски стойности от средните за района и за страната, съответно – област Софийска – 49,1% (нарастване от 3,8% спрямо 2014 г.), област Перник – 46,1% (понижение с 1,9%) и област Кюстендил – 43,2% (най-значителното нарастване от всички области в района - със 7,2%).

➤ **Инвестиции в научно-изследователска и развойна дейност (% от БВП)**

Информационната осигуреност на индикатора е по данни на НСИ.

Делът на инвестициите в НИРД от БВП на ЮЗР през 2014 г. е **1,4%**. Отчита се нарастване на показателя спрямо предходната година от 0,3% (за 2013 г. – 1,1%). За сравнение, средно за страната делът на инвестициите в НИРД от националния БВП през 2014 г. е 0,79% (нарастване от 0,15% спрямо 2013 г. – 0,64%).

➤ **Индикатори по отношение на климата/енергията**

Националният статистически институт и институциите, отговорни за провеждане на политиката в секторите околна среда, възобновяема енергия и енергийна ефективност (респективно свързани със съкращаването на емисиите на парникови газове) – Агенцията за устойчиво енергийно развитие и Изпълнителната агенция по околна среда, не поддържат данни по дефинираните показатели (емисии на парникови газове, дял на ВЕ в брутното крайно потребление на енергия, повишаване на енергийната ефективност и енергийна интензивност на БВП) на регионално, областно и местно ниво. Разполагаемата информация на съответните ведомства е на национално ниво. Поради тази причина обективно проследяване на съответните индикатори на ниво ЮЗР не е възможно и представените по-долу данни са за цялата страна.

- **Съкращаване на емисиите на парникови газове (приравнени към CO₂ еквивалент и без сектор Земеползване, промяна в земеползването и горско стопанство)**

През 2014 г., по предварителни данни на ИАОС, емисиите на парникови газове за България, изчислени по новото ръководство (в сила от 2015 г.) и съгласно задължението на България за предоставяне информация съгласно Конвенцията за трансгранично

замърсяване на въздуха на далечни разстояния, са в размер на 57 303,7 кт. CO₂-екв. спрямо 55 060,2 кт. CO₂-екв. за 2013 г. Увеличението на годишна база е 4%.

- Дял на ВЕ в брутното крайно потребление на енергия

Според данни на НСИ и АУЕР дялът на енергията от възобновяеми източници в крайното потребление на енергия в страната през 2014 г. отчита лек спад от 1% спрямо 2013 г. , достигайки 18%.

- Енергийна интензивност на БВП

Следва да се отбележи, че това е основният показател, който се използва от отговорните институции за измерване на нивото на енергийна ефективност. През 2014 г. по данни на НСИ и АУЕР стойността му за страната възлиза на 0,608 т.н.е. за 1000 евро БВП и минимално се увеличава спрямо 2013 г. – с 0,8% (0,603 т.н.е. за 1000 евро БВП за 2013 г.)

➤ Дял на преждевременно напусналите образователната система на възраст 18-24 г.

Информационната осигуреност на индикатора е по данни на НСИ.

Относителният дял на рано напусналите образование и обучение (на 18-24 навършени години) за ЮЗР през 2015 г. е **5,7%**. В сравнение с предходната година се отчита незначително намаление от 0,2% (за 2014 г. – 5,9%). Средният показател за страната е значително по-висок – 13,4% за 2015 г., което представлява изменение в негативен аспект - нарастване с 0,5% спрямо предходната година (12,9% за 2014 г.)

➤ Дял на 30-34 годишните със завършено висше образование

Информационната осигуреност на индикатора е по данни на НСИ.

Относителният дял на населението на възраст 30-34 навършени години със завършено висше образование в ЮЗР през 2015 г. е **44,5%**. Регистрира се увеличение от 1,5% на годишна база (за 2014 г. – 43,0%). Средната стойност за страната е сравнително по-ниска – 32,1% за 2015 г., което е увеличение от 1,2% спрямо предходната година – 30,9% за 2014 г.

➤ Население в риск от бедност или социално изключване

Информационното осигуряване на индикатора е по данни на НСИ.

Населението в риск от бедност или социално изключване в ЮЗР през 2014 г. наброява **677,5 хил. лица или 31,8% от населението на района**. Индикаторът регистрира намаление на годишна база от 8,3% (2013 г. - 852,1 хил. лица). Средно за страната през 2014 г. населението в риск от бедност е 40,1% (2 908,6 лица), като също се регистрира спад спрямо 2013 г. - със 7,9% (48,0%).

На вътрешнорегионално ниво, през 2014 г. във всички области в района се регистрира намаление на броя на населението в риск от бедност или социално изключване. Индикаторът е най-висок за област Софийска – през 2014 г. 45,1% от населението на областта живее в риск от бедност, като се отбелязва намаление с 4,3% спрямо 2013 г. (49,4%). По-ниски са стойностите на индикатора за област Перник - 38,7% за 2014 г. (най-голямото намаление сред областите в ЮЗР - със 17,8% спрямо 2013 г.) и област Кюстендил - 34,1% (намаление с 10% спрямо 2013 г.) През 2014 г. в ЮЗР най-нисък е делът на населението в риск от бедност или социално изключване в област Благоевград – 27,0% (намаление с 9,4% спрямо 2013 г.) и област София (столица) – 28,7% (намаление с 10,3% спрямо 2013 г.)

Таблица 10. *Население в риск от бедност или социално изключване по райони от ниво 2 и области на ЮЗР за периода 2013-2014 г. (хил. души и % от съвкупността)*

Статистически райони и области	Население в риск от бедност или социално изключване			
	2013 г.		2014 г.	
	Хил. души	% от общото	Хил. души	% от общото
България	3493,4	48,0	2908,6	40,1
<i>Северозападен</i>	423,7	51,5	345,3	42,4
<i>Северен централен</i>	398,2	47,2	352,0	42,1
<i>Североизточен</i>	516,9	54,2	430,9	45,1
<i>Югоизточен</i>	542,3	50,7	437,4	41,1
<i>Южен централен</i>	762,9	52,3	646,7	44,4
Югозападен район	852,1	40,1	677,5	31,8
Благоевград	116,5	36,4	85,8	27
Кюстендил	58,6	44,1	44,7	34,1

Перник	74,0	56,5	49,8	38,7
София	117,9	49,4	108,8	45,1
София (столица)	507,1	39,0	376,0	28,7

Източник: Национален статистически институт

3. Анализ на изменението на глобалните екологични индикатори.

	ИНДИКАТОРИ	Стойности			Периодичност на събиране на инф.	Източник на инф.
	ГЛОБАЛНИ ЕКОЛОГИЧНИ ИНДИКАТОРИ	Изходни	Междинни (2015)	Целеви (2020)		
1	Относителен дял на антропогенно натоварените територии (инфраструктура, селища, промишлени обекти) – %	4,54 (2006 г.)	5,00	5,50	Различна периодичност в зависимост от данните, предоставяни в рамките на проект CORINE Landcover ⁴	ИАОС
2	Съотношение между горските, земеделските и урбанизираните територии - %/ %/ %	64,48/ 30,53/ 4,54 (2006 г.)	64,48/ 30,07/ 5,00	64,48/ 29,57/ 5,50	Различна периодичност - CORINE Landcover	ИАОС
3	Емисии на парникови газове (приравнени към CO ₂ еквивалент) на човек от населението - т/ човек/ година	3,419 /2010 г./	3,000	2,600	Различна периодичност – CORINE Landcover	ИАОС
4	Разходи за дълготрайни материални активи с екологично предназначение – млн. лв	460,9 (2011 г.)	490	550	Ежегодно	НСИ
5	Разходи за дълготрайни материални активи с екологично предназначение на човек от населението – лв.	216,30 (2011 г.)	230	260	Ежегодно	НСИ
6	Дял от територията със силна и много силна податливост на	5,14 (2006 г.)	5,00	4,85	Различна периодичност –	ИАОС

⁴ Проектът CORINE Landcover е част от европейската програма „Координация на информацията за околната среда (CORINE) и цели осигуряване на съвместима географска информация за земното покритие в страните от Европейския съюз – <http://www.eea.europa.eu/publications/COR0-landcover>

	ерозиране – %				CORINE Landcover	
7	Регионален индекс за климатична сигурност - точки	31,89 (2010 г.)	37,89	46,89	Различна периодичност – съгласно изследвания	МРРБ

➤ **Относителен дял на антропогенно натоварените територии (инфраструктура, селища, промишлени обекти)**

Информационната осигуреност на индикатора е по данни от проекта CORINE Landcover (Земно покритие), който през 2012-2013 г. е в процес на изпълнение. Към момента на изготвяне на Годишния доклад окончателните данни не са предоставени от ИАОС. Поради инертността на данните по-долу е поместена информация от проекта CORINE Landcover за 2006 г.

Стойността на индикатора за Югозападен район за 2006 г. е **4,54%**, съответстващо на 923,427 кв.км. от територията на района (от общо 20 468,794 кв.км). Това е под средното за страната (5,02%). Най-силно антропогенно натоварени са териториите на областите София (столица) - 20,68% и Перник (6,11%), а в по-ниска степен - областите Софийска (3,90%), Кюстендил (3,11%) и Благоевград (1,99%).

➤ **Съотношение между горските, земеделските и урбанизираните територии**

Информационната осигуреност на индикатора е по данни от проекта CORINE Landcover (Земно покритие), който през 2012-2013 г. е в процес на изпълнение. Към момента на изготвяне на Годишния доклад окончателните данни не са предоставени от ИАОС. Поради инертността на данните по-долу е поместена информация от проекта CORINE Landcover за 2006 г.

По данни от 2006 г. съотношението между горските, земеделските и урбанизираните територии за Югозападен район е както следва: **30,53%, 64,48% и 4,54%** от общата територия на района. Средните стойности за България са съответно 51,68%, 42,31% и 5,02%. В ЮЗР процентът на горските територии е най-голям в област Перник – 41,99%, а на земеделските – в област Благоевград (74,42%).

➤ **Емисии на парникови газове (приравнени към CO₂ еквивалент) на жител от населението**

Данните за емисиите в атмосферата на национално ниво се поддържат от Изпълнителната агенция по околна среда. ИАОС изготвя ежегодни национални доклади за инвентаризация на емисиите на парникови газове по източници и поглътители.

Данните за общите емисии за 2013 г. и 2014 г. са налични по-горе – индикатор „Съкращаване на емисиите на парникови газове (приравнени към CO₂ еквивалент и без сектор Земеползване, промяна в земеползването и горско стопанство)“, в частта, отнасяща се до отчитане на индикаторите по Стратегия „Европа 2020“.

Отнесени към човек от населението за страната, емисиите на парникови газове за 2014 г. са **8,0 т. CO₂-екв./ч**, като се регистрира нарастване от 0,4 т. CO₂-екв./ч спрямо 2013 г.

Следва да се отбележи, че от страна на Изпълнителната агенция по околна среда и Националния статистически институт информация на регионално ниво относно емисиите на парникови газове не е предоставена, поради което отчитане на динамиката на индикатора на територията на районите от ниво 2 и областите не може да бъде извършено. От страна на ИАОС е направено уточнение, че изчисленията на емисиите на парникови газове се извършват на национално ниво и не разполагат с данни на ниво район 2 и области.

➤ **Разходи за дълготрайни материални активи с екологично предназначение**

Информационната осигуреност на индикатора е по данни на НСИ.

Към края на 2014 г. на годишна база се регистрира намаление на стойностите на индикатора на регионално ниво, за разлика от увеличението на национално ниво. Спрямо предходната година, в ЮЗР се отбелязва **спад с 16,3%** (с 272,6 млн.лв.), докато за страната - нарастване с 12,7% (с 745,9 млн. лв.). Към края на 2014 г. в ЮЗР се намират 21% от дълготрайните материални активи с екологично предназначение в страната, с което районът заема второ място по този показател след Югоизточен район (35%). В сравнение с предходната година двата района разменят своите позиции. През 2014 г. най-голям дял ДМА с екологично предназначение от общите за района има в област София (столица) - 47,9% (59,5% през 2013 г.), следвана от Софийска област – 25,7% (19,2% през 2013 г.). Останалите 3 области – Перник, Кюстендил и Благоевград, се движат в границите на 6,8%-10,4%. На областно ниво най-значителна промяна при показателя се регистрира за област София (столица) – намаление с 32,7%, а за останалите области от ЮЗР

измененията са в по-малка степен - област Кюстендил (+18,8%), област Софийска (+12%), област Благоевград (+2%), област Перник (-7,6%).

Таблица 11. *Наличност на дълготрайни материални активи с екологично предназначение по райони от ниво 2 и области на ЮЗР за периода 2013-2014 г. (хил. лв.)*

Статистически райони и области	Дълготрайни материални активи с екологично предназначение	
	2013 г.	2014 г.
България	5 871 089	6 616 984
<i>Северозападен</i>	605 943	649 158
<i>Северен централен</i>	358 685	438 738
<i>Североизточен</i>	674 907	749 400
<i>Югоизточен</i>	1 648 530	2 340 120
<i>Южен централен</i>	906 826	1 065 937
Югозападен район	1 676 198	1 403 631
Благоевград	143 684	146 610
Кюстендил	107 819	128 078
Перник	103 938	96 038
София	322 665	361 227
София (столица)	998 092	671 678

Източник: Национален статистически институт

➤ **Разходи за дълготрайни материални активи с екологично предназначение на човек от населението**

Информационната осигуреност на индикатора е по данни на НСИ.

Наличността на ДМА с екологично предназначение на човек от населението в ЮЗР през 2014 г. намалява от 789 лв. до **661 лв.** (с 16,2%), докато средно за страната се регистрира повишаване от 810 лв. до 918 лв. (с 13,3%). На областно ниво през 2014 г. най-големи са разходите за дълготрайни материални активи с екологично предназначение на човек от населението в Софийска област (1 517 лв.), следвана от област Кюстендил (1000 лв.) и област Перник (755 лв.), а с по-ниски стойности и под средното ниво за района - в София (столица) - 510 лв. и област Благоевград - 464 лв.

➤ **Дял от територията на района със силна и много силна податливост на ерозиране**

Информационната осигуреност на индикатора е по данни на ИАОС.

За по-голяма коректност (по предложение на ИАОС) понятието „податливост на ерозия“ се заменя с „риск от ерозия“, защото податливостта на почвата на ерозиране се определя въз основа на текстурния клас и съдържанието на хумус в повърхностния слой на почвата, а определянето на риска от почвена ерозия става посредством използването на математически изчисления и последващо моделиране.

Наличната информация за **водоплощната почвена ерозия** се отнася за 2014 г.⁵, като резултатите са получени от ИАОС на базата на използвания математически модел за изчисляване на водоплощната ерозия и уравнението USLE⁶. Данните са получени въз основа на валидирани и адаптирани за условията на България модели за прогнозиране на факторите и интензитета на водоплощната ерозия. Получените резултати са най-достоверни за териториите до 1200 м н.в.

Таблица 12. *Риск от водоплощна ерозия на територията на районите от ниво 2 през 2014 г. (%)*

Риск от водоплощна ерозия (t/ha/y) спрямо територията на съответния район	Северозападен район	Северен централен район	Северозападен район	Югоизточен район	Южен централен район	Югозападен район
Висок (20 – 40 t/ha/y)	5,7	5,0	2,6	3,6	5,3	5,1
Мн. висок (> 40 t/ha/y)	3,4	1,2	0,9	0,9	1,2	1,8

Източник: Изпълнителна агенция по околната среда и водите

Съгласно данните, в Югозападен район 5,1% от територията на района е с висок риск от водоплощна ерозия, а 1,9% - с много висок риск. Стойностите се покачват съответно с 0,3% и 0,1% спрямо 2013 г. Единствено в Северозападен район и Южен

⁵ Данните за 2015 г. ще бъдат готови в началото на 2017 г.

⁶ <http://www.fao.org/docrep/t1765e/t1765e0e.htm>

централен район по-голям процент от територията е с висок риск. По отношение на процента от територията с много висок риск, само Северозападен район е в по-неблагоприятна позиция от ЮЗР.

Таблица 13. *Риск от водоплощна ерозия на територията на съответната област в ЮЗР през 2014 г. (%)*

Риск от водоплощна ерозия (t/ha/y) спрямо територията на съответната област	Благоевград	Кюстендил	Перник	Софийска	София (столица)
Висок (20 – 40 t/ha/y)	2,5	4,7	3,1	8,2	5,0
Мн. висок (> 40 t/ha/y)	0,8	1,5	0,6	3,8	1,0

Източник: Изпълнителна агенция по околната среда и водите

През 2014 г. с най-неблагоприятни стойности е Софийска област, като 8,2% от територията на областта е с висок риск от водоплощна ерозия, а 3,8% - с много висок риск. Най-малък процент от територията с висок и с много висок риск от водоплощна ерозия има област Благоевград, съответно – 2,5% и 0,8%. Стойностите за отделните области се изменят незначително спрямо 2013 г.

Ветровата ерозия на почвата се проявява върху равнинни и обезлесени райони. Площите с висока степен на риск от ветрова ерозия се свързват с ниска степен на лесистост и висока податливост на почвите към дефлация. Според използвания в ИАОС модел за оценка на ветровата ерозия, който е базиран на уравнението WEQ⁷, рискът от ветрова ерозия на територията на Р. България може да се степенува в зависимост от скоростта на вятъра, почвените условия, различни климатични фактори, като валежи, влажност и др.

По данни на ИАОС, през 2014 г. се наблюдава висок и много висок риск от ветрова ерозия само на територията на два района от ниво 2 – Североизточен и Югоизточен.

Въз основа на ключови индикатори за изпълнението на Регионалния план за развитие на Югозападен район и информация за реализацията на проекти на територията на ЮЗР, се констатира следните **резултати по отделните приоритети:**

⁷ <http://www.weru.ksu.edu/nrcs/weq.html>

Приоритет I. „Повишаване конкурентоспособността на регионалната икономика”

Включените в приоритета мерки са насочени към постигането на устойчив икономически растеж в района чрез насърчаване развитието на конкурентноспособна икономика и създаване на благоприятни условия за инвестиционна дейност, което има ключова роля за подобряване качеството и стандарта на живот на населението. Акцент е поставен върху иновациите, технологичното обновяване на МСП и повсеместно преминаване към нисковъглеродна икономика.

Приоритет I. на РПР на ЮЗР 2014-2020 г. включва следните специфични цели:

Специфична цел I.1. Развитие на научно-изследователската и развойна дейност (НИРД).

До 2020 г., дялът на инвестициите в НИРД от БВП на района да достигне 2,5%

Специфична цел I.2. Технологично обновяване и енергийна ефективност в МСП

Специфична цел I.3. Подобряване на бизнес инфраструктурата в индустриалните зони

Специфична цел I.4. Оползотворяване на местния туристически потенциал

Специфична цел I.5 Развитие на конкурентоспособен аграрен сектор и жизнен селски райони

Основни **индикатори**, с които се отчита степента на изпълнението на специфичните цели от Приоритет 1, съгласно РПР на ЮЗР 2014-2020 г.:

	ИНДИКАТОРИ	Стойности			Периодичност на събиране на инф.	Източник на инф.
	СПЕЦИФИЧНИ ИНДИКАТОРИ ЗА РЕЗУЛТАТ	Изходни	Междинни (2015)	Целеви (2020)		
1	Модернизирани и технологично обновени предприятия - брой	n/a	300	750	Ежегодно	МИЕТ, ИСУН
2	Нарастване на приходите от дейността на микро, малките и средни предприятия - %	n/a	10	30	Ежегодно	НСИ
3	Относителен дял на заетите лица в микро, малките и средни предприятия спрямо общия брой на заетите лица на възраст 15 и повече години в района - %	13,6 (2011 г.)	16	20	Ежегодно	НСИ
4	Нарастване на преките чуждестранни инвестиции в нефинансовите предприятия - %	n/a	15	40	Ежегодно	НСИ

	ИНДИКАТОРИ	Стойности			Периодичност на събиране на инф.	Източник на инф.
	СПЕЦИФИЧНИ ИНДИКАТОРИ ЗА РЕЗУЛТАТ	Изходни	Междинни (2015)	Целеви (2020)		
5	Новоизградени и/или обновени технологични паркове, технологични центрове и бизнесинкубатори – бр.	n/a	4	12	Ежегодно	МИЕТ, ИСУН, Областни администрации
6	Новосъздадени клъстери – бр.	n/a	4	10	Ежегодно	МИЕТ, ИСУН, Областни администрации
7	Нарастване на приходите от нощувки в средствата за подслон и местата за настаняване - %	n/a	20	45	Ежегодно	НСИ
8	Новосъздадени и/или маркетингирани туристически продукти и дестинации – бр.	n/a	5	10	Ежегодно	МРРБ, ИСУН, Областни администрации
9	Новосъздадени и/или подобрени туристически атракции – бр.	n/a	10	20	Ежегодно	МРРБ, ИСУН, Областни администрации
10	Нарастване на селскостопанската продукция - %	n/a	5	15	Ежегодно	НСИ
11	Реализирани проекти по Програмата за развитие на селските райони за създаване на стопанства от млади фермери – бр.	n/a	200	500	Ежегодно	МЗХ
12	Реализирани проекти по ПРСР за модернизиране и реструктуриране на земеделски стопанства – бр.	n/a	300	700	Ежегодно	МЗХ
13	Реализирани проекти по ПРСР за създаване и подпомагане на микропредприятия – бр.	n/a	50	125	Ежегодно	МЗХ

➤ **Модернизирани и технологично обновени предприятия**

Информационното осигуряване на индикатора е по данни на Управляващия орган на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика“ 2007-2013 г., Министерство на икономиката (информацията е за модернизирани и технологично/енергийно обновени предприятия).

Съгласно изпълнени проекти по ОПРКБИ броят на модернизирани и технологично/енергийно обновени предприятия на територията на Югозападен район през 2014 г. възлиза на **253** с обща стойност на проектите 268 208 395,08 лв. Най-много са технологично обновените предприятия в област София (столица) – 214 бр. с обща стойност на реализираните проекти 214 009 403,19 лв. В област Благоевград са модернизирани 15 бр. предприятия в общините Гоце Делчев (3), Благоевград (4), Петрич (3), Сатовча (1), Сандански (1), Хаджидимово (1), Банско (2), като общата стойност на проектите възлиза на 14 509 435,09 лв. В област Кюстендил са модернизирани 9 бр. предприятия в общините Кюстендил (4) и Дупница (5), като общата стойност на проектите възлиза на 9 948 494,01 лв. На територията на област Перник са технологично обновени 14 бр. предприятия - в община Перник с обща стойност на проектите 26 785 258,79 лв. В Софийска област е модернизирано 1 предприятие - в община Елин Пелин, като стойността на изпълнения проект възлиза на 2 955 804 лв.

➤ **Нарастване на приходите от дейността на микро, малките и средни предприятия**

Информационното осигуряване на индикатора е по данни на НСИ.

Приходите от дейността на предприятията на територията на ЮЗР (сумарно за предприятията, независимо от броя на заетите лица в тях) през 2014 г. възлизат на 131 126 602 хил. лв. , което в процентно изражение представлява средно нарастване от **5,7%** спрямо предходната 2013 г., което е по-голямо от средното нарастване на приходите на предприятията в страната - 3,6% на годишна база спрямо 2013 г. (251 948 230 хил. лв.)

Разпределението по групи предприятия в ЮЗР спрямо броя на заетите лица в тях е следното:

- Най-голямо е нарастването на приходите от дейността в предприятията със заети лица до 9 души – нарастване с 9,2% за 2014 г. на годишна база при средно за страната 5%;
- Предприятия със заети лица между 10 и 49 души – нарастване на приходите от дейността с 3,3% при средно за страната 3,1%;
- Предприятия със заети лица между 50 и 249 души – нарастване на приходите от дейността с 3,7% при средно за страната 6,5%;
- Предприятия със заети лица над 250 души – нарастване на приходите от дейността с 6,3% при средно за страната 0,5%.

➤ **Относителен дял на заетите лица в микро, малките и средни предприятия спрямо общия брой на заетите лица на възраст 15 и повече години в района**

Информационното осигуряване на индикатора е по данни на НСИ.

Относителният дял на заетите лица в микро, малките и средни предприятия в ЮЗР, съотнесен към броя на заетите лица на възраст 15 и повече години в района възлиза на **59,6%** за 2014 г., като няма изменение спрямо предходната 2013 г. Средно в България 52% от заетите лица над 15-годишна възраст през 2014 г. са в микро, малки и средни предприятия (при 52,5% за 2013 г.)

Делът на заетите лица в големи предприятия (с персонал над 250 души) в ЮЗР, съотнесен към броя на заетите лица на възраст 15 и повече години възлиза на **27,6%** за 2014 г., като се регистрира нарастване от 0,7% спрямо предходната 2013 г. 17,7% от заетите лица над 15-годишна възраст в страната през 2014 г. са заети в големи предприятия (при 17,4% за 2013 г.)

➤ **Нарастване на преките чуждестранни инвестиции в нефинансовите предприятия**

Информационното осигуряване на индикатора е по данни на НСИ.

Чистата стойност на направените ПЧИ в ЮЗР през 2014 г. е отрицателна и възлиза на минус 397 553 хил. евро спрямо 2013 г. Отчетени с натрупване, ПЧИ в района през 2014 г. на годишна база **намаляват с 2,9%** (от 13 959 046,8 хил. евро на 13 561 493,8 хил. евро).

Подробна информация се съдържа в т. I.2 от настоящия годишен доклад.

➤ **Новоизградени и/или обновени технологични паркове, технологични центрове и бизнесинкубатори**

Информационното осигуряване на индикатора е по данни на Управляващия орган на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика“ 2007-2013 г., Министерство на икономиката и общините на територията на ЮЗР.

Със средства по ОПРКБИ през 2015 г. в процес на изпълнение са проекти за подкрепа на **9** технологични центрове/бизнесинкубатори на територията на Столична община, като общата стойност на проектите възлиза на 3 768 621,34 лв.

В процес на изграждане е *икономическа зона София-Божурище* с обща площ 2 550 000 кв.м. Зоната се изгражда от „Национална Компания Индустриални Зони“ ЕАД. Приключен е първи етап – към октомври 2014 г. е изградена следната инфраструктура: 2 480 м улици за тежко движение, включително три кръгови кръстовища и осемнадесет отклонения към имоти, тротоари и вело-алеи, пътни знаци и маркировка; задържателен резервоар за дъждовни води с обем 12 000 м³ с контролирано източване за защита от наводнения на територията; 2 700 м дъждовна канализация от полипропиленови тръби, бетонни ревизионни шахти и отклонения към имотите; напорен резервоар за питейно и противопожарно водоснабдяване с обем 300 м³ и помпена група; 2 100 м канализация за битови отпадъчни води с полипропиленови тръби, ревизионни шахти и отклонения към всички имоти; 2 180 м водопровод от високо-плътен полиетилен с противопожарни хидранти и отклонения към всички имоти; 3 000 м газопровод – захранващ и разпределителен, с отклонения към всички имоти; 2 800 м тръбни трасета с кабелни шахти за подземни кабелни линии 20 kV и отклонения към имоти; 2 500 м тръбно трасе за оптични кабели в защитни тръби от високоплътен полиетилен с кабелни шахти и отклонения към всички имоти; реконструкция на съществуващ трафопост и нов трафопост за неиндустриални нужди - помпи, изпускател на резервоар; площадков дизелов генератор 250 kW за независимо аварийно захранване на помпени групи, електрически разпределителни табла; 1 100 м напорна канализация с канално-помпено съоръжение; улично осветление, озеленяване, огради около технически съоръжения. Към края на 2015 г. е приключен и втори етап, като са извършени следните дейности: основен ремонт на съществуващи сгради за административни цели и офиси на парцел А; проектиране на външни комунални услуги за парцел Б; последна фаза на изграждането на главните външни комунални услуги на парцел А – фаза 2. Планираното приключване на трети етап е до края на 2016 г., като предстои: изграждане на първа фаза на основната инфраструктура за парцел Б; последна фаза на основната инфраструктура за парцел А; финални преговори с инвеститори за мултимодален терминал, административни центрове и други спомагателни инфраструктури.

➤ **Новосъздадени кълъстери**

Информационното осигуряване на индикатора е по данни на Управляващия орган на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика“ 2007-2013 г., Министерство на икономиката.

Със средства по ОПРКБИ през 2015 г. приключени и/или в процес на изпълнение са проекти за подкрепа развитието на **40** клъстера на територията на ЮЗР – в общините Столична (38) и Благоевград (2), като общата стойност на проектите възлиза на 24 050 547,49 лв.

➤ **Нарастване на приходите от нощувки в средствата за подслон и местата за настаняване**

Информационното осигуряване на индикатора е по данни на НСИ.

Значението на туризма за регионалната икономика през последните години нараства. Тенденцията на нарастване на приходите от нощувки в ЮЗР, стартира през 2012 г., продължава и през 2015 г. Приходите от нощувки в района през 2015 г. възлизат на 197 269 786 лв., което представлява нарастване от **6,8%** спрямо предходната 2014 г. (184 657 472 лв.) Темпът на нарастване е по-висок от средния за страната – 3,5%. На вътрешнорегионално ниво през 2015 г. на годишна база нарастване на приходите от нощувки се отбелязва в 3 от областите от ЮЗР. С най-високи процентни стойности на нарастване се отличават областите Софийска – 12,2% и Благоевград – 9,3% и с по-малки – област София (столица) – 5,5%. За разлика от 2014 г., когато област Перник има най-висок процент на нарастване (50,4%), през 2015 г. областта отбелязва спад в приходите от нощувки с минус 1,9%. Най-осезаем е спадът в приходите от нощувки в област Кюстендил - минус 10,7%.

В съвкупните приходи от нощувки, реализирани в страната през 2014 г., ЮЗР запазва третото си място сред районите от ниво 2 (след Югоизточния и Североизточния район), като дялът му през 2015 г. е 19,1% (за сравнение през 2014 г. – 18,5%).

През 2015 г. се отчита увеличение и при реализирания брой нощувки в средствата за подслон в ЮЗР (с 4,1% в сравнение с 2014 г.), както и при броя на пренощуващите лица (със 7% в сравнение с 2014 г.) През 2015 г. средствата за подслон и местата за настаняване в района са се увеличили незначително с 0,3% (2 бр.) при сравнение на годишна база.

➤ **Новосъздадени и/или маркетирани туристически продукти и дестинации**

Информационното осигуряване на индикатора е от три източника - по данни на Управляващия орган на Оперативна програма „Регионално развитие“ 2007-2013 г., Министерство на регионалното развитие и благоустройството, по данни, предоставени от Министерството на туризма и по данни на общините на територията на ЮЗР.

Съгласно проекти, финансирани по ОПРР, броят на новосъздадените и/или маркетирани туристически продукти и дестинации в ЮЗР през 2015 г. е **22 бр.**, като общата стойност на реализираните проекти възлиза на 3 951 661,92 лв. Проектите са изпълнени на територията на следните общини: в област Благоевград - Сандански (11 бр. новосъздадени и/или маркетирани туристически продукти), Банско (1 бр.), Благоевград (1 бр.); в област Кюстендил - Кюстендил (4 бр.) и Дупница (1 бр.); в област Перник - Трън (1 бр.); в Софийска област - Самоков (1 бр.), Етрополе (1 бр.) и Мирково (1 бр.)

Съгласно информация, предоставена от общините в ЮЗР, относно изпълнени проекти с финансиране от Програмата за развитие на селските райони 2007-2013 г., броят на новосъздадените и/или маркетирани туристически продукти и дестинации възлиза на **10 бр.** на обща стойност 3 024 646,42 лв., както следва:

- Област Благоевград – в община Разлог са реализирани 2 проекта, финансирани по подхода Лидер чрез Стратегията за местно развитие на МИГ-Разлог на обща стойност 150 000 лв. за провеждане на културни, събитийни, фестивални, планински и др. туристически продукти
- Област Кюстендил – 1, в община Бобошево (експониране на етнографското наследство и природните забележителности на общината с прилагане на аудио-визуални компютърни техники) на стойност 342 895,34 лв.
- Област Перник – 4, в община Ковачевци (изградена 1 екопътека, изграден 1 парк за отдих с детски съоръжения, създадени 2 етнографски центъра), като общата стойност на проектите възлиза на 845 000 лв.
- Софийска област – 5, в общините Горна Малина (2 екопътеки), Пирдоп (2 екопътеки) и Златица (1 младежки център за насърчаване и популяризиране на екстремн туризъм), като общата стойност на проектите е 1 686 751,08 лв.

Съгласно информация, предоставена от общините в ЮЗР, относно изпълнени проекти с финансиране от програмата за трансгранично сътрудничество България-Сърбия 2007-2013 г. е създадена **1** хлебна къща в община Ковачевци, област Перник, като стойността на проекта възлиза на 60 000 лв.

- **Новосъздадени и/или подобрани туристически атракции**

Информационното осигуряване на индикатора е от три източника - по данни на Управляващия орган на Оперативна програма „Регионално развитие“ 2007-2013 г., Министерство на регионалното развитие и благоустройството, по данни, предоставени от Министерството на туризма и по данни на общините на територията на ЮЗР.

Със средства по ОПРР, през 2015 г. са приключили 2 бр. проекти на обща стойност 1 057 450,84 лв., като в резултат е осъществена подкрепа за **2 бр.** новосъздадени и/или подобрени туристически атракции на територията на общините Столична и Костенец.

Съгласно информация, предоставена от общините в ЮЗР, относно изпълнени проекти с финансиране от Програмата за развитие на селските райони 2007-2013 г., броят на новосъздадените и/или подобрени туристически атракции възлиза на **17 бр.** на обща стойност 7 599 506,54 лв., както следва:

- Област Благоевград – 6, в общините Белица (изградени са 4 екопътеки), Кресна (изградено е трасе и клуб за рафтинг по р. Струма) и Разлог (възстановка на туристическа атракция – каменни плочи от древно тракийско светилище), като общата стойност на проектите възлиза на 1 982 905,75 лв.
- Област Кюстендил – 1, в община Рила (изграждане на трасе за планинско колоездене, площадка за парапланеризъм и доставка на оборудване)
- Област Перник – 1, в община Трън (изграден туристически информационен център и планинско колоездачно трасе около ждрелото на р. Ерма), като стойността на проекта възлиза на 353 528 лв.
- Софийска област – 9, в общините Драгоман (1), Златица (1 туристически информационен център), Копrivщица (1 аквапарк), Сливница (2 велоалеи, 1 екопътека, 1 атракцион за отдих и развлечение на посетители, 1 посетителски център за представяне и експониране на местното природно и културно наследство), Чавдар (1 туристически увеселителен парк), като общата стойност на проектите е 5 263 072,79 лв.

С целева субсидия от републиканския бюджет на стойност 4 430 000 лв. община Кюстендил е изпълнила проект „Акрополът на Пауталия - пътешествие през вековете“ - възстановена е 1 стара крепостна стена и бойни кули в м. „Хисарлъка“ гр. Кюстендил; облагородена е прилежащата територия.

Съгласно информация, предоставена от общините в ЮЗР, относно изпълнени проекти с финансиране от програмата за трансгранично сътрудничество България-Македония 2007-2013 г. е изградена 1 панорамна алея в община Разлог, област Благоевград, като стойността на реализирания проект възлиза на 974 754,12 лв.

В рамките на оперативна програма „Регионално развитие“ 2007-2013 г., през м. декември 2015 г. Министерството на туризма приключи изпълнението на проект „Комуникационна кампания за насърчаване на вътрешния туризъм в Република България“ на стойност 3 150 000 лв. Целта на проекта е повишаване на степента на информираност на българските потребители за дестинация България, в частност Югозападен регион и за разнообразните форми на туризъм, които се предлагат, за формирането на позитивно отношение и стимулиране на избора на всеки един от 50-те малко познати туристически обекти като туристическа дестинация от българските граждани, които предприемат туристически пътувания.

Включените обекти от Югозападен район в списъка с 50 малко познати туристически обекти са както следва:

1. Крепост „Траянови врата“, край гр. Ихтиман
2. Музей на минното дело, гр. Перник
3. Музей на киселото мляко, с. Студен извор, общ. Трън
4. Църквата в с. Беренде, общ. Драгоман
5. Драгоманско блато, край гр. Драгоман
6. Музей на керамиката, с. Бусинци, общ. Трън
7. Земенски манастир, край гр. Земен
8. Природен парк „Беласица“, общ. Петрич
9. Праисторическо тракийско светилище „Градище“.

В рамките на проекта, като основна дейност е проведена мащабна интегрирана комуникационна кампания, включваща:

- Телевизионна реклама – заснемане и излъчване на 32 телевизионни предавания, 32 рубрики и 50 клипове, разкриващи потенциала на всеки един от обектите. Телевизионната рекламна кампания е проведена на национално ниво в продължение на 8 месеца;

- Печатна реклама, в резултат на която са разпространени иновативни форми на рекламно-информационни продукти за промоция на България в специализираните туристически издания с насоченост, както към туроператори и професионалисти в туристическия бранш, така и в по-масови списания, ориентирани към целевата група. Публикувани са статии/пътеписи за промотиране на 50-те малко познати туристически обекта;
- Външна реклама - разположени са билбордове в 6-те големи града на страната (София, Пловдив, Варна, Бургас, Русе и Стара Загора) и по републиканската пътна мрежа в продължение на 8 месеца;
- Интернет кампания, като са публикувани рекламни карета с информация в портали и други медии в глобалната мрежа, в рамките до осем месеца ежедневно публикуване;
- Създаване на специален сайт: <http://myastoto.bg>, където е публикувана информация за всички обекти, включени в кампанията.

В рамките на проекта са организирани и журналистически турове в страната – по специализирани форми на туризъм и в рамките на провежданите туристически изложения. Участвалите журналисти са предимно от ежедневници, туристически и популярни списания, като в резултат са изготвени материали за възможностите за туризъм, които предлагат районите, където попадат 50-те малко познати туристически обекта.

➤ **Нарастване на селскостопанската продукция**

Липсва информация по индикатора. Изпратено е писмо до Министерство на земеделието и храните, но обратен отговор не е получен.

➤ **Реализирани проекти по Програмата за развитие на селските райони за създаване на стопанства от млади фермери**

Информационното осигуряване на индикатора е от Управляващия орган на Програмата за развитие на селските райони 2007-2013 г., Министерство на земеделието и храните.

Към 28.04.2016 г. на територията на ЮЗР са реализирани **18** проекта по мярка 112 на ПРСР 2007-2013 г. „Създаване на стопанства на млади фермери“ на обща стойност 880 056 лв., както следва:

- Област Благоевград – 5 проекта на територията на общините Благоевград, Якоруда, Струмяни и Сандански на стойност 244 460,00 лв.

- Област Перник – 8 проекта на територията на общините Перник и Трън на стойност 391 136,00 лв.
- Софийска област – 5 проекта на територията на общините Самоков, Сливница, Елин Пелин и Костенец на стойност 244 460,00 лв.

➤ **Реализирани проекти по ПРСР за модернизиране и преструктуриране на земеделски стопанства**

Информационното осигуряване на индикатора е от Управляващия орган на Програмата за развитие на селските райони 2007-2013 г., Министерство на земеделието и храните.

Към 28.04.2016 г. на територията на ЮЗР са реализирани **172** проекта по мярка 121 на ПРСР 2007-2013 г. „Модернизиране на земеделските стопанства“ на обща стойност 205 955 476,65 лв., както следва:

- Област Благоевград – 45 проекта на стойност 44 868 741,08 лв. на територията на общините Гърмен, Петрич, Банско, Благоевград, Сандански, Кресна, Гоце Делчев, Хаджидимово, Разлог, Белица, Гърмен, Струмяни и Сатовча;
- Област Кюстендил – 13 проекта на стойност 35 613 722,28 лв. на територията на общините Сапарева баня, Кюстендил, Бобошево Рила и Бобов дол;
- Област Перник – 25 проекта на стойност 40 394 594,09 лв. на територията на общините Перник, Радомир, Брезник, Ковачевци и Трън;
- Софийска област – 46 проекта на стойност 42 024 778,29 лв. на територията на общините Елин Пелин, Ихтиман, Ботевград, Самоков, Драгоман, Сливница, Правец, Божурище, Пирдоп, Етрополе, Костинброд, Челопеч, Годеч и Долна баня;
- Област София (столица) – 43 проекта на стойност 43 053 640,91 лв. на територията на Столична община.

Към 28.04.2016 г. на територията на ЮЗР са реализирани **539** проекта по мярка 141 на ПРСР 2007-2013 г. „Подпомагане на полупазарни стопанства в процес на преструктуриране“, както следва:

- Област Благоевград – 251 проекта на територията на общините Симитли, Сандански, Гърмен, Гоце Делчев, Белица, Благоевград, Сатовча, Хаджидимово, Петрич, Струмяни, Банско, Разлог и Якоруда;

- Област Кюстендил – 180 проекта на територията на общините Кюстендил, Кочериново, Невестино, Сапарева баня, Бобошево, Бобов дол, Дупница и Рила;
- Област Перник – 27 проекта на територията на общините Трън, Радомир, Перник, Ковачевци, Земен и Брезник;
- Софийска област – 26 проекта на територията на общините Копревщица, Самоков, Драгоман, Елин пелин, Ботевград, Костинброд, Мирково, Етрополе и Пирдоп;
- Област София (столица) – 55 проекта на територията на Столична община.

➤ **Реализирани проекти по ПРСР за създаване и подпомагане на микропредприятия**

Информационното осигуряване на индикатора е от Управляващия орган на Програмата за развитие на селските райони 2007-2013 г., Министерство на земеделието и храните.

Към 28.04.2016 г. на територията на ЮЗР са реализирани **81** проекта по мярка 312 на ПРСР 2007-2013 г. „Подкрепа за създаване и развитие на микро предприятия“ на обща стойност 84 142 300,49 лв., както следва:

- Област Благоевград – 36 проекта на стойност 21 982 348,28 лв. на територията на общините Хаджидимово, Гоце Делчев, Кресна, Гърмен, Разлог, Благоевград, Сатовча, Струмяни, Банско и Петрич;
- Област Кюстендил – 12 проекта на стойност 18 914 903,95 лв. на територията на общините Бобошево, Сапарева баня, Рила, Дупница и Невестино;
- Софийска област – 14 проекта на стойност 21 497 646,60 лв. на територията на общините Етрополе, Антон, Копревщица, Сливница, Ихтиман, Костенец, Божурище, Долна баня, Своге, Горна Малина и Златица;
- Област София (столица) – 19 проекта на стойност 21 747 401,67 лв. на територията на община Столична.

Обобщение за изпълнението на Приоритет 1.

През 2015 г. се наблюдава значителен напредък по отношение технологичното обновяване и повишаване на енергийната ефективност в предприятията в ЮЗР. Реализираните проекти с източник на финансиране ОПРКБИ 2007-2013 г. се доближават до заложената междинна стойност за индикатора Модернизирани и технологично обновени предприятия, като прави впечатление, че над 85% от проектите са с

бенефициенти предприятия от област София (столица). Приходите от дейността на предприятията нарастват с над 5% спрямо 2014 г. Със средства по ОПРКБИ 2007-2013 г. е подпомогната дейността на редица технологични центрове/бизнесинкубатори и клъстери – също на територията на Столична община (с изключение на 2 клъстера в община Благоевград). Нарастват извършените разходи за НИРД като процент от БВП. По-негативна е ситуацията по отношение на ПЧИ, където се регистрира намаление спрямо предходната година.

Напредък се отбелязва и в развитието на туристическата индустрия в ЮЗР, като значението на туризма за регионалната икономика се увеличава. Нарастват реализираните нощувки и приходите от тях. Със средства основно от ОПРР 2007-2013 г. и ПРСР 2007-2013 г. са реализирани редица проекти за създаване/подобряване на туристически продукти и туристически атракции, които допринасят за отключване и оползотворяване на местния туристически потенциал. Заложените целеви стойности за 2020 г. на индикаторите Новосъздадени и/или маркетирани туристически продукти и дестинации и Новосъздадени и/или подобрени туристически атракции са надвишени още през 2015 г.

Въпреки че заема незначителен дял във формирането на БВП на ЮЗР, развитието на аграрния сектор в района през 2015 г. се определя като стабилно. Заложената междинна стойност по индикатора Реализирани проекти по ПРСР за създаване и подпомагане на микропредприятия е надвишена, а по отношение на индикатора Реализирани проекти по ПРСР за модернизиране и реструктуриране на земеделски стопанства е надвишена заложената целева стойност за 2020 г.

Приоритет II. „Развитие на техническата инфраструктура“

Включените в приоритета мерки са насочени към развитие на техническата инфраструктура, което е основен фактор за повишаване на конкурентоспособността на регионалната икономика и за подобряване на качеството на живот. Направленията, в които се предвиждат интервенции, са транспортна инфраструктура, инфраструктура за водоснабдяване и канализация и за твърди битови отпадъци, информационна и комуникационна инфраструктура и енергийна инфраструктура.

Приоритет II. на РПР на ЮЗР 2014-2020 г. включва следните специфични цели:

Специфична цел II.1. Подобряване на регионалната и местна транспортна инфраструктура

Специфична цел II.2. Подобряване на водоснабдителната и канализационната инфраструктура

Специфична цел II.3. Усъвършенстване на системата за управление на твърди битови отпадъци

Специфична цел II.4. Разширяване на газопреносната мрежа и ползването на възобновяеми източници на енергия

Специфична цел II.5. Развитие на информационно-комуникационните технологии за осигуряване на повсеместен достъп, високо качество и широко ползване

Основни индикатори, с които се отчита степента на изпълнението на специфичните цели от Приоритет 2, съгласно РПР на ЮЗР 2014-2020 г.:

	ИНДИКАТОРИ		Стойности			Периодичност на събиране на инф.	Източник на инф.
	СПЕЦИФИЧНИ ИНДИКАТОРИ ЗА РЕЗУЛТАТ		Изходни	Междинни (2015)	Целеви (2020)		
1	Дължина на новоизградени и/или реконструирани автомагистрала и пътища от I клас - км		n/a	80	160	Ежегодно	АПИ, ИСУН, НСИ
2	Дължина на рехабилитирани/реконструирани пътища от II и III клас - км		n/a	100	250	Ежегодно	МРРБ, АПИ, ИСУН, Областни администрации
3	Население с подобрен транспортен достъп - %		n/a	15	35	Ежегодно	МТИТС, АПИ, ИСУН
4	Дял на домакинствата с широколентов достъп до Интернет - %		54 (2011 г.)	70	85	Ежегодно	Евростат, НСИ
5	Реализирани проекти по ОПОС и ПРСР за изграждане и реконструкция на ВиК инфраструктура – бр.		n/a	20	40	Ежегодно	МОСВ, ИСУН, Областни администрации
6	Дял на населението, свързано с пречиствателни станции за отпадъчни води - %		74 (2011 г.)	79	85	Ежегодно	НСИ
7	Новоизградени регионални системи за управление на отпадъците – бр.		n/a	3	6	Ежегодно	МОСВ, ИСУН, Областни администрации

➤ **Дължина на новоизградени и/или реконструирани автомагистрала и пътища от I клас**

Информационната осигуреност на индикатора е по данни на Агенция „Пътна инфраструктура“ и ИСУН.

Дължината на новоизградените и/или реконструирани автомагистрала и пътища от I клас в ЮЗР към края на 2015 г. **нараства със 73,1 км** в сравнение с предходната 2014 г., което се дължи на изграждане на няколко мащабни пътни обекта: Лот 2 на АМ „Струма“ Дупница – Благоевград (дължина на трасето – 37,484 км); Лот 4 на АМ „Струма“ Сандански - Кулата (14,7 км); Строителство на уширение на път I-1 от края на Лот 4 на АМ „Струма“ до ГКПП Кулата (1,375 км); Лот 1 от АМ Калотина-София – Западна дъга на Софийски околовръстен път – участък 1 – от магистрала „Люлин“ до река Какач (3 км); Лот 70 (на Оперативна програма „Регионално развитие“ 2007-2013 г.) „Северна скоростна тангента“ (16,54 км).

Към 28.04.2016 г. със средства по Оперативна програма „Транспорт“ 2007-2013 г. на територията на Югозападен район са приключени следните проекти, чието изпълнение се осъществяваше и през предходната 2015 г.:

- Доизграждане на автомагистрала „Струма“:

- *ЛОТ 2 „Дупница-Благоевград“* с дължина 37,484 км. – от км 322 до км 359. Автомагистралният участък се намира на територията на област Кюстендил (32,451 км от общата дължина на участъка) и област Благоевград (5,033 км). Строителството започва в края на месец юли 2013 г., а обектът е открит на 22 октомври 2015 г. Проектът е на стойност 358,722 млн. лв.

- *ЛОТ 4 „Сандански-Кулата“* с дължина 14,7 км. – от км 423 до км 438. Отсечката се намира на територията на област Благоевград. Първата копка е направена на 5 април 2012 г., а официалното откриване на трасето е на 10 септември 2015 г. Стойността на проекта е 67,176 млн. лв.

Четвъртата и последна отсечка от автомагистралата – *ЛОТ 3 „Благоевград-Сандански“* с дължина 62 км (на територията на област Благоевград), се планира да бъде изградена със средства по ОП „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014-2020 г. Трасето е разделено на три подучастъка, както следва:

- Лот 3.1, между Благоевград и Крупник, с дължина от 12,6 км – от км 359 до км 366 и от км 370 до км 376. Договорът за проектиране и строителство е сключен на 30.12.2015 г., като срокът за изпълнение е 3,5 години. Максималната договорна цена, предложена от избрания изпълнител, е в размер на 186 млн. лв.

- Тунел при с. Железница с дължина от 2 км и прилежащите пътни участъци и съоръжения. Обектът е част от Лот 3.1, но за него се предвижда отделна възлагателна процедура и сключване на договор;

- Лот 3.2, между Крупник и Кресна, с приблизителна дължина 21 км. Участъкът преминава основно през планински терен на територията на Кресненското дефиле. В средата на 2015 г. е сключен договор за изготвяне на нов идеен проект за участъка в Кресненското дефиле, чиято цел е да се разработи алтернативен идеен проект на 15-километровия тунел (който е разработен още преди години). Високата прогнозна стойност, сложността на съоръжението и възможните негативни ефекти върху компонентите на околната среда са мотивите, с които е взето решение за разработването на идеен проект на алтернативен вариант на отсечката. Новият идеен проект е завършен в края на 2015 г. Предстои той да премине процедура по екологична оценка и обществени обсъждания.

- Лот 3.3, между Кресна и Сандански, с дължина от 23,6 км – от км 397 до км 420. Договорът за проектиране и строителство е сключен на 25.09.2015 г., като срокът за изпълнение е 3,5 години. Приетата договорна сума е 255,773 млн. лв., а максималната договорна цена, предложена от избрания изпълнител, е в размер на 280, 947 млн. лв.

- *Строителство на уширение на път I-1 от края на АМ „Струма“ Лот 4 до ГКПП Кулата* – от км 441 /438 по километраж АМ „Струма“/ до км 442 по километраж на път I-1 – с дължина 1,375 км. Стойността на проекта е 3,769 млн. лв.

- *Изграждане на Лот 1 от АМ Калотина-София – Западна дъга на Софийски околовръстен път – участък I – от магистрала „Люлин“ до река Какач (близо до бул. „Сливница“).* Отсечката е с дължина 3 км и е на стойност около 47,820 млн. лв. Изграждането стартира в края на м. август 2012 г., а официалното откриване на участъка бе на 30 декември 2015 г.

Към 28.04.2016 г., със средства по Оперативна програма „Регионално развитие“ 2007-2013 г., е приключен проект *Лот 70 - „Северна скоростна тангента“ (гр. София).* Проектът включва проектирането и изграждането на нова пътна отсечка с обща дължина

16,5 км на обща стойност 220,104 млн. лв. На 30 декември 2015 г. е пуснат в движение участък от 13,453 км на Северната скоростна тангента – това са отсечките, съответно, между бул. „Ботевградско шосе“ и бул. „Лазар Михайлов“, и от Околовръстния път до пътя за Требич. На 28 април 2016 г. е пуснат в движение и останалият участък от около 3 км - от пътя за Требич до бул. „Лазар Михайлов“, с което Северната скоростна тангента е отворена за движение по цялата си дължина. Изграждането на Северната скоростна тангента е от изключително значение за трафика в района на София. Тя осигурява свързаност между няколко коридора от Трансевропейската транспортна мрежа - №4, №8 и №10 и ще облекчи трафика от международни превози от и до Гърция, Румъния, Македония и Сърбия. Чрез новата магистрала се осъществява връзка на АМ „Тракия“, АМ „Хемус“, АМ „Люлин“ и пътят София – Калотина, и се постига разтоварване на трафика както в района на столицата, така и по околовръстния път на София. Северната скоростна тангента осигурява удобна връзка между северозападните и югоизточните квартали на София. Очаква се с новото трасе да се подобри достъпът на най-отдалечените райони до центъра на столицата, да се улесни трафикът и да се съкрати времето за пътуване.

Към 28.04.2016 г., с финансиране частично по линия и на Оперативна програма „Транспорт“ 2007-2013 г., и на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014-2020 г., в процес на изпълнение е проект за *„Изграждане на Лот 1 от АМ Калотина-София – Западна дъга на Софийски околовръстен път – участък 2 – от река Какач до Северна скоростна тангента“*. Трасето е с дължина 5,5 км, като строителството започва на 22.10.2015 г. Сключеният договор е в размер на 101,999 млн. лв., а срокът за изпълнение на дейностите е 10 месеца. Участък 2 от Западната дъга включва три пътни възела, две пресичания на ж. п. линии с надлези и пресичане на пътя за с. Волуяк и ще свързва участък 1 от същия проект с изградената Северна скоростна тангента и бъдещата магистрала за Калотина. Към началото на м. май степента на изпълнение на дейностите по проекта е 50%. Западната дъга на софийския околовръстен път се явява естествено продължение на АМ „Люлин“. Обектът ще осъществява връзка от и към Сърбия и ще осигурява безконфликтно разпределение на локалния и транзитния трафик в посока север-юг.

➤ **Дължина на рехабилитирани/реконструирани пътища от II и III клас**

Информационната осигуреност на индикатора е по данни на Агенция „Пътна инфраструктура“.

Дължината на рехабилитираните пътища от второкласната и третокласната мрежа в ЮЗР през 2015 г. е **167,3 км**, както следва:

- Със средства по програма „Транзитни пътища V”, с държавногарантиран заем от Европейската инвестиционна банка (65%) и национално съфинансиране (35%), са завършени проектите за рехабилитация на следните пътни участъци:

- *Лот 17 – Път II-16 Мездра – Елисейна - Своге – Нови Искър* на стойност 41,360 млн. лв. с обща дължина 81,7 км (на територията на област Враца – 22,5 км и област Софийска – 59,2 км). Проектът е приключен в началото на м.септември 2015 г. Път II-16 е алтернатива на път I-1 за връзка на Северозападна България с гр. София, връзка с градовете Своге и Мездра и връзка към много туристически обекти в Искърското дефиле;

- *Лот 22А – Път II-84 Юндола – Якоруда – Разлог и Път II-19 Разлог – Банско – Гоце Делчев – Садово* на стойност 39,509 млн. лв. с обща дължина 109,8 км (на територията на област Благоевград - 102,8 км, останалите – в област Пазарджик). Проектът е приключен на 15 декември 2015 г. Включените за рехабилитация отсечки са от важно значение, както за транспортната обслуженост на местното население, така и за транзитно преминаващите през ГКПП „Илинден” и към границата с Гърция.

- С бюджетни средства по Аварийна програма на АПИ са извършени следните рехабилитационни дейности:

На територията на област Перник:

- Ремонтни работи на обект: Обезопасяване срещу падащи камъни на участък от км 78+300 до км 78+650 на път I-6 „Гюешево-София” и участък от км 42+400 до км 47+300 на път III-623 „Граница Кюстендил-Жедна-Извор-Враня стена-Габрашевци”. Общата дължина на участъците е 5,250 км, а стойността на строително-монтажните работи е 101 977 лв.;

На територията на Софийска област:

- Укрепване на свлачище в имот № 001001 и ремонт на част от път I-1, находящ се в близост до участък при км 26+050 на АМ „Хемус“. Стойността на строително-монтажните работи е 2,616 млн. лв.

➤ **Рехабилитирана/реконструирана общинска пътна мрежа**

Информационната осигуреност на индикатора е по данни на общините в ЮЗР.

Към 28.04.2016 г. в Югозападния район са завършени **9** проекта за рехабилитация и реконструкция на **общинска пътна мрежа** със средства от Програмата за развитие на селските райони 2007-2013 г. и други финансови източници на обща стойност 31 514 604 лв., както следва:

➤ Област Благоевград

• два проекта на община Разлог

1) Проект „Устойчиво развитие, повишаване на икономическата активност и подобряване качеството на живот в община Разлог чрез реконструкция и рехабилитация на общинска пътна инфраструктура“ на стойност 5,191 млн. лв. – включва 3 пътя:

- Рехабилитация на път „BLG 1193 BLG 1203 Разлог – Годлево“ с дължина на участъка 5140 метра;

- Реконструкция на общински път „BLG 2190 „II-19, Предел – Разлог – м.Бетоловото“ в зоната на курортно-туристическо образувание от о.т.294 до о.т.1128 по ПУР на землището на град Разлог;

- Рехабилитация на път „BLG 1192 Баня – Добърско“, участък с.Долно Драглище – с.Добърско от общинската пътна мрежа. I-ви етап – Участък от границата на село Долно Драглище до границата със село Горно Драглище с дължина 1285 метра.

2) Проект „Реконструкция и рехабилитация на общински пътища и водопроводи“ на стойност 2,726 млн. лв. – включва 3 пътя:

- Реконструкция и рехабилитация на общински път BLG 1203/II-19 Предела-Банско/-Разлог-/ II-84 от км. 2+000 до км. 4+300,

- Реконструкция и рехабилитация на общински път BLG 1192/II-84 Баня-Разлог/-Долно Драглище-Горно Драглище-Добърско-от км. 0+000 до км. 5+300”

- Реконструкция и рехабилитация на общински път BLG 1205/II-84, Якоруда-Разлог/-Баня/ III-1901- от км. 0+930 до км. 1+300”.

• проект на община Белица „Реконструкция на общински път BLG 3023 (/III – 8406 /Белица – м.Адрианов чарк), от км. 0 + 000 до км. 10 + 163.37. Изграждане на довеждащ колектор за отпадъчни води от с. Горно Краище до ПСОВ „Белица“ – община Белица“. Договорените средства са в размер на 5,603 млн. лв.;

➤ Област Кюстендил

- проект на община Сапарева баня за рехабилитация на „Път IV-62084 Сапарева баня – Паничище в участъка от км. 3+569.38 до км. 9+147.20” на стойност 5,414 млн.лв.;
- проект на община Невестино за рехабилитация на път KNL2163 /62046/ II-62 Кюстендил-Невестино-Неделкова Грашица-Згурово-Кадровица на стойност 2,775 лв.;
- община Кочериново е извършила асфалтиране на път гр.Кочериново-Рилски манастир, отклонение за с.Стоб и отклонение за с.Пороминово и асфалтиране на вътрешни улици в град Кочериново на обща стойност 120 604 лв. Средствата са осигурени частично от бюджета на общината и частично от държавния бюджет.

➤ Софийска област

- проект на община Челопеч „Реконструкция и рехабилитация на път SFO 1300 (Път II.37 Златица-Панагюрище)-Карлиево-граница община Челопеч – (Път I-6) от км 0 до км 2 и на път SFO 1431 (Път II.37 Златица – Панагюрище)-Църквище-граница община Челопеч – (Път I-6) от км 0 до км 2“. Проектът включва реконструкция и рехабилитация на два местни пътя от четвърти клас, свързващи Челопеч със село Карлиево и село Църквище; разширяване на пътя, полагане на асфалт, изграждане на канавки. Стойността на проекта е 1,965 млн. лв. без ДДС;

- проект на община Златица за рехабилитация на 3 участъка от общински пътища:

-Реконструкция на общински път SFO 3301/II-37, Етрополе-Златица/Църквище-Граница общ. (Златица-Челопеч)-Челопеч/I-6 на стойност 873 537 лв. без ДДС;

- Реконструкция на общински път SFO 3302/II-37/Златица-Карлиево/ SFO1300 на стойност 2,335 млн. лв. без ДДС;

- Реконструкция на общински път SFO 1300-/II-37, Златица- Панагюрище/Карлиево-Граница общ. (Златица-Челопеч)-Челопеч/ I-6 на стойност 2,016 млн. лв. без ДДС;

- проект на община Ихтиман /път 82252 от гара Ихтиман- с. Черньово-с. Полянци-разклон път III-822/ на стойност 5 385 920,81 лв.;

➤ Модернизирана жп инфраструктура

Информационната осигуреност на индикатора е по данни на ИСУН и официалната интернет страница на Национална компания „Железопътна инфраструктура“.

Към 28.04.2016 г. в Югозападния район са завършени или се изпълняват следните проекти за модернизация на жп инфраструктура, съфинансирани по Оперативна програма „Транспорт“ 2007-2013 г. и Механизма за свързване на Европа, както следва:

Комплексна реконструкция на Централна ж.п. гара – София като част от проект „Рехабилитация на гарови комплекси по TEN-T мрежата” – „Рехабилитация на гаров комплекс Централна гара София”, „Рехабилитация на гаров комплекс жп гара Бургас, пътническа”, „Преустройство и саниране на приемно здание гара Пазарджик - II-ри етап”. Проектът се финансира от ОП „Транспорт“ 2007-2013 г. Стойността на сключените договори във връзка с реконструкцията на Централна ж.п. гара – София възлиза на около 74 млн. лв. Изпълнението на строително-монтажните работи започва през м. април 2014 г., а реновираният обект е открит на 26 април 2016 г. Обновени са чакалнята, подземите, пероните и част от коловозите. Подобрена е енергийната ефективност на сградата, включително чрез монтиране на соларна инсталация на покрива, осигуряваща електрозахранване и топла вода. В модернизирания сграда има детски кът за майки с деца, чакалня за хора в неравностойно положение, единен център за управление движението на влаковете и мултифункционална зала.

- *„Модернизация на железопътен участък София-Волуяк“*, част от развитието на железопътен възел София и част от железопътната линия София – Калотина, финансиран от Механизма за свързване на Европа. Проектът е одобрен за финансиране от Европейската комисия през м. юли 2015 г., а през м. ноември 2015 г. е подписан договорът за предоставяне на безвъзмездна помощ. Проектът ще бъде изпълняван в периода от 2016 г. до края на 2020 г., като общата му стойност е 104,211 млн. евро. Към момента се изготвят технически проект и подробен устройствен план за железопътната отсечка София – Волуяк. Предвидените дейности по време на строителството на отсечката са изграждане на нов трети коловоз между жп гара Волуяк и Централна жп гара София, както и модернизация на съществуващото коловозно развитие на двете гари. Предстои и изграждане на нова жп гара Обеля, която ще осъществява връзка с метрото.

- *„Модернизация на железопътната отсечка София - Елин Пелин“*, финансиран от Механизма за свързване на Европа. Проектът е одобрен за финансиране през м. юли

2015 г., а споразумението е подписано на 9 ноември 2015 г. от Националната компания „Железопътна инфраструктура“ и на 18 Ноември 2015 г. от Изпълнителната агенция за иновации и мрежи (INEA). Проектът ще бъде изпълняван в периода 2015–2020 г., като общата му стойност е 67,984 млн. евро. Основните му цели са подобряване на безопасността на железопътната отсечка, увеличаване на скоростта по железопътния участък, повишаване на капацитета и намаляване на замърсяването на околната среда.

➤ Изградени участъци от Софийската метро мрежа

Информационната осигуреност на индикатора е по данни на официалните интернет страници на Столична община, Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията и Метрополитен София.

- През 2015 г. е завършен *Етап 3 от първия метродиаметър* на софийското метро, финансиран със средства по ОП „Транспорт“ 2007-2013 г., разделен на 2 лота:

- Лот 1 - участък „Бул. Цариградско шосе – ж.к. Дружба – Летище София” - с дължина 5 км и 4 броя метростанции (2 подземни и 2 открити). Строителните дейности започват през м. ноември 2012 г., като официалното откриване е на 20.04.2015 г.

- Лот 2 - участък ж.к. „Младост 1 – Бизнес парк в ж.к. Младост 4”. Участъкът е изцяло подземен с дължина 2,7 км и 3 метростанции. През м.март 2013 г. е подписан договърът с изпълнителя, а откриването на участъка е на 08.05.2015 г.

Общата стойност на Етап 3 е близо 215 млн. лв.

- Едновременно с разширението на първия метродиаметър се реализира и *разширение на втория метродиаметър* в южна посока с още една метростанция („Витоша“) до ул. „Сребърна” в кв. „Хладилника”. Участъкът включва трасе с дължина 1,3 км и една подземна метростанция. За изпълнението на проекта е сключен договор на стойност 42 млн. лв. без ДДС. До края на месец февруари 2016 г. са изпълнени общо над 75% от работите на целия участък. Проектът е разделен на две фази: Фаза 1 включва преместване на инженерни мрежи, изграждане на тунел между Метростанция „Джеймс Баучер” и Метростанция „Витоша”, основната част от конструкциите на Метростанция „Витоша” и изграждане на пътните платна на булеварда над станцията. Тази фаза е изпълнена чрез ОП „Транспорт” 2007-2013 г., като завършва през месец септември 2014 г. Фаза 2 е предвидена за изпълнение в програмния период 2014-2020 г. чрез ОП „Транспорт

и транспортна инфраструктура”. Дейностите, които са планирани във Фаза 2, са завършване на конструкциите на метростанция „Витоша”, изграждането на релсовите пътища, архитектурното оформление на станцията, доставката и монтажа на оборудването на 18 системи, както и комплексните пускови изпитания и въвеждането в експлоатация на участъка. Сроктът за завършване на строителните работи в участъка е месец юни 2016 г., като до края на месец юли следва да завършат комплексните изпитания и обектът да се предаде за експлоатация. Официалното пускане в експлоатация се очаква да е през август 2016 г.

- През м. януари 2016 г. със средства по ОП „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014-2020 г. започна изграждането и на *третия метродиаметър* в гр.София. Утвърденото трасе на третия метродиаметър е, както следва: Депо и първа метростанция на бул. „Ботевградско шосе” – бул. „Владимир Вазов” – Централна градска част (Орлов мост, НДК, бул. „България”) – кв. „Красно село” – ж.к. „Овча купел” с последна метростанция до Околовръстното шосе и ж.п. линията София-Перник. Дължината на трасето е 16,5 км. с 19 метростанции. Третата метролиния е разположена подземно в централната градска част – 60%, и на открито, в периферните части на града – 40%. Прогнозният пътнически поток е около 170 хил. д. дневно. Предвидени са перспективни отклонения в източна посока към кварталите „Гео Милев” и „Слатина” и в западна посока по ул. „Дойран”. Предвижда се третият лъч на метрото да има интермодални връзки с основни входни артерии в града, с националната жп мрежа в кв. Горна Баня и с първата и втората линия на метрото. Заедно с това се предвижда да се изгради депо за обслужване на влаковете и да се доставят 20 нови метровлака с опция за автоматично управление на движението.

Цялото трасе е разделено на три етапа:

- Етап 1 – бул. „Владимир Вазов”-Централна градска част-ул. „Житница“ (кв. „Красно село“) с дължина 7,8 км и 8 метростанции.
- Етап 2 – кв. „Красно село”-кв. „Овча купел”-околовръстно шосе и жп линия София – Перник с дължина 4,3 км и 4 метростанции.
- Етап 3 – бул. „Ботевградско шосе”-бул. „Владимир Вазов”.

Проектът стартира с изграждането на седем отсечки и седем метростанции от Етап 1 – от Малък градски театър до кв. „Красно село“. Към момента е в ход процедура за

избор на изпълнител за осмата отсечка и метростанция, част от Етап 1 – от Малък градски театър до бул. „Владимир Вазов“.

Предстои да бъдат обявени обществени поръчки за изграждането на още 4 нови метростанции – от кв. „Красно село“ до околоръстното шосе в посока кв. „Овча купел“ – Етап 2. Планира се и търг за изграждането на ново депо „Земяне“, което ще обслужва третия лъч на метрото.

Очаква се Етап 1 и Етап 2 (общо 12 метростанции, 12,1 км) да бъдат завършени през 2019 г. Бюджетът за изграждането им, включително за доставката на 20 нови метровлака и изграждане на ново депо, е 491 млн. евро, като 401 млн. от тях са осигурени по линия на ОП „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014-2020 г., а 90 млн. евро са национално съфинансиране.

Към момента не е осигурено финансиране за останалата част от третия метродиаметър – от бул. „Вл. Вазов“ (кв. „Подуене“) до бул. „Ботевградско шосе“ (кв. „Левски“) – Етап 3.

Прогнозите са, че след завършването на строителството 500 хиляди души ще използват метрото, а делът му в градския транспорт на столицата ще се увеличи на 45% от сегашните 30%.

➤ **Население с подобрен транспортен достъп**

Липсва информация по индикатора. Изпратени са писма до Агенция „Пътна инфраструктура“ и Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията. Отговор е получен от МТИТС единствено по отношение на населението, ползващо метро в столицата. Според предоставените данни за брой пътувания по отсечките на метрото, нарастването за 2015 г. спрямо 2014 г. е около 19%. За сравнение, нарастването за 2014 спрямо 2013 г. е около 10%.

➤ **Дял на домакинствата с широколентов достъп до Интернет**

Информационната осигуреност на индикатора е по данни на НСИ и Евростат.

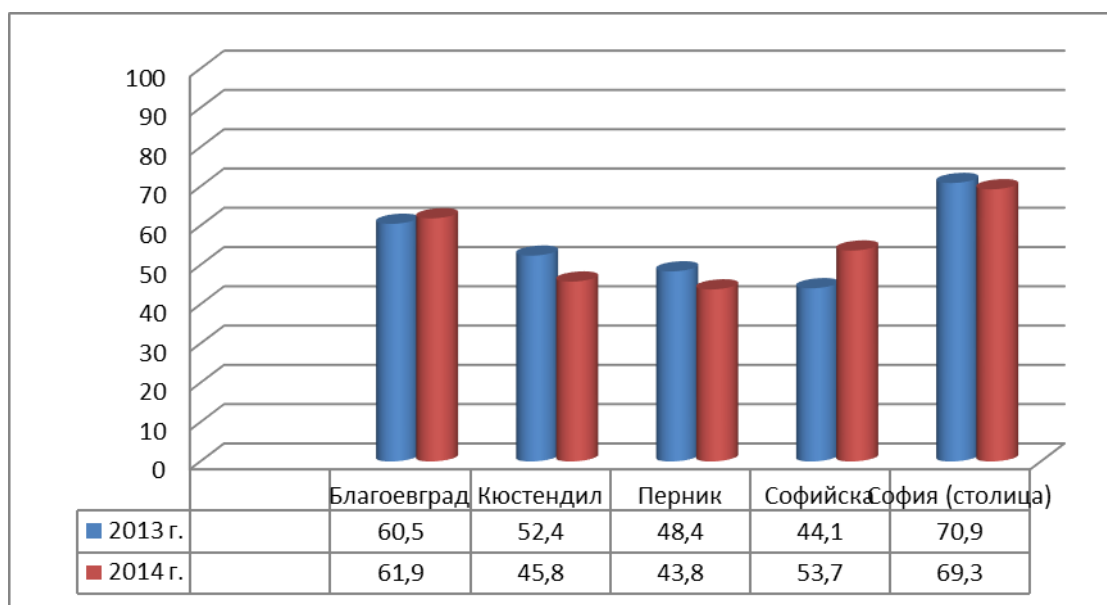
ЮЗР се характеризира с най-висока информационна осигуреност сред районите от ниво 2 в страната, но се наблюдават териториални различия в степента на развитие. Достъпът до високоскоростен Интернет е осигурен в градовете и общинските центрове, а в по-малките населени места и особено в пограничните и периферните райони степента на

проникване на информационни технологии е по-ниска, както и качеството на предоставяните услуги.

По данни на Евростат, през 2015 г. се отчита увеличение в дела на домакинствата с достъп до широколентов Интернет, както в ЮЗР, така и в страната, съответно с 5% (от 63% през 2014 г. на 68% през 2015 г.) и с 3% (от 56% през 2014 г. на 59% през 2015 г.) Показателите на ЮЗР постепенно и устойчиво се доближават до средното ниво за ЕС-28 – 80% за 2015 г. (78% през 2014 г.)

По данни на НСИ, на вътрешнорегионално ниво за 2014 г. най-значителен е дялът на домакинствата, използващи интернет в област София (столица) – 69,3%. За същата година показателят за област Благоевград възлиза на 61,9%. Относително по-нисък е в областите Софийска – 53,7%, Кюстендил – 45,8% и Перник – 43,8%. С най-голям темп на годишна база нараства дялът на домакинствата, използващи Интернет в област Софийска – с 9,6%, а с по-малък - в област Благоевград – с 1,4%. В останалите области се отчита намаление на относителния дял, съответно в област Кюстендил – с 6,6%, в област Перник – с 4,6% и в област София (столица) – с 1,6%.

Фигура 9. Дял на домакинствата с достъп до Интернет в областите от ЮЗР (%)

Източник: Национален статистически институт

- **Реализирани проекти по Оперативна програма „Околна среда“ и Програма за развитие на селските райони за изграждане и реконструкция на ВиК инфраструктура**

Информационната осигуреност на индикатора е по данни на Управляващия орган на Оперативна програма „Околна среда“ 2007-2013 г., Министерство на околната среда и водите, и на общините от ЮЗР. От Управляващия орган на Програмата за развитие на селските райони 2007-2013 г. е предоставена информация относно мярка 321 „Основни услуги за населението и икономиката в селските райони“ от ПРСР, която също е използвана при анализиране на индикатора, в частта относно ВиК инфраструктурата.

Към 28.04.2016 г. на територията на ЮЗР са приключени или се изпълняват **43** инвестиционни проекта по ОПОС 2007-2013 г. и ПРСР 2007-2013 г. за изграждане или реконструкция на водопроводна и канализационна мрежа и изграждане или реконструкция на пречиствателни станции за отпадъчни води. Към момента по ОПОС 2014-2020 г. и ПРСР 2014-2020 г. не са сключени договори за реализиране на такива проекти. Проектите са, както следва:

По ОПОС 2007-2013 г. – 10 бр. проекти на обща стойност 312 317 000 лв.:

➤ Област Благоевград

- „Рехабилитация на водоснабдителната и канализационната система на гр. Банско с изграждане на ПСОВ”, община Банско – с бюджет 48,497 млн. лв. Проектът се фазира и изпълнението продължава през програмен период 2014-2020 г. Проектът включва няколко основни дейности за изграждане и рехабилитация, както следва:

- рехабилитация и доизграждане на ВиК мрежата на територията, разположена в източната част на гр. Банско;
- рехабилитация и доизграждане на ВиК мрежата на територията, разположена в западната част на гр. Банско;
- изграждане на Пречиствателна станция за отпадъчни води в гр. Банско, включително канална помпена станция и тласкател до вход на ПСОВ;
- рехабилитация на съществуващ и доизграждане на довеждащ канализационен колектор;
- изграждане на външен водопровод до ПСОВ;
- изграждане на външно електрозахранване на ПСОВ;
- корекция на р. Глазне за защита от заливане на ПСОВ Банско;
- изграждане на обслужващ път до ПСОВ, включително мост на р. Глазне;

- „Реконструкция на ГПСОВ - гр. Благоевград, и изграждане на канализация и водопровод по бул. „Пейо Яворов” гр. Благоевград”, община Благоевград – с бюджет 6,169 млн. лв. Проектът е приключен, като в неговите рамки е реконструирана ГПСОВ – гр. Благоевград (реконструкция на биологично стъпало) и е изградена канализация и водопровод по бул. „Пейо Яворов” в гр. Благоевград;

➤ Софийска област

- „Интегриран воден проект - гр. Пирдоп” – „Изграждане на ПСОВ с извънплощадкови съоръжения и мрежи; доизграждане и реконструкция на канализационна мрежа с реконструкция на съпътстваща водопроводна мрежа - община Пирдоп“ – на стойност 43,544 млн. лв. Проектът е изпълнен, като в неговите рамки е изградена пречиствателна станция за отпадни води. Общата дължина на изградените колектори и канализационната мрежа е 29 км. Общата водопроводна мрежа е с дължина 16 км. Рехабилитираните главни водопроводи са с дължина 4 км, а второстепенните водопроводи – 11 км. Подменените по проекта сградни отклонения са 650 м.;

- „Интегриран инвестиционен проект във водния сектор на град Етрополе”, община Етрополе – на стойност 23,201 млн. лв. Проектът е финализиран през 2015 г., като в рамките му са извършени две основни дейности: реконструкция на канализационна мрежа с дължина 8 км и водопроводна мрежа с дължина 4 км, и доизграждане на пречиствателна станция за отпадъчни води. Изградената пречиствателна станция на гр. Етрополе включва съоръжения за механично пречистване, биологично пречистване, обеззаразяване на пречистената вода и съоръжения за механично обезводняване на утайката;

- „ГПСОВ - Ботевград, довеждаща и съпътстваща инфраструктура към нея”, община Ботевград - на стойност 16,084 млн. лв. Проектът е приключен през м. декември 2015 г. и включва изграждането на пречиствателна станция за отпадни води и канализация във вилна зона Зелин с отклонения към съответните имоти. Пречиствателната станция е изградена по съвременна технология. Процесът на пречистване протича в няколко стъпала: механично, химично, биологично и дефосфатизация. Съоръжението е предвидено да пречиства отпадните води на жителите на територията на гр.Ботевград, с.Врачеш и с.Трудовец, както и остатъчните води, вследствие на локалното пречистване на промишлените предприятия, намиращи се на територията на тези населени места. С

откриването на тази пречиствателна станция и нейната ефективна работа се решава сериозен екологичен проблем с отпадните води, които се заустваха директно, без да бъдат пречиствани, в река Калница, която се влива в река Бебреш, в река Малък Искър и река Искър;

- „Интегриран проект за изграждане на ПСОВ - гр. Костинброд и доизграждане и модернизиране на канализационната и водопроводната мрежи и съоръженията по тях за гр. Костинброд”, община Костинброд - на стойност 78,707 млн. лв. С приключването на интегрирания проект през м. септември 2015 г. е изградена ПСОВ, реконструирани са 41 км водопроводна мрежа, повече от 43 км е дължината на новоизградената и рехабилитирана канализационна мрежа в гр. Костинброд. Към новата пречиствателна станция за отпадъчни води са свързани повече от 10 000 жители от общината;

➤ Област София (столица)

- „Изграждане на пет главни канализационни клонове в квартал „Суходол” и подмяна на съществуващите водопроводи, попадащи по трасетата им”, Столична община – на стойност 3,939 млн. лв. Проектът е завършен, като основният резултат е повишаване на обхвата на услугите по отвеждане и пречистване на битови отпадъчни води на територията на кв. Суходол в резултат на изграждане на главните канализационни клонове;

- „Изграждане на инженерна инфраструктура на ВиК мрежата на гр. Банкя и на кварталите Градоман, Михайлово, Вердикал и с. Иваняне, район „Банкя” - главни канализационни колектори и подмяна на съществуващи водопроводи, попадащи по трасетата им”, Столична община - на обща стойност 66,879 млн. лв. Проектът е изпълнен. По него са реконструирани или подменени 12 км водопроводи и е изградена над 22 км канализационна мрежа, включително колектори. Допълнително са реконструирани близо 14 км канализация и прилежащите към нея колектори. Изградени са и над 2000 канализационни и водопроводни отклонения към сградите. Над 6000 души ще се възползват от новите водопроводи, над 2400 от подобрена канализация, а новоприсъединените към канализационната мрежа жители са над 3600. Очаква се загубите на вода да намалят три пъти –от 65% на 20%;

- „Инженерна инфраструктура на местност „Бул. Сливница” - II етап, между улица „Минск” и бул. „Панчо Владигеров“ в гр.София, Столична община - на стойност 2,466 млн. лв. Проектът е изпълнен, като реконструираната водопроводна мрежа е с обща дължина 2,24 км, а изградената канализационна мрежа е с обща дължина от 4,13 км. Общата площ на отводняваната територия е 11 ха и попада във водосбора на т.н. Десен Какачки колектор на гр. София, който отвежда към съществуващата Софийска пречиствателна станция за отпадни води (СПСОВ) „Кубратово“;

- „Изграждане на дубльор на ляв Владайски колектор”, Столична община - със стойност от 22,831 млн. лв. Проектът е в процес на изпълнение. Основната дейност е изграждането на Дубльор на Ляв Владайски колектор в участъка от ул. „Г.С.Раковски” до Десен Какачки колектор на територията на кв. Бенковски. Предназначението му е да отвежда отпадъчни води от съществуващия Ляв Владайски колектор и Ляв Владайски колектор – Дубльор до съществуващия Десен Какачки колектор. Последният ще транспортира отпадъчните води до СПСОВ „Кубратово”.

По ПРСР 2007-2013 г. – 33 бр. проекти на обща стойност 84 638 274 лв.:

➤ Област Благоевград

- Проект на община Хаджидимово „Реконструкция на вътрешна водопроводна мрежа - с.Блатска“, на стойност 1,233 млн. лв.;

- Проект „Реконструкция на част от вътрешните водоснабдителни мрежи и възстановяване на настилките в села в община Гоце Делчев”. Проектът включва подмяна на съществуващи водопроводни клонове на улици в села с под 2000 екв.ж. - Баничан, Борово, Буково, Корница, Лъжница, включително възстановяване на уличните настилки. Подменени са 11 980 м вътрешна водопроводна мрежа. Стойността на проекта е 5,052 млн. лв.;

- Проект на община Петрич за изграждане на ПСОВ в с.Габрене и с.Михнево, който е на стойност 2,692 млн. лв.;

- Проект „Реконструкция на водопроводна мрежа и възстановяване на асфалтова настилка в с.Илинденци и с.Драката“, община Струмяни. Проектът е с бюджет от 2,955 млн. лв.;

- Община Белица е изпълнила следните проекти:

- „Реконструкция и доизграждане на част от водопроводната мрежа в с.Дагоново“ - подменени са 85 бр. сградни водопроводни отклонения и са изградени 13 бр. пожарни хидранти, като стойността на строително-монтажните работи (СМР) възлиза на 532 хил. лв. без ДДС;
- „Реконструкция и доизграждане на част от водопроводната мрежа в с.Горно Краище“ - подменена е част от съществуващ водопровод на отделни участъци, изградени са нови сградни водопроводни отклонения и 19 бр. пожарни хидранта - стойността на СМР е 513 хил. лв. без ДДС;
- „Реконструкция и доизграждане на част от канализационната мрежа в с.Дагоново“ - изградени са нови канализационни клонове – Клон 1 и Клон 2, изградени са 10 бр. сградни канализационни отклонения и 11 бр. дъждоприемни оттоци. Реализираните дейности са на стойност 207 хил. лв. без ДДС;
- „Реконструкция и доизграждане на част от канализационната мрежа в с.Горно Краище“ - изпълнени са дейности, включващи подмяна на част от канализационната мрежа на с.Горно Краище, изграждане на канализационни клонове, главен колектор и дъждоприемни оттоци - реализираните СМР са на стойност 1,937 млн. лв. без ДДС;
- „Довеждащ колектор за отпадъчни води от с.Горно Краище до ПСОВ“ - изграден е довеждащ колектор с дължина 581 м и 17 броя ревизионни шахти - стойността на СМР е 270 хил. лв. без ДДС;
- „Довеждащ колектор от с.Краище до площадка на ПСОВ“ – общата дължина на изградения колектор е 1 482 м, като са изградени и 37 броя ревизионни шахти – стойност 877 хил. лв.;
- „Довеждащ колектор от с.Дагоново до с.Краище“ – изграден довеждащ колектор за отпадни води от канализационната мрежа на с.Дагоново с дължина 3 167 м и изградени 64 броя ревизионни шахти. Стойността на СМР е 1,695 млн. лв. без ДДС;
- „Изграждане на ПСОВ „Белица“ - изградена е ПСОВ на с.Дагоново и с.Горно Краище с капацитет 1980 еквивалент жители в м. „Валтата”, землище на с.Краище. Стойността на СМР е 2,285 млн. лв. без ДДС.;

- В рамките на проект на стойност 4,011 млн. лв., е извършена пълна реконструкция на основните клонове на вътрешната водопроводната мрежа в с. Горна Брезница, община Кресна. Подобрена е уличната настилка по централните улици на селото, където минават клоновете на водопроводната мрежа и е изградена канализационна мрежа;

- В рамките на проект на община Разлог „Реконструкция и рехабилитация на общински пътища и водопроводи“ е реализирана реконструкция на вътрешната водопроводна мрежа в селата Горно Драглище и Долно Драглище на стойност 1,169 млн. лв.

➤ Област Кюстендил

- Проект на община Бобов дол за реконструкция на водопроводна мрежа на с. Мламолово на стойност 1,800 млн. лв.;

- Община Кочериново е изпълнила три проекта:

- „Разширяване на съществуващата междуселищна водоснабдителна инфраструктура в община Кочериново” на стойност 1,430 млн. лв. Изградена е нова водоснабдителна мрежа между селата Мурсалево, Боровец и Крумово. За целта е реконструиран и съществуващия водоем в с.Крумово. Подменен е част от водопровода в с.Бараково. С реализацията на проекта се решава проблемът с водоснабдяването на посочените села в количествено и качествено отношение;

- „Канализационна мрежа на с. Мурсалево - основна част” на стойност 5,330 млн. лв., като е изградена основната част на канализационна мрежа в с.Мурсалево, община Кочериново;

- „Канализация на с.Стоб, община Кочериново – основна част от мрежата” на стойност 4,538 млн. лв. Изградена е основната канализационна мрежа на селото с два главни колектора за събиране и отвеждане на отпадъчните води от с.Стоб до ПСОВ - гр. Кочериново;

- Проект „Изграждане на ПСОВ, канализация за отпадни води и дъждовна канализация в с.Смочево”, община Рила. Проектът е с бюджет от 4,8 млн.лв.;

➤ Област Перник

- Община Радомир изпълнява три проекта:

- „Интегриран проект за подобряване на водоснабдителната и пътна инфраструктура на населените места в община Радомир. В рамките на проекта със стойност 4,460 млн. лв. е извършена цялостна реконструкция на вътрешната водопроводна мрежа на с.Дрен и с.Долна Диканя ;

- „Подобряване на водоснабдителната инфраструктура на населените места в община Радомир. Проектът е на стойност 192 762 лв. и включва ремонт и реконструкция на довеждащ водопровод – с.Старо село - с.Друган;

- „Подобряване на водоснабдителната инфраструктура на населените места в община Радомир“, включващ ремонт и реконструкция на вътрешна водопроводна мрежа в махала Левачка, с.Старо село“. Бюджетът на проекта е 49 хил. лв.;

- Община Брезник реализира проект „Реконструкция на довеждащ водопровод от водохващане на групата Секирна до отклонението за село Режанци, община Брезник“. Проектът е на стойност 4,642 млн. лв., като реконструкцията обхваща участък с дължина от 21 998,50 метра;

➤ Софийска област

- Община Етрополе е изпълнила 2 проекта:

- Рехабилитация на вътрешна водопроводна мрежа в с. Рибарица и с. Бойковец – 2,333 млн. лв.

- Рехабилитация на водопроводната мрежа на с.Лопян – 2,974 млн. лв.

- Община Ихтиман - „Интегриран воден проект - реконструкция и модернизация на ВиК мрежа на с. Стамболово и изграждане на пречиствателна станция” - на стойност 4,142 млн. лв.;

- Община Костенец е реализирала 2 проекта:

- Реконструкция и рехабилитация на вътрешен водопровод по ул. „Стара планина”, гр. Момин проход - на стойност 212 962 лв.;

- Реконструкция и рехабилитация на вътрешен водопровод по ул. „Рила”, гр. Костенец - на стойност 79 550 лв.;

- Община Мирково е изпълнила 2 проекта:

- „Реконструкция на водопроводната мрежа на село Бенковски, община Мирково”. Проектът е на стойност 1,645 млн. лв. без ДДС и в резултат на изпълнението му е изцяло подменена водопроводна мрежа на с. Бенковски;

- „Рехабилитация на част от водоснабдителната мрежа на село Мирково, община Мирково”. Проектът е на стойност 3,321 млн. лв. без ДДС и като резултат от него е извършена подмяна на част от водопроводната мрежа на с. Мирково;

- Проект на община Своге „Повишаване на жизнения стандарт на жителите на община Своге чрез по-добър достъп до качествена питейна вода и рехабилитация на съществуващи общински пътища” на обща стойност 5,822 млн. лв. Проектът включва рехабилитация на водопроводна мрежа в с. Свидня на стойност 3,144 млн. лв.;
- Проект на община Сливница „Реконструкция и рехабилитация на общински пътища, и реконструкция на водопроводна мрежа с. Гълъбовци, община Сливница“ на обща стойност 5,728 млн. лв. Проектът включва подмяна на водопроводна мрежа в с.Гълъбовци;
- Проект на община Ботевград „Подобряване качеството на живот в община Ботевград чрез реконструкция на водопроводната мрежа на с.Скравена, с.Новачене и с.Литаково; разширение на водопроводната мрежа в с.Новачене и с.Гурково, и изграждане на ПСПВ в селата Скравена, Гурково, Радотина и Боженица“ на стойност 5,711 млн. лв.

В допълнение, на територията на ЮЗР са реализирани или се изпълняват и проекти и дейности за модернизация и ремонт на ВиК инфраструктура с други финансови източници (различни от ОПОС и ПРСР) на обща стойност 9 327 165 лв.:

➤ Област Благоевград

- „Изграждане на дъждовна канализация по ул. „Даме Груев“, гр. Благоевград“, община Благоевград, финансиран от общинския бюджет, със стойност 14 346 лв.;
- В община Петрич са извършени дейности по:
 - Водопровод в с.Кърналово на стойност 219 938 лв., осигурени от ПУДООС;
 - Водопровод кръстовище „Солунска-Цар Борис III” на стойност 18 203 лв., осигурени от общинския бюджет;
 - Канализация с.Дрангово на стойност 10 489 лв., осигурени от общинския бюджет;
 - Основен ремонт на канализация в с. Генерал Тодоров на стойност 9 997 лв., осигурени от държавния бюджет;

- По Публична инвестиционна програма „Растеж и устойчиво развитие на регионите”, одобрена с ПМС № 19/2014 г., община Белица реализира I-етап на проект „Подмяна на водопроводна мрежа в с.Бабяк“. От общата дължина на водопровода 4 625 м са подменени 1 819 м, а стойността на изпълнените дейности е 231 596 лв. без ДДС;

- Община Кресна е изпълнила дейности по „Канализация на клон 12 с. Сливница“, финансирани от бюджета на общината на стойност 9 000 лв.;

➤ Област Кюстендил

- Община Дупница реализира 2 проекта със средства от Програмата за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС):

- „Техническа инфраструктура – ВиК към Социални жилища за настаняване на уязвими малцинствени и социално слаби групи от населението и други групи в неравностойно положение, гр.Дупница“ на стойност 546 765 лв.;

- „Реконструкция на съществуващи азбестоциментови водопроводи в жк. „Дупница” и по улици: ул. „Пазарна”, ул. „Родопи”, ул. „Екзарх Йосиф” и ул. „Генерал Кирчев”, гр. Дупница” на стойност 247 471 лв.;

- Община Невестино е изпълнила дейности по:

- Водохващане в с.Друмохар, м.Тръското, със собствени средства на стойност 41 801 лв.;

- Външен водопровод за параклис св. „Иван Рилски”, с. Пастух със собствени средства на стойност 28 156 лв.;

- Проект на община Сапарева баня „Водоснабдяване на гр.Сапарева баня, кв. „Висока зона” (Главен клон I и клонове 1 и 2) – проектът представлява разширяване на главния уличен водопровод на гр. Сапарева баня. Източникът на финансиране е ПУДООС, а стойността на проекта е 634 072 лв.;

- Община Кюстендил реализира проект за реконструкция на водопроводната мрежа в с. Таваличево, община Кюстендил на стойност 249 979 лв., осигурени от Министерство на регионалното развитие и благоустройството;

➤ Област Перник

- Проект на община Ковачевци „Реконструкция на вътрешна водопроводна мрежа на с.Ковачевци и гл. водопровод с.Ракиловци, община Ковачевци, област Перник“ — финансира се от Публичната инвестиционна програма „Растеж и устойчиво развитие на

регионите“ със средства в размер на 400 хил. лв. Изпълнен е само първи етап на проекта, като са подменени водопроводи с дължина от около 8 000 м;

➤ Софийска област

- Община Ботевград реализира 2 проекта със средства от ПУДООС:
 - „Доизграждане на уличната канализационна мрежа на с.Врачеш, община Ботевград“, като стойността на проекта е 898 645 лв.;
 - „Довеждащ колектор от с. Трудовец до ГПСОВ Ботевград“ на стойност 1,514 млн. лв.;
- Проект на община Годеч - *„Допълнително водоснабдяване от каптажи Зли дол 1 и 2 град Годеч“*, финансиран по Публичната инвестиционна програма „Растеж и устойчиво развитие на регионите“ на стойност 277 000 лв.;
- Проект на община Горна Малина - „Реконструкция на съществуваща помпена станция, шахтов кладенец и нов външен водопровод с. Горно Камарци“, изпълнен със целеви средства от Министерство на финансите в размер на 97 691 лв.;
- Проект на община Копривщица – „Реконструкция на водопровод от водохващане „Въртопа“ до съществуваща шахта въздушник №5, което е част от довеждащ водопровод от водохващане „Въртопа“ по съществуващ водоем $V=500 \text{ м}^3$ “ Средствата на стойност 226 856 лв. са отпуснати съгласно Споразумение № РД 02-30-23/07.04.2015 г., сключено между МРРБ и община Копривщица;
- В община Костенец са извършени дейности по:
 - Ремонт на водопровод и възстановяване на настилка асфалт на ул. „Бунара“ с. Костенец на стойност 8 000 лв. със средства от общинския бюджет;
 - Ремонт на водопровод на ул. „Боровец“, гр. Костенец на стойност 13 266 лв. със средства от общинския бюджет;
 - Ремонт на канализация на ул. „Рила“, гр. Костенец на стойност 16 000 лв. със средства от общинския бюджет;
 - Ремонт на водопровод на ул. „Цариградско шосе“, гр. Костенец на стойност 11 900 лв.;
 - Ремонт на главен канализационен колектор от кв. Полето до кв. Върбака на стойност 10 000 лв.;
 - Ремонт на главен водопровод на ул. „Марица“, гр. Костенец на стойност 5 964 лв.;
 - Ремонт на водопровод на ул. „Стадионна“, гр. Костенец на стойност 5 773 лв.;

- Ремонт на канализация, водопровод и пътна настилка на ул. „Стара планина”, „Арда”, „Китка”, „Топола”, „Мургаш”, „Луна”, „Марица” и „Здравец” на стойност 1,069 млн. лв.;

- Проект на община Правец - „Напорен водопровод от помпена станция II подем до съществуващ напорен резервоар за питейни води в терена на ПСПВ - гр. Правец, местност „Рътта” в землището на гр. Правец”, финасиран от ПУДООС на стойност 1,065 млн. лв.;
- Проект на община Своге – „Реконструкция на канализация - център с. Гара Лакатник“, със средства от републиканския бюджет на стойност 17 257 лв.;
- Проект на община Челопеч - „Реконструкция и рехабилитация на съществуваща вътрешна комуникационна мрежа, водопровод и канал на с.Челопеч”. Проектът включва частична подмяна на водопровод, канал и комуникационни колектори в с. Челопеч, както и пълната подмяна на площадковия водопровод и водопроводна арматура в сухите камери на съоръженията, разположени на площадката на ПСПВ в с. Челопеч. Финансирането е собствено - на община Челопеч и е в размер на 1,829 млн. лв.

➤ **Дял на населението, свързано с пречиствателни станции за отпадъчни води**

Информационната осигуреност на индикатора е по данни на НСИ.

Делът на населението, обслужено от пречиствателни станции за отпадъчни води в Югозападния район за 2014 г. е **74,8%** и е значително по-висок от средния за страната – 56,8%. Отчита се незначително увеличаване на показателя в сравнение с предишната година с 0,3% (за 2013 г. – 74,5%).

Без съществена промяна спрямо предходната година остават показателите на областно ниво. Процентът на населението, обслужвано от ПСОВ в ЮЗР през 2013 г. е най-висок в област София (столица) – 96,1%. Стойността е същата като през предходната година и остава най-висока за страната. За област Перник показателят е 74,1% (74,2% за 2013 г.), а за област Кюстендил – 61% (60,8% за 2013 г.). Най-нисък е делът в област Благоевград – 26,8% (26,5% за 2013 г.) и в област Софийска - 29,3%. (също толкова през 2013 г.)

Таблица 14. Дял на населението, свързано с пречиствателни станции за отпадъчни води по райони от ниво 2 и области на ЮЗР за периода 2013-2014 г. (%)

Статистически райони и области	Дял на населението, свързано с пречиствателни станции за отпадъчни води	
	2013 г.	2014 г.
България	56,4	56,8
<i>Северозападен район</i>	33,1	33,2
<i>Северен централен район</i>	46,6	46,4
<i>Североизточен район</i>	70,3	70,3
<i>Югоизточен район</i>	53,6	53,8
<i>Южен централен район</i>	41,8	41,9
Югозападен район	74,5	74,8
Благоевград	26,5	26,8
Кюстендил	60,8	61,0
Перник	74,2	74,1
София	29,3	29,3
София (столица)	96,1	96,1

Източник: Национален статистически институт

➤ **Новоизградени регионални системи за управление на отпадъците**

Информационната осигуреност на индикатора е по данни на Управляващия орган на Оперативна програма „Околна среда“ 2007-2013 г., Министерство на околната среда и водите, и общините в ЮЗР.

През 2015 г. на територията на Югозападен район има **2** новоизградени регионални депа за отпадъци, след приключване на проектите за регионални системи за управление на отпадъците в регион Перник и регион Костенец (Самоков), финансирани по ОПОС 2007-2013 г.:

- „Изграждане на регионална система за управление на отпадъци в *регион Перник*” – на стойност около 18 млн. лв. (официално откриване - през месец октомври 2015 г.) Партньори на община Перник в проекта са общините Трън, Ковачевци, Брезник, Земен и Радомир. Регионалната система обслужва всички 6 общини от област Перник и население от около 133 000 души в 170 населени места. Изградено е депо за битови отпадъци и инсталации за сепариране и компостиране на зелени отпадъци. За правилното

функциониране на депото са изградени стопански двор, клетки за депониране на неопасни отпадъци, съоръжения за третиране на чисти и инфилтрирани води, газоотвеждаща система, транспортни връзки, водоснабдяване и канализация и електрическо захранване – външно и площадково. С пускането в експлоатация на новопостроеното регионално депо в Перник, се предвижда сегашното сметище да бъде рекултивирано и закрито. Годишният капацитет на новото депо е около 46 000 т отпадъци;

- „Изграждане на регионална система за управление на отпадъците в *регион Костенец (Самоков)*” – на стойност 9,383 млн. лв. (официално откриване - през месец септември 2015 г.) Регионалната система ще се използва от общините Самоков, Костенец, Ихтиман и Долна баня. В рамките на проекта е изградено депо, сепарираща инсталация, компостираща инсталация и център за рециклиране. Изградени са довеждаща инфраструктура, площадкови инсталации, електронна везна, административни и технически сгради, охранителни канавки, в това число мерки за мониторинг и защита на околната среда. Мерките включват локална пречиствателна станция за инфилтрат, резервоари за техническа вода, мониторингови кладенци и колектор за отвеждане до градската ПСОВ. Прогнозният брой на обслужваното население е 73 хил. д.

В допълнение, в етап на изпълнение към момента са проектите за още 2 регионални системи за управление на отпадъците – за Столична община и за регион Разлог:

- „Изграждане на интегрирана система от съоръжения за третиране на битовите отпадъци на *Столична община*” - на обща стойност близо 345 млн. лв., като 291 млн. лв. са от Оперативна програма „Околна среда”, а останалите 54 млн. лв. се осигуряват от Столична община, включително и със заем от Европейската инвестиционна банка (35 млн. лв.) Проектът е разделен на две фази, които са приключени в съществената си част.

Първата фаза включва изграждането на депо за неопасни отпадъци и инсталации за биологично третиране на биоразградими и зелени отпадъци. Депото е завършено в края на 2012 г. и се намира в местността „Садината“ край село Яна, район „Кремиковци”. То включва две изградени клетки и възможност за още две, като общият му капацитет е 2 260 000 т. Заедно с депото, на същия обект е завършен и строежът на пречиствателна станция за отпадни води и изграждането на съпътстваща техническа инфраструктура. В началото на 2014 г. са открити и инсталациите за биологично третиране на биоразградими и зелени

отпадъци на площадка „Хан Богров”. Инсталацията ще генерира топлинна и електрическа енергия. Топлинната енергия ще бъде достатъчна, за да се поддържат технологичните процеси в инсталацията, а електричеството, освен че ще обслужва собствените нужди на обекта, ще се подава и към националната мрежа. Като краен продукт инсталацията ще произвежда компост. Общият годишен капацитет на компостиращата инсталация е 44 200 т зелени и био отпадъци.

Втората фаза на реализация на проекта включва изграждане на завод за механично-биологично третиране на отпадъци с производство на твърдо гориво. Заводът, който също се намира в местност „Садината” край село Яна, е открит през месец септември 2015 г. Чрез него се осигурява рециклиране на метал, пластмаса, хартия, дървесина, текстил и други неразградими отпадъци, а преработените отпадъци ще се използват за производство на т.нар. модифицирано твърдо гориво (RDF-гориво). Капацитетът на завода е 410 хил. т. годишно, а капацитетът за модифицирано твърдо гориво - 180 хил. т. на година.

Предвижда се произведеното гориво от остатъчните отпадъци да се оползотворява от „Топлофикация-София“. За тази цел се разработва проект за изграждане на инсталация за оползотворяване на модифицирано твърдо гориво и комбинирано производство на енергия. Предварителните изчисления показват, че това ще позволи 30% от всички клиенти на „Топлофикация-София“ да използват топлинна енергия, произведена от горивото, получено от завода за третиране на битовите отпадъци на столицата. В летните месеци топлата вода в София ще бъде обезпечена изцяло от RDF-инсталацията, а в отоплителния сезон ще се работи комбинирано с използване на природен газ. По този начин компанията очаква да намали консумацията на природен газ с до 11% средно на година (70 млн. куб. м. природен газ). Предвижда се производствените мощности да бъдат разположени на вече съществуваща площадка на „Топлофикация-София“, а стойността на новата инсталация да е около 130 млн. евро. Към момента плановете са проектът да кандидатства за финансиране от ОП „Околна среда“ 2014-2020 г. На този етап е изготвен идеен проект за инсталацията. Планира се, до изграждането на инсталация в столичната топлофикация, RDF-горивото да се изгаря в циментовите заводи на „Златна Панега цимент“, „Девня цимент“ и „Холсим България“, които имат капацитет да изгарят този тип гориво.

Очаква се с окончателното приключване на проекта за изграждане на интегрирана система за управление на отпадъците да се осигури дълготрайно решение на проблема с

битовите отпадъци в столицата и близките райони и да се подобри жизнената среда на около 1,3 млн. жители;

- „Изграждане на регионална система за управление на отпадъците в *регион Разлог*” – на обща стойност 12,899 млн. лв. Предвижда се регионалната система в с. Баня да обслужва населените места от общините Разлог, Банско, Белица и Якоруда. Проектът включва изграждане на депо (с капацитет - 632 055 т.) и на компостираща инсталация (с капацитет - 3 500 т./год), а броят на обслужваното население се очаква да бъде 54 хил. д. Към края на 2015 г. проектът е изпълнен на 80%.

По приоритетна ос „Отпадъци” на ОПОС 2007-2013 г. в края на 2015 г. в основна част приключи реализацията на проект „Изпълнение на дейности по закриване и рекултивиране на общински депа за битови отпадъци, които не отговарят на нормативните изисквания” на обща стойност 97 млн. лв. Бенефициент по проекта е Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС), като проектът включва рекултивирането и закриването на общо 37 общински депа в цялата страна. От тях, за Югозападния район към края на 2015 г. са рекултивирани депата на територията на общините Кресна, Якоруда, Столична община (депото в с. Долни Богров), Костинброд и Драгоман.

Обобщение за изпълнението на Приоритет 2.

През 2015 г. значителен напредък се отбелязва по отношение на изграждането на автомагистралната мрежа на територията на Югозападен район – приключени са Лот 2 и Лот 4 на автомагистрала „Струма“, стартирани са първоначални дейности по изпълнение на Лот 3, изцяло завършена е Северната скоростна тангента, завършен е участък 1 от Западната дъга на Софийски околовръстен път, а участък 2 е планиран за завършване до края на 2016 г. Заложената междинна стойност за индикатора Дължина на новоизградени и/или реконструирани автомагистрала и пътища от I клас е почти достигната

Пътната инфраструктура от регионално значение се подпомага главно чрез Програма „Транзитни пътища 5“ (през 2015 г. в процес на реализация са 2 проекта), поради факта, че през 2014 г. приключи изпълнението на редица проекти за рехабилитация на пътища от II и III клас по линия на Оперативна програма „Регионално развитие“ 2007-2013 г. Очаква се стартиране на дейностите по проекти за модернизация

на второкласни и третокласни пътища с финансиране от Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014-2020 г. В някои общини е извършена рехабилитация на пътища от общинската пътна мрежа с подкрепата на Програмата за развитие на селските райони 2007-2013 г. Достигната и надхвърлена е междинната стойност на индикатора Дължина на рехабилитирани/реконструирани пътища от II и III клас.

В областта на ж.п. инфраструктурата не се отчита напредък, но се очаква това да бъде компенсирано през програмния период 2014-2020 г., в който значителна част от планирания ресурс на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014-2020 г. е предвиден за развитие на железопътния транспорт. Основното направление от значение за Югозападен район в този сектор са ж.п. линиите София-Калотина и София-Пловдив-Бургас.

Много голям напредък се регистрира при доизграждането на метро-мрежата в гр.София. През 2015 г. е завършен Етап 3 от разширението на първия метродиаметър (до Летище София и до Бизнес парк – кв.Младост 4), в голяма степен са изпълнени дейностите по разширението на втория метродиаметър (до кв.Хладилника), който се планира да бъде открит през лятото на 2016 г., а също през 2016 г. стартира строителството на третия метродиаметър.

Значителен напредък се отбелязва и в сектора на ВиК инфраструктурата. През 2015 г. са финализирани редица проекти, както по-мощни с финансиране от Оперативна програма „Околна среда“ 2007-2013 г., така и такива, които са насочени към по-малки населени места и финансирани от Програмата за развитие на селските райони 2007-2013 г. или други финансови източници – Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда, Публичната инвестиционна програма „Растеж и устойчиво развитие на регионите“, собствени общински средства и др. Заложената целева стойност за 2020 г. по индикатора Реализирани проекти по ОПОС и ПРСР за изграждане и реконструкция на ВиК инфраструктура е надвишена още през 2015 г.

В сферата на строителството на инфраструктура за управление на отпадъците също е реализиран значителен напредък. Финализирани са изцяло 2 големи проекта за изграждане на регионални депа – регион Перник и регион Костенец/Самоков, а други 2 са в процес на изпълнение, но съществените дейности по тях са завършени – Столична община и регион Разлог. Заложената междинна стойност по индикатора Новоизградени регионални системи за управление на отпадъците е надвишена.

Мерките и дейностите за развитие на инфраструктурата за газоснабдяване и използване на енергия от възобновяеми източници се осъществяват главно от частни инвеститори. Инвестициите в сектора на информационните и комуникационните технологии също са предимно частни. Заложената междинна стойност по индикатора Дял на домакинствата с ширококолов достъп до Интернет е почти достигната, като ЮЗР постепенно и устойчиво се доближава до средното ниво за ЕС-28. По-големи усилия следва да бъдат насочени към осигуряване на ширококолов достъп на публични институции и изграждане на обществени информационни центрове в по-малките, по-слабо развити и периферни населени места в ЮЗР.

Приоритет III. „Опазване и подобряване на състоянието на околната среда“

Приоритетът съдържа мерки, насочени към редуциране на замърсителите на въздуха, подобряване на превенцията на природни бедствия, рекултивация на нарушени територии, опазване на биоразнообразието и ценните ландшафти и по-добро управление на горите.

Приоритет III на РПР на ЮЗР 2014-2020 г. включва следните специфични цели:

Специфична цел III.1. Редуциране на източниците на замърсяване на въздуха

Специфична цел III.2. Подобряване на управлението на риска от природни бедствия, възстановяване на нарушени терени и предпазване от ерозия

Специфична цел III.3. Опазване и поддържане на биоразнообразието на защитените територии

Специфична цел III.4. Устойчиво стопанисване на горите

Основни индикатори, с които се отчита степента на изпълнението на специфичните цели от Приоритет 3, съгласно РПР на ЮЗР 2014-2020 г.:

	ИНДИКАТОРИ	Стойности			Периодичност на събиране на инф.	Източник на инф.
	СПЕЦИФИЧНИ ИНДИКАТОРИ ЗА РЕЗУЛТАТ	Изходни	Междинни (2015)	Целеви (2020)		
1	Реализирани проекти за предотвратяване и превантивна защита от природни бедствия – бр.	n/a	10	20	Ежегодно	МРРБ, МОСВ, ИСУН, Областни администрации

	ИНДИКАТОРИ	Стойности			Периодичност на събиране на инф.	Източник на инф.
	СПЕЦИФИЧНИ ИНДИКАТОРИ ЗА РЕЗУЛТАТ	Изходни	Междинни (2015)	Целеви (2020)		
2	Изградени системи за ранно предупреждение за възникващи опасности от наводнения, пожари, свлачища – бр.	1	2	4	Ежегодно	МВР, ИСУН, Областни администрации
3	Реализирани проекти по Програмата за развитие на селските райони за подпомагане състоянието на горите и горскостопанската инфраструктура – бр.	n/a	7	15	Ежегодно	МЗХ
4	Реализирани проекти по ОПОС за опазване и възстановяване на биоразнообразието – бр.	n/a	7	15	Ежегодно	МОСВ, ИСУН, Областни администрации

➤ **Реализирани проекти за предотвратяване и превантивна защита от природни бедствия**

Информационната осигуреност на индикатора е от Управляващия орган на средствата от Фонд „Солидарност“ на Европейския съюз в Министерство на регионалното развитие и благоустройството, и общините в ЮЗР.

С финансиране от Фонд „Солидарност“ на ЕС в процес на изпълнение през 2015 г. са 4 проекта за превенция на риска от природни бедствия на територията на Югозападен район на обща стойност 298 087 лв., както следва:

➤ **Софийска област**

- проект на община Копревщица - на стойност 84 996 лв.;
- проект на община Антон - на стойност 85 000 лв. Проектът е за възстановяване на пътна настилка на ул. „Планински извори“ в с.Антон вследствие на бедствията от 19.06.2014 г.;

➤ **Област Благоевград**

- проект на община Благоевград - на стойност 43 091 лв. Проектът е във връзка с природните бедствия в периода 30 януари-04 февруари 2015 г. и включва: Аварийен ремонт на водосток и път за махала „Стопанска“ в с.Габрово; Обект в землището на с. Изгрев (почистване на речно корито, профилиране на пътища); Обект в землището на с. Падеж

(почистване на речно корито, профилиране на пътища); Обект в землището на с.Логодаж (почистване на водостоци, речно корито, профилиране на пътища, възстановяване на дига на дере и дига на р.Логодажка); Обект в землището на с.Горно Хърсово (почистване на водостоци, речно корито, профилиране на пътища, възстановяване на дига на дере и дига на р.Хърсовска;

- проект на община Симитли - на стойност 85 000 лв. Проектът е във връзка с природните бедствия в периода 30 януари-04 февруари 2015 г. и включва: разрушено мостово съоръжение в с.Горно Осеново; разрушена улична основа и настилка в с.Крупник; възстановяване на отнесен път за м. Ширината, с.Полена; възстановяване на блокирани пътни платна за с.Долно Осеново; възстановяване на ерозираща предпазна дига на р.Струма.

Със средства от други финансови източници (Междуведомствената комисия за възстановяване и подпомагане, Програма за ТГС България-Македония, Публичната инвестиционна програма „Растеж и устойчиво развитие на регионите”, държавния бюджет, бюджетът на МРРБ, на МФ, със средства от Министерския съвет) на територията на Югозападен район са реализирани 22 проекта за превенция на риска от природни бедствия на обща стойност 5 604 419 лв., както следва:

➤ Област Благоевград

- *Община Кресна* - Аварийно възстановяване на подпорни стени на река Струма в района на град Кресна, финансирано от Междуведомствена комисия за възстановяване и подпомагане на стойност 620 000 лв.

- *Община Гоце Делчев* - Изграждане на подпорни и укрепителни стени в 2 участъка на ул. „Хр.Матов“. Източник на финансиране е Междуведомствена комисия за възстановяване и подпомагане към Министерски съвет, а стойността на проекта е 280 000 лв.;

- *Община Благоевград* е реализирала проект по Програма за трансгранично сътрудничество България-Македония – „Мерки за предотвратяване на наводнения на р. Бистрица и на р. Брегалница – Община Делчево, бивша Югославска Република Македония“ на стойност 187 000 евро;

- *Община Белица* реализира 3 проекта:

- 2 проекта, финансирани по Публичната инвестиционна програма „Растеж и устойчиво развитие на регионите”, одобрена с ПМС № 19/2014 г. - „Укрепителни мероприятия по дере, преминаващо през с.Дагоново” на стойност 116 000 лв. и „Укрепване на дере чрез бетоново корито и изграждане на плочест водосток в с.Горно Краище” на стойност 126 000 лв.;

- 1 проект, финансиран със средства от Републиканския бюджет в размер на 197 000 лв - „Укрепителни и възстановителни мероприятия по Бучиндолско дере, гр.Белица“.

Чрез изградените бетонови подпорни стени, изградени отводнителни канали и водостоци се постига подобряване и поддържане на дребномащабната инфраструктура в общината и превенция на природни бедствия;

➤ Област Кюстендил

- *Община Кюстендил* - Реконструкция на корито на р.Новоселска, с.Слокощица, община Кюстендил и подобряване проводимостта на речното корито след язовирната стена на яз. „Кюстендил“. Финансирането в размер на 91 160 лв. е осигурено от Министерство на регионалното развитие и благоустройството;

- *Община Дупница* – проект „Реки без граници“ по програма за трансгранично сътрудничество България – Македония. Проектът включва изграждане и възстановяване на три подпорни стени в коритото на р. Бистрица в района на ул. „Плиска“ и на ГПСОВ-Джерман, и е на стойност близо 500 000 евро;

- *Община Бобов дол* реализира 4 проекта:

- Укрепване на питеен водопровод в село Мламолово, със средства в размер на 1,2 млн. лв. от Междуведомствена комисия за възстановяване и подпомагане към Министерски съвет;

- Възстановяване на мост в село Долистово, със средства от общинския бюджет в размер на 170 000 лв.;

- Почистване на коритото на р.Бобовдолска, ул. „Васил Левски“, със средства от общинския бюджет в размер на 20 000 лв.;

- Почистване на коритото на р.Бобовдолска, с.Големо село, със средства от общинския бюджет в размер на 40 000 лв.;

➤ Софийска област

- *Община Годеч* – проект „Възстановяване и паркоустройство на пространството около река Нишава в централната градска част”. С изпълнението на проекта се предпазва

централната част на град Годеч от заливане при пролетно пълноводие на река Нишава. Средства са отпуснати по линия на Публичната инвестиционна програма „Растеж и устойчиво развитие на регионите“;

- *Община Горна Малина* – проект „Ремонтни дейности по възстановяване на язовир Белопопци за предотвратяване на наводнения и предпазване на площите по него от бедствия и аварии“. Проектът е финансиран с целеви трансфер от Министерство на финансите в размер на 285 000 лв.;

- *Община Етрополе* – проект „Уширяване и продълбочаване на р. Ябланица в участъка от км 0+000 до 2+98.30 и изграждане на подпорна стена – I-ви етап от Укрепване брега на р. Ябланица в участъка между о. т. 539 и о. т. 535, кв. 175 по плана на гр. Етрополе (I-ва фаза)“. Проектът се финансира от Междуправителствена комисия за възстановяване и подпомагане към Министерския съвет с 270 000 лв.;

- *Община Костинброд* – проект „Удълбочаване на речните корита“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда“ на стойност 144 600 лв.;

- *Община Мирково* - Извършени неотложни възстановителни работи на мост при о.т. 160 – о.т. 161 и на мост при о.т. 117 – о.т. 217 над р. „Мирковска“, с. Мирково, финансирани със средства от Междуправителствената комисия за възстановяване и подпомагане към Министерския съвет в размер на 96 875 лв. без ДДС;

- *Община Сливница* - Аварийно почистване на река Маматарница, с. Алдомировци, община Сливница, на стойност 105 090 лв.;

- *Община Правец* реализира 3 проекта:

- „Доизграждане на подпорна стена и пилотна система при манастир „Св. Теодор Тирон“ със средства, осигурени от Министерския съвет на стойност 147 490 лв.;

- „Реконструкция и възстановяване на Брусненски мост, с. Осиковица, община Правец“ със средства от Министерския съвет на стойност 93 762 лв.;

- „Възстановяване и реконструкция на общински път SFO3476/ SFO1470 - мотел Правец - Правец/Резиденция Правец“ със средства от Министерския съвет на стойност 261 792 лв.;

➤ **Област София (столица)**

- *Столична община* – проект „Изграждане на корекция на река Иванянска в границите на с. Иваняне“ – с дължина 1,110 км от края на ул. „Какач“ до ул. „Осогово“ и изграждане на крайречна паркова зона с детски площадки и няколко къта за отдих.

➤ **Изградени системи за ранно предупреждение за възникващи опасности от наводнения, пожари, свлачища**

Информационното осигуряване на индикатора е по данни на общините в ЮЗР и на Управляващия орган на Програмата за развитие на селските райони 2007-2013 г., Министерство на земеделието и храните - относно реализирани проекти по мярка 226 „Възстановяване на горския потенциал и въвеждане на превантивни дейности” на ПРСР.

През 2015 г. на територията на Югозападен район са приключени или в процес на изпълнение **20** проекта за изграждане на системи за ранно предупреждение с финансиране от ПРСР 2007-2013 г. на обща стойност 11 354 144,80 лв., както следва:

➤ Област Благоевград

- *Община Благоевград* – 2 проекта:

- в с.Горно Хърсово, на стойност 21 090 лв.;

- в с.Габрово, на стойност 3 877 622 лв.;

- *Община Симитли* – на стойност 563 032 лв. и с място на изпълнение на дейностите в гр.Симитли;

➤ Област Кюстендил

- *Община Кочериново* – проект „Противопожарна кула, с.Пастра, община Рила, поземлен имот с идентификатор № 55539.151.41” на стойност 458 613 лв. - проектът е реализиран в землището на с.Пастра, община Рила, в имот, който е собственост на община Кочериново. Основната му цел е навременно сигнализиране и вземане на адекватни мерки за предотвратяване разрушителната дейност на горските пожари, както и навременното им потушаване;

- *Община Кюстендил* – изградена е система за ранно пожароизвестяване. Наблюдателната кула за оповестяване на горски пожари е разположена в м. „Дебелата Артина“, землище с. Лисец, община Кюстендил и разполага с автономно хранване и безжична връзка с логистичен център в сградата на община Кюстендил. Финансирането е в размер на 258 469 лв.;

➤ Област Перник

- *Община Трън* – „Въвеждане на превантивни противопожарни мерки в горския фонд на община Трън“. Чрез проекта са оборудвани 3 противопожарни депа (гр. Трън, с. Вукан, с. Главаноци). Финансирането е на стойност 24 636 лв.;

- *Община Радомир* - „Изграждане на модулен наблюдателен комплекс – метална кула за разполагане на оборудване за видеонаблюдение за превенция на горски пожари в горски масиви собственост на община Радомир“ на стойност 234 676 хил. лв.;

- *Община Земен* – проект на стойност 317 870 лв. и с място на изпълнение с.Калотинци.

➤ *Софийска област*

- *Община Костенец* реализира 2 проекта:

- Изграждане на кули и технически съоръжения за детекция на горски пожари в община Костенец на стойност 754 216 лв.;

- Закупуване на оборудване за четири противопожарни депа за подобряване на превантивните дейности и намаляване на опасността от горски пожари на територията на Общински горски фонд – Костенец на стойност 14 361 лв. без ДДС.;

- *Община Долна баня* - „Изграждане на кула и технически съоръжения за детекция и превенция на горски пожари“, включващ изграждане на една кула с технически съоръжения на стойност 300 150 лв.;

- *Община Златица* - Изградена противопожарна кула и система за откриване на горски пожари в ранен стадий и мониторинг на околната среда на стойност 565 013 лв. без ДДС;

- *Община Ихтиман* - „Устойчиво управление на горите и опазване на околната среда чрез изграждане на противопожарна кула в землището на с. Веринско, община Ихтиман“ на стойност 501 369 лв.;

- *Община Мирково* - Изградена противопожарна кула по проект „Устойчиво управление на горите и опазване на околната среда чрез създаване на система за откриване на горските пожари в ранен стадий и мониторинг на околната среда“ на стойност 545 360 лв. без ДДС;

- *Община Пирдоп* - „Устойчиво управление на горите и опазване на околната среда чрез изграждане на противопожарна кула в землището на гр. Пирдоп“ на стойност 503 869 лв.;

- *Община Своге* - „Устойчиво управление на горите и опазване на околната среда чрез създаване на система за откриване на горски пожари в ранен стадий и мониторинг на околната среда“ с финансиране в размер на 485 816 лв.;

- *Община Чавдар* – „Въвеждане на превантивни дейности за намаляване на опасността от пожари в горския фонд на община Чавдар чрез изграждане на наблюдателен пункт – противопожарна кула”, с финансиране в размер 571 069 лв.;

- *Община Копривщица* – проект на стойност 129 149 лв. и с място на изпълнение на дейностите гр.Копривщица;

- *Община Самоков* – проект на стойност 422 570 лв. и с място на изпълнение на дейностите с.Райово.

➤ Област София (столица)

- *Столична община* – проект на стойност 580 248 лв. и с място на изпълнение гр.Бухово.

➤ **Реализирани проекти по Програмата за развитие на селските райони за подпомагане състоянието на горите и горскостопанската инфраструктура**

Информационното осигуряване на индикатора е от Управляващия орган на Програмата за развитие на селските райони 2007-2013 г., Министерство на земеделието и храните и включва реализирани проекти по мярка 223 „Първоначално залесяване на неземеделски земи“ на ПРСР.

През 2015 г. в ЮЗР са реализирани 7 проекта за подобряване състоянието на горските територии, с финансиране по ПРСР 2007-2013 на обща стойност 2 474 619 лв., както следва:

➤ Област Благоевград

- *Община Сатовча* – на стойност 183 366 лв. и с място на инвестицията с.Сатовча;

➤ Област Перник

- *Община Радомир* – на стойност 976 167 лв. и с място на инвестицията гр.Радомир;

- *Община Брезник* – на стойност 337 565 лв. и с място на инвестицията с.Видрица;

➤ Софийска област

- Община Ихтиман – на стойност 346 654 лв. и с място на инвестицията с.Веринско;
- Община Горна Малина – на стойност 493 222 лв. и с място на инвестицията с.Горна

Малина;

- Община Сливница – на стойност 69 444 лв. и с място на инвестицията с.Извор;

➤ Област София (столица)

- Столична община – на стойност 68 201 лв. и с място на инвестицията с.Суходол.

➤ **Реализирани проекти по Оперативна програма „Околна среда“ за опазване и възстановяване на биоразнообразието**

Информационното осигуряване на индикатора е по данни на Управляващия орган на Оперативна програма „Околна среда“ 2007-2013 г., Министерство на околната среда и водите.

Към 28.04.2016 г. на територията на Югозападен район са изпълнени **13** проекта, финансирани със средства по ОПОС 2007-2013 г., които са насочени към опазване и възстановяване на биологичните видове и техните местообитания, и към управление на защитени природни зони и обекти на обща стойност 53 474 898 лв., както следва:

- „Демонстрационен проект за възстановяване на приоритетни хабитати тип влажни зони и видове с европейско значение по течението на р. Лесновска (в района на с. Негован)” - с бенефициент *Столична община* и стойност 1,481 млн. лв.;

- „Възстановяване и опазване на благоприятното състояние на защитени видове в Защитена местност „Алдомировско блато” и защитени зони в общините Сливница и Драгоман” – с бенефициент *община Сливница* и на стойност 918 243 лв.;

- „Възстановяване на приоритетни хабитати тип крайречни влажни зони в Защитена местност „Рупите” по миграционния път на птиците, екокоридор „Виа Аристотелис” - с бенефициент *Регионална инспекция по околна среда и водите – Благоевград* и стойност 982 518 лв.;

- „Опазване на биологичното разнообразие и смекчаване на неблагоприятните екологични въздействия от развитието на туризма в община Сапарева баня” – с бенефициент *община Сапарева баня* и на стойност 500 908 лв.;

- „Устойчиво управление на Национален парк „Рила” – I-ва фаза” - с бенефициент *Дирекция Национален парк „Рила“* и на стойност 17, 609 млн.лв.;

- „Устойчиво управление на Национален парк „Пирин“ и резерват „Тисата“ - с бенефициент *Дирекция Национален парк „Пирин“* на стойност 17,776 млн. лв.;

- 3 проекта на *Дирекция Природен парк „Витоша“*:

- „Изпълнение по приоритетни дейности от плана за управление на Природен парк „Витоша“ - на стойност 1,280 млн. лв.;

- „Изпълнение по приоритетни дейности от плана за управление на Природен парк „Витоша“ – Фаза II” - на стойност 1,899 млн. лв.;

- „Дейности по устойчиво управление на природен парк „Витоша“ – на стойност 4,027 млн. лв.;

- „Изпълнение на дейности за устройство и управление на природен парк „Беласица“ - с бенефициент *Дирекция Природен парк „Беласица“* на стойност 1,344 млн. лв.;

- „Изпълнение на дейности, включени в плана за управление на природен парк „Рилски манастир“ - с бенефициент *Дирекция Природен парк „Рилски манастир“* на стойност 978 014 лв.;

- „Дейности за устойчиво управление на резерват „Соколата“, резерват „Конгура“, резерват „Али ботуш“, резерват „Ореляк“ и поддържан резерват „Тъмната гора“ - с бенефициент *Регионална инспекция по околна среда и водите-Благоевград* на стойност 400 215 лв.;

- „Опазване и възстановяване на биологичното разнообразие, осъществяване на ремонтни дейности и оборудване в резерватите и обектите, стопанисвани от Регионална инспекция по околна среда и водите - София, в т.ч.: Резерват „Торфено бранище“, Резерват „Бистришко бранище“, Поддържан резерват „Училищна гора“, Поддържан резерват „Богдан“, Природозащитен Информационен Център „Витоша“ - с бенефициент *РиОСВ-София* и стойност 4,279 млн.лв.

➤ **Подобряване качеството на атмосферния въздух**

През 2015 г. приключи изпълнението на 3 значителни проекта на *Столична община*, финансирани по процедура „Мерки за подобряване качеството на атмосферния въздух чрез осигуряване на екологични превозни средства на градския транспорт“ на ОПОС 2007-2013 г., свързани с развитие и обновяване на системата за градски транспорт в столицата:

- „Изпълнение на дейности за подобряване качеството на атмосферния въздух чрез закупуване и доставка на трамвайни мотриси“ - на стойност 66,283 млн. лв. – закупени и

доставени са 20 нови нископодови трамваи. С пускането им в експлоатация се очаква намаляване на разходите за поддръжка и консумация на електроенергия, увеличаване на експлоатационната скорост, както и подобряване сигурността и удобството за пътниците. Обновяването на трамвайния парк ще доведе до увеличаване ползването на екологичния трамваен транспорт, което от своя страна ще допринесе за намаляване на замърсяването на въздуха;

- „Доставка на 10 бр. метровлакове за участъците от етап 3 на проект за разширение на метрото в София: лот 1, бул. Цариградско шосе - летище София и лот 2 ж.к. Младост 1 - Бизнес парк Младост 4“ - на стойност 80,173 млн. лв. Чрез проекта през 2014 г. са закупени и доставени 10 нови метро мотриси, които са въведени в експлоатация след откриването на отсечките от столичното метро, съответно, до Летище София и Бизнес парк – София, през пролетта на 2015 г.;

- „Изпълнение на дейности за подобряване качеството на атмосферния въздух чрез закупуване и доставка на автобуси“ - на стойност 81,043 млн. лв. Проектът включва закупуване и доставка на 126 нови съчленени автобуси, задвижвани от двигатели с природен газ. Основните цели са подмяна на значителна част от остарелия автобусен парк на столичния градски транспорт с нови автобуси, които отговарят на съвременните екологични изисквания и ще допринесат за намаляване на замърсяването с вредни газове.

Обобщение за изпълнението на Приоритет 3.

По отношение на предотвратяването и превантивната защита от природни рискове и бедствия, се отчита съществен напредък, като на територията на района са реализирани редица общински проекти с различни финансови източници (Фонд „Солидарност“ на ЕС, Междуведомствената комисия за възстановяване и подпомагане, Програма за ТГС България-Македония, Публичната инвестиционна програма „Растеж и устойчиво развитие на регионите”, държавния бюджет, бюджетът на МРРБ, на МФ и др.) за почистване и реконструкция на речни корита; изграждане/укрепване на подпорни стени и изграждане на отводнителни канали и водостоци с оглед предотвратяване на наводнения и брегова ерозия; възстановяване и реконструкция на пътища и улици; възстановяване на мостове и възстановяване и реконструкция на язовири. Заложената целева стойност за 2020 г. по индикатора Реализирани проекти за предотвратяване и превантивна защита от природни бедствия е надвишена още през 2015 г.

Постигнат е напредък по отношение изграждането на системи за ранно предупреждение за възникващи опасности от природни бедствия, но той се отнася единствено до изграждането на кули и технически съоръжения за детекция и ранно предупреждение за пожари – финализирани са проекти на няколко общини в ЮЗР, финансирани от ПРСР 2007-2013 г. Заложената целева стойност за 2020 г. по индикатора Изградени системи за ранно предупреждение за възникващи опасности от наводнения, пожари, свлачища е надвишена още през 2015 г. Осъществени са дейности за устойчиво стопанисване на горите - с финансова подкрепа от ПРСР 2007-2013 г. са изпълнени няколко проекта за подобряване състоянието на горски територии чрез залесяване. Заложената междинна стойност по индикатора Реализирани проекти по Програмата за развитие на селските райони за подпомагане състоянието на горите и горскостопанската инфраструктура е достигната.

Отбелязва се напредък и в областта на опазването и поддържането на биоразнообразието и защитените територии в ЮЗР - реализирани са няколко проекта, финансирани със средства по ОПОС 2007-2013 г., които са насочени към опазване и възстановяване на биологичните видове и техните местообитания и опазване на защитени територии, и към устойчиво управление на национални паркове, природни паркове и резервати на територията на ЮЗР. Заложената междинна стойност по индикатора Реализирани проекти по ОПОС за опазване и възстановяване на биоразнообразието е достигната и надвишена.

Дейностите и мерките за редуциране на замърсяването на въздуха, с изключение на специфичните точкови замърсители (обекти на специални мерки и режими), се реализират чрез проекти в различни сфери, които оказват косвен ефект върху изпълнението на приоритета – за подобряване на състоянието на уличните и тротоарни настилки, за подобряване на пропускателната способност на транспортно-комуникационните системи на градовете, за развитие на системите за градски транспорт, за подобряване на състоянието на извънградската пътна настилка, за повишаване на енергийната ефективност на публични, жилищни и промишлени сгради, за подобряване на производствените съоръжения на предприятията за опазване на околната среда, за по-ефективно управление на отпадъците и др.

Липсва информация за предприети дейности за укрепване на свлачища, за рекултивация на нарушените от индустриална и селскостопанска дейност терени.

Приоритет IV. „Повишаване конкурентоспособността на човешките ресурси и подобряване качествата на урбанизираната среда“

Приоритетът съдържа комплекс от действия, гарантиращи достъп на всички до качествена урбанизирана среда и социален сервиз. Включените мерки са насочени най-общо към: подобряване на качеството на образованието и обучението, подобряване достъпа до заетост и качеството на работните места, намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване, модернизация на институциите (в пазара на труда, социалното включване и здравеопазването) и повишаване на капацитета им, благоустрояване и обзавеждане на градска среда, включително „достъпна среда“, внедряване на мерки за енергийна ефективност на жилищни и публични сгради, подобряване на спортна, културна, образователна, здравна и социална инфраструктура, интегриран градски транспорт, балансирано териториално развитие чрез укрепване на мрежата от градове-центрове, подобряване свързаността в района и качеството на селищните среди.

Приоритет IV. на РПР на ЮЗР 2014-2020 г. включва следните специфични цели:

Специфична цел IV.1. Повишаване конкурентоспособността на човешките ресурси. До 2020 г. делът на висшистите в района да достигне 50% в групата 30-34 г., безработицата да се намали до 5%, заетостта да се увеличи до 80%, а делът на преждевременно напусналите училище да се редуцира до 3,5%

Специфична цел IV.2. Интегрирано обновяване и развитие на градовете

Специфична цел IV.3. Селските райони – за да ги има

Специфична цел IV.4. Балансирано пространствено развитие

Основните индикатори, с които се отчита степента на изпълнението на специфичните цели от Приоритет IV, съгласно РПР на ЮЗР 2014-2020 г. са:

	ИНДИКАТОРИ	Стойности			Периодичност на събиране на инф.	Източник на инф.
		Исходни	Междинни (2015)	Целеви (2020)		
	СПЕЦИФИЧНИ ИНДИКАТОРИ ЗА РЕЗУЛТАТ					
1	Рехабилитирани образователни заведения – бр.	n/a	40	100	Ежегодно	МРРБ, МОН, ИСУН, Областни администрации
2	Рехабилитирани здравни заведения и	n/a	15	30	Ежегодно	МРРБ, ИСУН,

	ИНДИКАТОРИ	Стойности			Периодичност на събиране на инф.	Източник на инф.
	СПЕЦИФИЧНИ ИНДИКАТОРИ ЗА РЕЗУЛТАТ	Изходни	Междинни (2015)	Целеви (2020)		
	заведения за социални услуги					Областни администрации
3	Реконструирани сгради и обекти на културата – бр.	n/a	8	20	Ежегодно	МРРБ, ИСУН, Областни администрации
4	Изградени и реконструирани обекти на инфраструктурата за професионален спорт и спорт в свободното време – бр.	n/a	10	20	Ежегодно	МРРБ, ИСУН, Областни администрации
5	Реализирани проекти за създаване/обновяване на зелени площи в градските райони – бр.	n/a	8	20	Ежегодно	МРРБ, ИСУН, Областни администрации
6	Реализирани проекти за подобряване качеството на средата и живота в селските райони - бр.	n/a	65	150	Ежегодно	МЗХ, Областни администрации
7	Реализирани проекти за развитие на градски транспорт – бр.	n/a	1	3	Ежегодно	МРРБ, ИСУН, Областни администрации
8	Реализирани проекти за подобряване на енергийната ефективност на жилищни и публични сгради – бр.	n/a	40	100	Ежегодно	МРРБ, ИСУН, Областни администрации

➤ **Рехабилитирани образователни заведения**

Информационното осигуряване на индикатора е по данни на Управляващия орган на Оперативна програма „Регионално развитие“ 2007-2013 г., Министерство на регионалното развитие и благоустройството, Министерство на образованието и науката и общините на територията на ЮЗР.

С финансиране от ОПРР 2007-2013 г. през 2015 г. в ЮЗР са рехабилитирани/модернизирани **4** броя образователни институции с бенефициент МОН, като общата стойност на реализираните проекти възлиза на 3 509 326,78 лв., съответно:

- Софийска област – в община Ботевград 2 обекта на стойност 2 385 833,15 лв.

- Област София (столица) – 2 обекта на стойност 1 123 493,63 лв.;

По данни, предоставени от общинските администрации, на територията на ЮЗР през 2015 г. са рехабилитирани общо **110** броя образователни институции на обща стойност 4 538 455 лв. с финансиране от различни източници (Проект „Красива България“, държавен бюджет, общински бюджет, ТГС България-Македония, Национален доверителен екофонд, ПУДООС), съответно:

- Област Благоевград (в общините Благоевград, Гоце Делчев, Гърмен, Петрич, Разлог и Якоруда) – 25 броя на стойност 1 410 156 лв.;
- Област Кюстендил (в общините Дупница, Невестино и Рила) – 3 броя на стойност 1 018 937 лв.;
- Област Перник (в община Радомир) – 2 броя;
- Софийска област (в общините Годеч, Костенец, Правец, Самоков, Своге и Челопеч) – 27 броя на стойност 2 109 362 лв.
- Област София (столица) – в Столична община – 53 обекта.

Чрез финансиране от Инвестиционната програма на МОН, през 2015 г. в ЮЗР са рехабилитирани общо **17** държавни училища на обща стойност 864 981 лв., съответно:

№	ОБЛАСТ	ОБЩИНА	НАСЕЛЕНО МЯСТО	НАИМЕНОВАНИЕ НА УЧИЛИЩЕТО	ВИД ДЕЙНОСТ	СТОЙНОСТ СМР
ОБЛАСТ БЛАГОЕВГРАД						154 961
1	Благоевград	Гоце Делчев	Гоце Делчев	Неврокопска професионална гимназия „Димитър Талев“	Ремонт на открити спортни площадки	120 523
2	Благоевград	Разлог	Разлог	ПГТХТ „Никола Стойчев“	Ремонт тавани и подмяна на осветителни тела	34 438
ОБЛАСТ КЮСТЕНДИЛ						83 280
1	Кюстендил	Дупница	Дупница	ПГОСУ	Вътрешен ремонт	67 290
2	Кюстендил	Бобов дол	Бобов дол	Професионална гимназия	Ремонт покрив на физкултурен салон	15 990
ОБЛАСТ ПЕРНИК						142 344
1	Перник	Перник	Перник	ПГТС „Арх. Йордан Миланов“	Ремонт на отоплителна система	67 619
2	Перник	Перник	Перник	ПГОТ „Св. Иван Рилски“	Ремонт фасада, ел. табло, покрив и тротоарна настилка	65 000
3	Перник	Радомир	Радомир	ПГТ „Юрий Гагарин“	Ремонт на тавани и подмяна на осветителни тела	9 725
ОБЛАСТ СОФИЯ						256 344
1	София	София	София	4 помощно училище-интернат „Проф. Димитър Кацаров“	Ремонт на кухненски блок	44 602
2	София	София	София	ПГ по транспорт и енергетика „Хенри Форд“	Ремонт на санитарни възли и вертикални щрангове	115 977
3	София	София	София	ПГМЕ „Н. Й. Вапцаров“	Ремонт покрив учебен корпус	13 453
4	София	София	София	ПГТКИ	Довършителни работи след ремонт на физкултурен салон	17 760

5	София	София	София	СОУ за ДНЗ „Луи Брайл“	Сградно канализационно отклонение и връзка с градската канализация	19 198
	София	София	София	СОУ за ДНЗ „Луи Брайл“	Ремонт умивалня, стаи психолог и мед. Център и коридор пред столова	45 354
ОБЛАСТ СОФИЙСКА						228 052
1	Софийска	Ботевград	Ботевград	ПГТМ „Хр.Ботев“	Ремонт на физкултурен салон	39 659
2	Софийска	Пирдоп	Пирдоп	ПГМЕ	Ремонт покрив учебен корпус	54 802
	Софийска	Пирдоп	Пирдоп	ПГМЕ	Ремонт покрив учебни работилници	75 697
3	Софийска	Самоков	Самоков	ПГ по туризъм	Ремонт на покрива на сграда 1	57 894

➤ **Рехабилитирани здравни заведения и заведения за социални услуги**

Информационното осигуряване на индикатора е по данни на Управляващия орган на Оперативна програма „Регионално развитие“ 2007-2013 г., Министерство на регионалното развитие и благоустройството, Министерство на здравеопазването и общините на територията на ЮЗР.

С финансиране от ОПРР 2007-2013 г. през 2015 г. в ЮЗР са рехабилитирани/модернизирани **5** броя здравни заведения, като общата стойност на реализираните проекти възлиза на 17 466 015,73 лв., съответно:

➤ Област Благоевград

- Община Благоевград – 1 здравно заведение на стойност 5 478 770,10 лв.
- Община Гоце Делчев – 1 здравно заведение на стойност 3 340 572,28 лв.

➤ Софийска област

- Община Етрополе - 1 здравно заведение на стойност 3 954 774,89 лв.
- Община Годеч - 1 здравно заведение на стойност 970 102,46 лв.
- Община Самоков - 1 здравно заведение на стойност 3 721 796 лв.

По данни на Министерство на здравеопазването, през 2015 г. на територията на ЮЗР са модернизирани/рехабилитирани общо **26** здравни обекта, финансирани със средства от ОПРР 2007-2013 г., бюджетна линия BG161PO001/1.1-08/2010 – „Подкрепа за реконструкция, обновяване и оборудване на държавни лечебни и здравни заведения в градските агломерации“ (реализираните проекти са на обща стойност 47 334 799,62 лв.) и със средства от бюджета на МЗ – на стойност 7 647 727 лв., съответно:

№	Обект	Стойност в лв. с ДДС към 31.12.2015г.	Източник на финансиране
Област София			
1	УМБАЛСМ „Н. И. Пирогов“ ЕАД - доставка на медицинско оборудване	824 581	Министерство на здравеопазването
2	УМБАЛСМ „Н. И. Пирогов“ ЕАД - ремонт и преустройство	410 081	Министерство на здравеопазването
3	„СБАЛ по онкология“ ЕАД, ГР. София - ремонт на медицинска апаратура	106 673	Министерство на здравеопазването

4	„СБАЛ по онкология“ ЕАД, гр. София - доставка на медицинска апаратура	22 630 228,36	ОПРР 2007-2013
5	УМБАЛ „Александровска“ ЕАД - доставка на медицинска апаратура	333 567	Министерство на здравеопазването
6	УМБАЛ „Александровска“ ЕАД - Преустройство и ремонт	1 100 000	Министерство на здравеопазването
7	УМБАЛ „Александровска“ ЕАД - доставка на медицинска апаратура	15 206 560,78	ОПРР 2007-2013
8	УМБАЛ „Царица Йоанна“ - ИСУЛ ЕАД - медицинска апаратура	86 696	Министерство на здравеопазването
9	УМБАЛ „Царица Йоанна“ - строително монтажни дейности	1 538 000	Министерство на здравеопазването
10	УМБАЛ „Царица Йоанна“ - ИСУЛ ЕАД - медицинска апаратура	5 957 998,8	ОПРР 2007-2013
11	СБАЛДБ „Проф. Ив. Митев“ ЕАД - доставка на медицинска апаратура	20 000	Министерство на здравеопазването
12	СБАЛИПБ „Проф. Ив. Киров“ ЕАД- строителни монтажни работи	695 995	Министерство на здравеопазването
13	УМБАЛ „Света Анна“ ЕАД, София - строителни монтажни работи	804 155	Министерство на здравеопазването
14	УМБАЛ „Света Анна“ ЕАД, София - доставка на медицинско оборудване	800 000	Министерство на здравеопазването
15	Обект: МБАЛ „НКБ“ ЕАД София - Доставка на медицинска апаратура	369 940	Министерство на здравеопазването
16	СБАЛАГ „Майчин дом“ ЕАД, гр. София - доставка на медицинска	150 000	Министерство на здравеопазването
17	УМБАЛ „Свети Иван Рилски“ - Преустройство и реконструкция	1 299 000	Министерство на здравеопазването
18	„Дом за медико - социални грижи за деца от 0 до 3 г., гр. София“ - доставка на медицинско оборудване,	99 720,09	ОПРР 2007-2013
19	„Дом за медико - социални грижи за деца от 0 до 3 г., гр. София“ - Извършване на строително монтажни	346 189,41	ОПРР 2007-2013
Софийска област			

20	„СБАЛПФЗ - Софийска област“ ЕООД - Санитране на диагностично - консултативен блок и сграда на	76 039	Министерство на здравеопазването
Област Перник			
21	МБАЛ „Рахила Ангелова“ АД, гр. Перник - Основен ремонт на първо	60 000	Министерство на здравеопазването
22	„Дом за медико - социални грижи за деца от 0 до 3 г., гр. Перник“ - доставка на медицинско оборудване,	104 199,42	ОПРР 2007-2013
23	„Дом за медико - социални грижи за деца от 0 до 3 г., гр. Перник“ - Извършване на строително монтажни	603 235,06	ОПРР 2007-2013
Област Кюстендил			
24	МБАЛ „Д-р Никола Василев“ АД, Кюстендил Закупуване на медицинска	73 000	Министерство на здравеопазването
Област Благоевград			
25	МБАЛ „Благоевград“ - Извършване на строително монтажни работи	1 802 406,9	ОПРР 2007-2013
26	МБАЛ „Благоевград“ - Доставка на медицинско оборудване	584 260,8	ОПРР 2007-2013
ВСИЧКО:		54 982 526,62	

По данни, предоставени от общинските администрации, през 2015 г. на територията на ЮЗР са рехабилитирани общо **13** броя здравни заведения на обща стойност 493 713 лв. с финансиране от различни източници (Национален доверителен екофонд, общински бюджет, държавен бюджет и други), съответно:

- Област Благоевград (в общините Петрич и Якоруда) – 2 броя на стойност 14 030 лв.
- Област Перник (в община Радомир) – 1 брой
- Софийска област (в общините Божурище, Драгоман, Елин Пелин, Ихтиман, Костенец, Правец и Своге) – 10 броя на стойност 479 683 лв.

С финансиране от ОПРР 2007-2013 г. през 2015 г. в ЮЗР са рехабилитирани/модернизирани **40** броя заведения за социални услуги (социална инфраструктура) на обща стойност 20 568 440,46 лв., съответно:

Бенефициент/Място на изпълнение	Брой заведения	Стойност в лв.
Агенция по заетостта/Столична община	2	874 909,03
Агенция по заетостта/общини Перник и Самоков	2	286 960,07
Община Ботевград	2	1 505 005,60
Община Перник	2	1 074 480,52
Столична община	16	9 758 867,24
Община Самоков	1	760 471,68
Община Дупница	15	6 397 746,32
ОБЩО:	40	20 658 440,46

По данни, предоставени от общинските администрации, през 2015 г. на територията на ЮЗР са рехабилитирани общо **34** броя заведения за социални услуги на обща стойност 4 465 565 лв. с финансиране от различни източници (Програма „Красива България“, ОПРЧР, МТСП, Световна банка, ПРСР, общински бюджет, държавен бюджет и други), съответно:

- Област Благоевград (в общините Благоевград, Гоце Делчев, Петрич и Якоруда) – 5 броя на стойност 252 770 лв.
- Област Кюстендил (в община Кюстендил) – 1 брой на стойност 248 956 лв.
- Област Перник - (в общините Перник и Трън) – 3 броя на стойност 2 035 594 лв.
- Софийска област (в общините Годеч, Костинброд, Правец, Своге, Сливница, Златица и Долна баня) – 7 броя на стойност 1 928 245 лв.
- Област София (столица) – в Столична община – 18 обекта за социални услуги.
- **Реконструирани сгради и обекти на културата**

Информационното осигуряване на индикатора е по данни на Управляващия орган на Оперативна програма „Регионално развитие“ 2007-2013 г., Министерство на регионалното развитие и благоустройството, Министерство на културата и общините на територията на ЮЗР.

През 2015 г. в Югозападен район от бюджета на Министерството на културата чрез бюджетната програма „Опазване на недвижимото културно наследство“ са финансирани 2 обекта на културата, на обща стойност 13 180 лв., съответно:

- Област Кюстендил - Поддръжка и обслужване на системата за сеизмичен мониторинг на Рилска Света обител и „Скални църкви“ с.Иваново, област Русе на обща стойност 11 580 лв.;
- Област София (столица) - Конструктивна експертиза за сграда, недвижима културна ценност на ул. „Сан Стефано“ №6 – 1 600 лв.

С финасиране от ОПРР 2007-2013 г. (бенефициент Министерство на културата) в ЮЗР през 2015 г. са рехабилитирани/модернизирани 2 сгради и обекти на културата в област София (столица), на обща стойност 3 828 066,99 лв., съответно:

- Реконструкция и модернизация за осигуряване на достъпна среда и провеждане на енергоефективни мерки при ремонт на Национално училище за танцово изкуство, гр. София – 1 712 031,9 лв.;
- Реконструкция и модернизация за осигуряване на достъпна среда и провеждане на енергоефективни мерки при ремонт на Национална гимназия за древни езици и култури „Константин Кирил Философ“ гр. София – 2 116 035,09 лв.

По данни, предоставени от общинските администрации, на територията на ЮЗР през 2015 г. са реконструирани общо 35 броя сгради и обекти на културата на обща стойност 8 384 399 лв. с финансиране от различни източници (ПРСР, Програма за ТГС България-Македония и ТГС Сърбия-България, общински бюджет, Местни инициативни групи и други), съответно:

- Област Благоевград (в общините Благоевград, Петрич, Якоруда и Гоце Делчев) – 9 броя на стойност 532 845 лв.
- Област Кюстендил (в общините Рила и Сапарева баня) – 2 броя на стойност 390 336 лв.
- Област Перник (в общините Земен и Радомир) – 8 броя;
- Софийска област (в общините Божурище, Годеч, Драгоман, Елин Пелин, Ихтиман, Костенец, Своге, Златица и Пирдоп) – 16 броя на стойност 7 461 218 лв.

➤ **Изградени и реконструирани обекти на инфраструктурата за професионален спорт и спорт в свободното време**

Информационното осигуряване на индикатора е по данни Министерството на младежта и спорта и общините на територията на ЮЗР.

По данни на Министерство на младежта и спорта, през 2015 г. на територията на ЮЗР са изградени и реконструирани **4** обекта на инфраструктурата за професионален спорт и спорт в свободното време, както следва:

- В област Благоевград - по Наредба №2/08.05.2014 г. на министъра на младежта и спорта за финансово подпомагане на строителството и ремонта на спортни обекти и съоръжения, е одобрен за финансиране строеж: „Реконструкция и модернизация на тренировъчна зала за борба в 5 СОУ в гр. Благоевград“ на стойност – 19 943,11 лв.;
- В област Перник - изграден и въведен в редовна експлоатация строеж: „Стадион „Звезда“, кв. Димова махала, гр. Перник за нуждите на детско – юношеските школи“. Обектът е реализиран по публичната инвестиционна програма „Растеж и устойчиво развитие на регионите“, финансирана чрез ПМС № 19/2014 г. и в изпълнение на програмата „Изграждане и ремонт на многофункционални спортни площадки в общински центрове и покрити плувни басейни в тях“. Стойността на изпълнените строително – монтажни работи е 597 564,31 лв.;
- В област София (столица) - по Наредба №2/08.05.2014 г. е одобрен за финансиране строеж: „Изграждане на две спортни площадки за баскетбол“ (в кв. „Младост“ 2 и „Младост“ 3), като стойността на строително-монтажните работи е 35 000 лв.

По данни, предоставени от общинските администрации, на територията на ЮЗР през 2015 г. са изградени и реконструирани **62** броя обекти на инфраструктурата за професионален спорт и спорт в свободното време на обща стойност 59 651 123 лв. с финансиране от различни източници (ПРСР, държавен бюджет, бюджет на ММС, Публична инвестиционна програма „Растеж и устойчиво развитие на регионите“, ОПРЧР, общински бюджет и др.), съответно:

- Област Благоевград (в общините Благоевград, Белица, Петрич, Разлог, Струмяни, Якоруда и Сандански) – 21 броя на стойност 10 562 301 лв.

- Област Кюстендил (в общините Бобов дол, Бобошево, Кочериново, Кюстендил и Дупница) – 6 броя на стойност 8 315 617 лв.
- Област Перник (в общините Перник, Ковачевци, Земен, Трън и Радомир) – 12 броя на стойност 9 210 091 лв.
- Софийска област (в общините Годеч, Драгоман, Елин Пелин, Етрополе, Костенец, Правец, Мирково, Челопеч, Долна баня и Сливница) – 15 броя на стойност 31 563 114 лв.
- Област София (столица) – в Столична община – 8 обекта.

➤ **Реализирани проекти за създаване/обновяване на зелени площи в градските райони**

Информационното осигуряване на индикатора е по данни на Управляващия орган на Оперативна програма „Регионално развитие“ 2007-2013 г., Министерство на регионалното развитие и благоустройството и общините на територията на ЮЗР.

С финансиране от ОПРР 2007-2013 г. през 2015 г. на територията на ЮЗР са реализирани 2 проекта за създаване/обновяване на зелени площи в градските райони на обща стойност 15 637 812,74 лв., съответно:

- Област Благоевград - Зелена и достъпна градска среда в община Благоевград – 4 768 063,94 лв.;
- Област Кюстендил - Устойчиво и интегрирано развитие на град Кюстендил чрез благоустрояване и озеленяване на градската среда – 4 869 749,21 лв.

По данни, предоставени от общинските администрации, през 2015 г. на територията на ЮЗР, с финансиране от ОПРР 2007-2013 г., са приключени следните 5 проекта на обща стойност 33 754 665,46 лв.:

- Област Благоевград
 - „Зелена и достъпна среда на град Гоце Делчев” – 6 055 261,42 лв.
 - „Възстановяване и благоустрояване на улици, междублокови пространства и зелени площи в град Петрич“ – 2 500 000 лв.
- Област Кюстендил
 - „Съвременно пространствено оформление и подобряване на зелена градска среда на централна зона гр. Дупница “ – 5 999 999,60 лв.
- Област Перник

- „Зелена и достъпна градска среда гр. Перник“ – 9 992 484,44 лв.
- Област София (столица)
- „Парково пространство на НДК-възстановяване и обновяване“⁸ - 9 206 920 лв.

По данни, предоставени от общинските администрации, на територията на ЮЗР през 2015 г. са реализирани **22** проекта за създаване/обновяване на зелени площи в градските райони на стойност 6 944 198 лв. с финансиране от различни източници (ПРСР, ТГС България-Сърбия, ПУДООС, общински бюджет и др.), съответно:

- Област Благоевград (в общините Благоевград, Кресна и Банско) – 3 броя на стойност 19 840 лв.
- Област Перник (в община Земен) – 2 броя
- Софийска област (в общините Годеч, Горна Малина, Драгоман, Елин пелин, Етрополе, Ихтиман, Костинброд, Правец, Сливница, Челопеч) – 17 броя на стойност 6 924 358 лв.
- **Реализирани проекти за подобряване качеството на средата и живота в селските райони**

Информационното осигуряване на индикатора е по данни на общините на територията на ЮЗР. Писмо с искане за информация е изпратено и до Управляващия орган на Програмата за развитие на селските райони 2007-2013 г., като предоставената информация е относно мярка 322 „Обновяване и развитие на населените места“ от ПРСР и също е включена при анализа на индикатора.

През 2015 г. на територията на ЮЗР са реализирани **123** проекта за подобряване качеството на средата и живота в селските райони на стойност 19 382 747 лв. с финансиране от различни източници (ПРСР, ПУДООС, общински бюджет, държавен бюджет и др.), съответно:

- Област Благоевград (в общините Банско, Белица, Гоце Делчев, Гърмен, Петрич, Разлог, Сатовча, Хаджидимово и Якоруда) – 30 броя на стойност 1 561 298 лв.
- Област Кюстендил (в общините Бобов дол, Бобошево, Кочериново, Кюстендил и Дупница) – 28 броя на стойност 5 351 007 лв.
- Област Перник (в общините Земен, Ковачевци и Трън) – 13 броя на стойност 9 616 170 лв.

⁸ По данни на ИСУН към 02.05.2016 г., проектът приключва на 31.05.2016 г.

- Софийска област (в общините Етрополе, Копrivщица, Правец, Своге, Сливница, Златица, Челопеч и Чавдар) – 52 броя на стойност 2 854 272 лв.

- **Реализирани проекти за развитие на градски транспорт**

Информационното осигуряване на индикатора е по данни на ИСУН и официалната интернет страница на проект „Подкрепа за интегриран градски транспорт в Столична община”.

По подприоритет 1.5 „Системи за устойчив градски транспорт” на ОПРР 2007-2013 г. продължава изпълнението на проект „Подкрепа за интегриран градски транспорт в Столична община”. Общият бюджет на проекта възлиза на 122, 48 млн. лв., от които 97,79 млн. лв. безвъзмездна финансова помощ по оперативната програма и 24,69 млн. лв. собствен принос на Столична община. По данни от ИСУН, проектът е с период на реализация 23.08.2011 г.-23.10.2016 г.

По данни от официалната интернет страница на проекта, през 2014 г. са реализирани следните основни компоненти:

- изграждане на нова трамвайна линия „Семинарията-Дървеница/Студентски град” – 2,8 км нов релсов път и реконструкция на 1,8 км съществуващо трасе. По този начин жителите на кварталите около трасето имат възможност за достъп до центъра на София в рамките на 15-20 минути, както и удобна връзка с метрото;

- модернизация на трамвайната линия по бул. „България” – етап 1 – Реконструкция на трамваен релсов път, контактна и кабелна мрежа по бул. „България“ до бул. „Витоша“, до ухото „Борово“ с дължина 3204 м с двоен коловоз;

- инсталиране на електронни информационни табла с дистанционно управление на 600 спирки на обществен градски транспорт. Новите информационни табла гарантират, че пътниците получават цялата важна за тях информация – за вида на превозното средство (автобус, тролейбус или трамвай), номера на линията, крайната спирка на линията, актуалното време на пристигане на спирката, и времето в момента;

- доставка на 50 нови тролейбуса, с което тролейбусният парк на столицата е почти 100% обновен. Тези тролейбуси обслужват най-натоварените тролейбусни линии (линии 1, 2, 5 и 9).

По данни от официалната интернет страница на проекта, през 2015 г. са реализирани следните основни компоненти:

- въвеждане на интелигентна система за управление на трафика на 20 кръстовища и 750 транспортни средства, с която се осигурява приоритет на съответните превозни средства на обществения транспорт на регулираните кръстовища;

- модернизация на трамвайната линия по бул. „България” – етап 2 – Реконструкция на трамваен релсов път в участъка по бул. „България“ до бул. „Акад. И.Е.Гешов“ с дължина около 500 м - модернизацията ще позволи увеличаването на скоростта на трамваите по трасето и на капацитета на линията на 16 млн. пътника годишно.

➤ **Реализирани проекти за подобряване на енергийната ефективност на жилищни и публични сгради**

Информационното осигуряване на индикатора е по данни на Дирекция „Жилищна политика“, Министерство на регионалното развитие и благоустройството и общините от ЮЗР.

Съгласно информация от Дирекция „Жилищна политика“, МРРБ, през 2015 г. на територията на Югозападен район са изпълнени следните проекти за енергийно обновяване на **17** сгради:

- По проект „Енергийно обновяване на българските домове“ - в община Гоце Делчев – 4 сгради и община Благоевград – 10 сгради;
- По Националната програма за енергийна ефективност в многофамилни жилищни сгради - 3 сгради в община Благоевград.

По данни, предоставени от общинските администрации, на територията на ЮЗР през 2015 г. са реализирани **20** проекта за подобряване на енергийната ефективност на жилищни и публични сгради с други финансови източници, съответно:

- Област Благоевград – в общините Сатовча, Банско и Якоруда – 19 проекта;
- Софийска област – в община Годеч - 1 проект на стойност 144 694 лв. (финансиран по ПРСР).

Обобщение за изпълнението на Приоритет 4.

През 2015 г. на територията на ЮЗР са приключени или в процес на изпълнение редица проекти със средства от оперативните програми 2007-2013 г., ПРСР 2007-2013

г. и други източници за обновяване на образователната, социалната, културната и здравната инфраструктура, както и за подобряване на градската среда.

Още през 2014 г. са надвишени предвидените в РПР на ЮЗР 2014-2020 г. целеви стойности за 2020 г. на следните индикатори по този приоритет: Рехабилитирани образователни заведения; Рехабилитирани здравни заведения и заведения за социални услуги; Реконструирани сгради и обекти на културата; Изградени и реконструирани обекти на инфраструктурата за професионален спорт и спорт в свободното време; Реализирани проекти за създаване/обновяване на зелени площи в градските райони. През 2015 г. са постигнати междинните стойности по индикаторите Реализирани проекти за подобряване качеството на живота в селските райони и Реализирани проекти за развитие на градски транспорт.

Постигнатият през 2015 г. напредък по приоритета може да бъде оценен като много голям. В сравнение с 2014 г., реализираните проекти са в пъти повече.

С финансиране от ОПРР 2007-2013 г., ОПРЧР 2007-2013 г., ПРСР 2007-2013 г., Световната банка, по проект „Красива България“, със средства от държавния бюджет и общинските бюджети, с финансиране от бюджета на МТСП, МК, ММС, по програмите за ТГС България-Македония и България-Сърбия, от Националния доверителен екофонд, от ПУДООС, от Публичната инвестиционна програма „Растеж и устойчиво развитие на регионите“ и др. са модернизирани и обновени сгради на образователната инфраструктура; предприети са мерки за модернизация на институциите (в пазара на труда, социалното включване и здравеопазването), както и за повишаване на капацитета им; рехабилитирани и новоизградени са здравни заведения и заведения за социални услуги; реконструирани са обекти и сгради на културата; изградени и реконструирани са много обекти на инфраструктурата за професионален спорт и спорт в свободното време. Реализирани са проекти за благоустрояването на обществени зони в населените места и обновяване на зелените площи в градските райони, за подобряване качеството на средата и живота в селските райони. Делът на населението с висше образование в района нараства, а делът на преждевременно напусналите образователната система - намалява.

В областта на подобряването на енергийната ефективност на жилищни и публични сгради липсва съществен напредък, но са сключени множество договори по Националната програма за енергийна ефективност в многофамилни жилищни сгради и в следващите години се очакват по-съществени резултати по индикатора.

Изпълнението на мерките по приоритета допринася за осъществяване на социално включване и интеграция, подобряване на жизнения стандарт на хора в неравностойно и уязвимо положение и социално слаби, подобряване качеството на образованието и обучението, подобряване на здравното обслужване и общо подобряване на качеството на живот.

Приоритет V. „Укрепване на административния капацитет и развитие на сътрудничеството“

Приоритетът е насочен към подобряване на координацията и капацитета на администрациите, както и пространственото сближаване с европейските региони чрез трансгранично, междурегионално и транснационално сътрудничество. Заложени са мерки за подобряване на ефективността на институциите в регионалното развитие в три направления: подобряване на институционалната координация в стратегическото планиране на регионалното развитие; подобряване на административните услуги за регионално развитие; развитие на междуобщинските партньорства като ефективна форма за регионално развитие и повишаване на капацитета за подготовка и управление на проекти.

Приоритет V. на РПР на ЮЗР 2014-2020 г. включва следните специфични цели:

Специфична цел V.1. Подобряване на координацията между администрациите в стратегическото планиране на регионалното развитие

Специфична цел V.2. Подобряване на административните услуги за регионално развитие

Специфична цел V.3. Развитие на междуобщинските партньорства и партньорства между публичния, частния и неоравителствения сектор за регионално развитие и повишаване на капацитета за подготовка и управление на проекти

Специфична цел V.4. Териториално сближаване чрез трансгранично, междурегионално и транснационално сътрудничество

Основни индикатори, с които се отчита степента на изпълнението на специфичните цели от Приоритет 5., съгласно РПР на ЮЗР 2014-2020 г.:

	ИНДИКАТОРИ	Стойности	Периодич	Източник на
--	------------	-----------	----------	-------------

	СПЕЦИФИЧНИ ИНДИКАТОРИ ЗА РЕЗУЛТАТ	Изходни	Междинни (2015)	Целеви (2020)	ност на събиране на инф.	инф.
1	Реализирани проекти по Оперативните програми, съфинасирани от Структурните и Кохезионния фонд на ЕС – бр.	n/a	800	2500	Ежегодно	ИСУН, Областни администрации Управляващи органи на ОП
2	Реализирани проекти по програмите за трансгранично сътрудничество – бр.	n/a	60	150	Ежегодно	МРРБ, Областни администрации
3	Служителите, преминали обучение за развитие на уменията за управление на проекти, финансов контрол и прилагане на интегрирани системи за развитие – бр.	73 (2010 г.)	83	95	Ежегодно	ИПА, Областни администрации
4	Новосъздадени ПЧП – бр.	n/a	10	25	Ежегодно	МФ, ИСУН, Областни администрации
5	Реализирани проекти за осигуряване на административното обслужване на гражданите и бизнеса по електронен път – бр.	n/a	10	25	Ежегодно	Областни и общински администрации, ИСУН, МФ

➤ **Реализирани проекти по Оперативните програми, съфинасирани от Структурните и Кохезионния фонд на ЕС**

Информационното осигуряване на индикатора е по данни на Единната информационна система за управление и наблюдение на средствата от ЕС.

По данни от ИСУН към 28.04.2016 г., общият брой на **приключените проекти в периода 2013 г.-2015 г.** по Оперативните програми 2007-2013 г., съфинансирани от европейските фондове, на територията на ЮЗР е **1 157 броя**, на обща стойност **586 932 236 лв.** За същия период общо за страната броят на приключените проекти е 3 852 на стойност 1 600 361 191 лв. ЮЗР съставя 30% от приключените проекти (като брой) и 37% от стойността в национален мащаб.

Разпределението на приключените проекти в периода 2013 г.-2015 г. по оперативни програми и по области е представено в следващата таблица.

Таблица 15. Приключили проекти по оперативните програми в ЮЗР по области в периода 2013-2015 г.

Оперативна програма	Области в ЮЗР									
	Благоевград		Кюстендил		Перник		Софийска		София (столица)	
	Брой договори	стойност в лв.	Брой договори	стойност в лв.	Брой договори	стойност в лв.	Брой договори	стойност в лв.	Брой договори	стойност в лв.
ОПТ	0	0	0	0	0	0	0	0	2	843 277
ОПОС	0	0	0	0	0	0	0	0	2	133 238 460
ОПРР	5	5 411 872	6	11 920 660	0	0	3	767 385	2	2 807 461
ОПРКБИ	33	32 169 144	12	12 581 374	20	30 885 044	21	31 448 955	282	267 470 983
ОПРЧР	68	5 518 646	38	1 909 269	21	1 424 385	65	4 261 412	406	24 443 959
ОПАК	19	1 198 571	11	554 143	9	640 904	26	1 681 771	106	15 754 561
ОБЩО:	125	44 298 233	67	26 965 446	50	32 950 333	115	38 159 523	800	444 558 701

Източник: ИСУН

Най-много средства в района за периода 2013 г.-2015 г. са усвоени от оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика“ – 347 555 500 лв., следвана от оперативна програма „Околна среда“ – 133 238 460 лв., „Развитие на човешките ресурси“ – 37 557 671 лв., оперативна програма „Регионално развитие“ – 20 907 378 лв., оперативна програма „Административен капацитет“ – 19 829 950 лв. и оперативна програма „Транспорт“ – 843 277 лв.

По области за периода 2013 г.-2015 г. водач по брой реализирани проекти и усвоени средства е област София (столица) – 800 приключени проекта на стойност 444 558 701 лв. (75,7% от всички усвоени средства в ЮЗР). С най-малко проекти за посочения период е област Перник – 50 приключени проекта, а с най-малко усвоени средства – област Кюстендил – 26 965 446 лв. (5,6% от всички усвоени средства в ЮЗР).

По оперативни програми за периода 2013 г. – 2015 г., данните са следните:

- По ОП „Транспорт” 2007-2013 г.

- Общ брой приключени проекти в ЮЗР към 28.04.2016 г. – **2**.

- Обща стойност на приключените проекти в ЮЗР – **843 277 лв.**

За България броят на приключените проекти по ОП „Транспорт” към 28.04.2016 г. е 4 броя, на стойност 1 067 463 лв. ЮЗР съставя 50% от приключените проекти в национален мащаб като брой и 79% като стойност.

- По ОП „Околна среда” 2007-2013 г.

- Общ брой приключени проекти в ЮЗР към 28.04.2016 г. – **2**.

- Обща стойност на приключените проекти в ЮЗР – **133 238 460 лв.**

За България броят на приключените проекти по ОП „Околна среда” към 28.04.2016 г. е 9 броя, на стойност 234 041 203 лв. ЮЗР съставя 22% от приключените проекти в национален мащаб като брой и 57% като стойност.

По области, данните показват, че 2-та приключени проекта са в област София (столица) на стойност 133 238 460 лв.

- По ОП „Регионално развитие” 2007-2013 г.

- Общ брой приключени проекти в ЮЗР към 28.04.2016 г. – **16**.

- Обща стойност на приключените проекти в ЮЗР – **20 907 378 лв.**

За България броят на приключените проекти по ОПРР към 28.04.2016 г. е 94 броя на стойност 138 922 382 лв. ЮЗР съставя 17% от приключените проекти в национален мащаб като брой и 15% като стойност.

Най-много реализирани проекти има в област София (столица) – 406 броя на стойност 24 443 959 лв., а в останалите области броят е значително по-нисък: област Благоевград - 68 проекта (5 518 646 лв.), Софийска област - 65 проекта (4 261 412 лв.), област Кюстендил - 38 проекта (1 909 269 лв.) и област Перник - 21 проекта (1 424 385 лв.)

- По ОП „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика” 2007-2013 г.

- Общ брой приключени проекти в ЮЗР към 28.04.2016 г. – **368**.

- Обща стойност на приключените проекти в ЮЗР – **374 555 500 лв.**

За България броят на приключените проекти по ОПРКБИ към 28.04.2016 г. е 821 броя, на стойност 984 497 359 лв. ЮЗР съставя 45% от приключените проекти в национален мащаб като брой и 38% като стойност.

Най-много реализирани проекти има в област София (столица) – 282 броя на стойност 267 470 983 лв., а в останалите области броят е значително по-нисък: област Благоевград - 33 проекта (32 169 144 лв.), Софийска област - 21 проекта (31 448 955 лв.), област Перник - 20 проекта (30 885 044 лв.) и област Кюстендил - 12 проекта (12 581 374 лв.)

- По ОП „Развитие на човешките ресурси” 2007-2013 г.

- Общ брой приключени проекти в ЮЗР към 28.04.2016 г. – **598.**

- Обща стойност на приключените проекти в ЮЗР – **37 557 671 лв.**

За България броят на приключените проекти по ОП РЧР към 28.04.2016 г. е 2050 броя на стойност 162 012 129 лв. ЮЗР съставя 29% от приключените проекти в национален мащаб като брой и 23% като стойност.

Най-много реализирани проекти има в област София (столица) – 406 броя на стойност 24 443 959 лв., а в останалите области броят е значително по-нисък: област Благоевград - 68 проекта (5 518 646 лв.), Софийска област - 65 проекта (4 261 412 лв.), област Кюстендил - 38 проекта (1 909 269 лв.) и област Перник - 21 проекта (1 424 385 лв.)

- По ОП „Административен капацитет” 2007-2013 г.

- Общ брой приключени проекти в ЮЗР към 28.04.2016 г. – **171.**

- Обща стойност на приключените проекти в ЮЗР – **19 829 950 лв.**

За България броят на приключените проекти по ОПАК към 28.04.2016 г. е 874 броя, на стойност 79 820 655 лв. ЮЗР съставя 20% от приключените проекти в национален мащаб като брой и 25% като стойност.

Най-много реализирани проекти има в област София (столица) – 106 броя на стойност 15 754 561 лв., а в останалите области броят е значително по-нисък: Софийска област - 26 проекта (1 681 771 лв.), област Благоевград - 19 проекта (1 198 571 лв.), област Кюстендил - 11 проекта (554 143 лв.) и област Перник - 9 проекта (640 904 лв.).

➤ **Реализирани проекти по програмите за трансгранично сътрудничество**

Информационното осигуряване на индикатора е по данни от официалните интернет страници на програмите за ТГС и общините на територията на ЮЗР .

По данни от официалната интернет страница на Програмата за ТГС България-Сърбия⁹, към 20 май 2016 г. в процес на изпълнение са следните 29 проекта с участие на общини и партньори на територията на Югозападен район:

Заглавие на Проекта	Водещ партньор
Област Кюстендил	
Cross-Border Music Academy „Music without Frontiers“	Bratstvo Community Centre 1869
FOR YOU - Family Online Resources and Youth Opportunity Units	Viva Pautalia
„Green Ambassadors for Climate Change Prevention: Raising the awareness of young people on climate change and responsible environmental and civic behaviour“	No Frontiers 21 Century Association
Cooperation for sustainable development of cultural tourism in the municipalities of Bobov Dol and Palilula	Municipality of Bobov Dol
Youth Balkan Synthesis	Partners Kyustendil Association
New Tourist Challenges in Dupnitsa - Vranje Region - a Way to New Future	Municipality of Dupnitsa
Област Перник	
Vocational e-learning program for cross-border personnel development	Pernik Chamber of Commerce and Industry
Safe and healthy life through enhancing citizens responsibility towards pets	Dai Lapa Association
Constructing of Recreation park, Tourist Information Center, renovation of an existing eco-trail route, an information infrastructure that will serve the needs of the Tourist Information Center	Municipality of Tran
Софийска област	

⁹ http://07-13.ipacbc-bgrs.eu/en/page.php?c=43&call_id=1&priority_id=

Заглавие на Проекта	Водещ партньор
EXCHANGE of good practices for quality management of municipal administrations	Agency for economic development Kostinbrod
„Model for cross-border cooperation in management of cultural-historical and natural heritage and development of sustainable tourism – Koprivshitsa (Bulgaria) and Surdulica (Serbia)”	Community Centre „H.N.Palaveev”
Promotion of cross-border cooperation through modernization of social infrastructure in the field of sport in the municipalities of Botevgrad and Palilula	Municipality of Botevgrad
Promotion of cross-border cooperation through development of social sports infrastructure in the municipalities of Pravets and Piro	Municipality of Pravets
Electronic platform for crossborder cooperation	Municipality of Koprivshitsa
Transboundary youth festival „Health and Friendship”	Secondary school „St. Cyril and Methodius“
Establishment and development of social infrastructure	Municipality of Slivnitsa
NETWORK FOR THE PROMOTION AND TOURIST EXPLOITATION OF THE CULTURAL AND NATURAL HERITAGE	Municipality of Samokov
Adequate Social Services in Effective Tandem	Municipality of Etropole
Област София (столица)	
Cross-Border awareness raising activities on Management standards for enterprises - good practices for business development	Association Horizonti
South East European Network on Balkans - Cross border region BG-RS	National Association of Small and Medium Business (NASMB)
Building cross-border competitiveness through partnership and networking	Foundation „European Software Institute - Center Eastern Europe“
Increase the competitiveness of enterprises by focusing on	GIS Transfer Center Foundation

Заглавие на Проекта	Водещ партньор
technology and know-how transfer between SMEs, research, industry and educational institutions in the sphere of energy efficiency, renewable energy sources and ICT for the Sofia and Nishava districts	
Development for sustainable management and use of forests	Regional Directorate of Forestry - Sofia
Assessment of flood risk – a base for sustainable development in upper part of Nishava catchment	Scientific Research Department Sofia University „St. Kliment Ohridski“
Publicity, Transparency and Partnership-a Basis for Social and Regional Development	Foundation for Transparent Regulations
Energy efficiency in households – a long road or just a step away	Professor John Atanasov Foundation
Lets Share Our Future Developing Sustainable Tourism	Association European University of Hospitality and Tourism management
Creation of a database of pollutants from industrial waste in a transboundary aspect and a logical framework for problem solving	Central Laboratory of General Ecology - Bulgarian Academy of Sciences- Sofia
Kraishte - Region of unique varieties of fruit crops	University of Forestry

По данни от официалната интернет страница на Програмата за ТГС България – Македония¹⁰, по втората покана за набиране на проектни предложения, към 20 май 2016 г. в процес на изпълнение са следните **10** проекта с участие на общини на територията на Югозападен район (в областите Кюстендил и Благоевград):

Заглавие на Проекта	Водещ партньор
Better life for children in cross border region	Kindergarten № 3 „Clover“
Promoting and preserving the biodiversity of Maleshevska Mountain	Association Business Information and Consulting Centre-Sandanski

¹⁰ http://07-13.ipa-cbc-007.eu/en/page.php?c=43®ion_id%5B3155%5D=3155®ion_id%5B3156%5D=3156&call_id=2&status_id%5B3171%5D=3171&priority_id=#projectsData

Заглавие на Проекта	Водещ партньор
Agribusiness without borders	Municipality of Sandanski
European Knowledge and Qualification Network in the Cross-Border Region Bulgaria – FYRoM	Association for Social Inclusion and Mutual Assistance
Social cohesion through investments in Human resources	Alliance for Regional and Civil Initiatives
BUSINESS HAS NO BORDERS	Bulgarian management association
Together in the traditions and future	Primary School „St. St. Cyril and Methodius“ in Kyustendil
Cultural Heritage of Our Ancestors – Spiritual Mainstay of Our Common European Future	Regional Historical Museum „Academician J. Ivanov“ - Kyustendil
Bike Lanes for Citizens and Visitors to Kyustendil and Kriva Palanka	Municipality of Kyustendil
Further encouragement of the social cohesion of the municipalities of Belitsa and Makedonska Kamenica	Municipality of Belitsa

По данни на общините на територията на ЮЗР, по Програмата за ТГС Гърция - България през 2015 г. е реализиран 1 проект на община Петрич „Promotion of Mass Sports in the Cross-border Area of Община Petrich, Bulgaria and Община Serres, Greece“.

➤ **Служители, преминали обучение за развитие на уменията за управление на проекти, финансов контрол и прилагане на интегрирани системи за развитие**

Информационното осигуряване на индикатора е по данни на Института по публична администрация (за темите Правни аспекти на административната дейност, противодействие и превенция на корупцията; Правна институционална рамка на ЕС; Средства на ЕС – разработване и управление на проекти; Разработване и управление на проекти; Управленски умения; Управленски умения и управление на човешките ресурси; Финансово и стопанско управление; Бюджетен процес и финансово управление) и общините на територията на ЮЗР.

Институтът по публична администрация е водещия институт в страната за обучение на държавните служители. Ежегодно ИПА подготвя каталог за обучения в държавната администрация, като създава възможност за професионално и кариерно развитие на държавната администрация, съобразно потребностите ѝ от обучение.

Данните за наблюдавания индикатор, получени от ИПА показват, че през 2015 г. спрямо предходната 2014 г. се наблюдава значително намаляване на броя на служителите, преминали обучения в гореописаните тематични области, както за страната като цяло - от 1 405 през 2014 г. на 205 броя през 2015 г., така и за Югозападен район – от 342 през 2014 г. на **41** броя през 2015 г. Съответно, на областно ниво също отчитаме намаляване броя на служителите, преминали обучения в ИПА.

Таблица 16. Брой експерти от областни и общински администрации, преминали обучения в Института по публична администрация през 2014 г. и 2015 г. (по области)

	Общо за 2014 г.	Общо за 2015 г.	2014 г. Правни аспекти на административната дейност, противодействие и превенция на корупцията	2015 г. Правна институционална рамка на ЕС; България и ЕС	2014 г. Средства на ЕС – разработване и управление на проекти	2015 г. Разработване и управление на проекти	2014 г. Управленски умения	2015 г. Управленски умения и управление на човешките ресурси	2014 г. Финансово и стопанско управление	2015 г. Бюджетен процес и финансово управление
Общо за страната	1 405	205	630	9	249	54	369	64	157	78
Общо за ЮЗР	342	41	71	0	156	8	94	18	21	15
Област Благоевград	30	10	7	0	1	0	22	7	0	3
Област Кюстендил	10	2	10	0	0	0	0	0	0	2
Област Перник	40	16	12	0	0	3	14	10	14	3
Област София	215	8	4	0	152	5	58	0	1	3
Област Софийска	47	5	38	0	3	0	0	1	6	4

Източник: Институт по публична администрация

По данни, предоставени от общинските администрации, на територията на ЮЗР през 2015 г. броят на служителите, преминали обучение (по наблюдаваните теми), организирано от други институции и/или програми (извън ИПА) е **1 167** броя, съответно:

Таблица 17. Брой експерти от общинските администрации, преминали обучения, организирани от други институции/програми извън Института по публична администрация през 2015 г. (по области)

Район, област	За развитие на уменията, финансово и стопанско управление, управление на човешките ресурси и други	За разработване и управление на проекти
Общо за ЮЗР	1 113	54
Област Благоевград	518	40
Област Кюстендил	262	0
Област Перник	0	0
Област София	0	4
Област Софийска	333	10

Източник: Общините на територията на ЮЗР

➤ **Новосъздадени ПЧП**

Информационното осигуряване на индикатора е по данни на общините на територията на ЮЗР, като през 2015 г. няма новосъздадени ПЧП.

➤ **Реализирани проекти за осигуряване на административното обслужване на гражданите и бизнеса по електронен път**

Информационното осигуряване на индикатора е по данни на Управляващия орган по Оперативна програма „Административен капацитет“ 2007-2013 г., Министерство на финансите.

През 2015 г. са приключили 4 проекта за осигуряване на административното обслужване на гражданите и бизнеса по електронен път, финансирани от ОПАК на стойност 26 677 688,08 лв., с бенефициенти Администрацията на Министерски съвет (АМС) и МТИТС (на територията на Столична община). Реално тези проекти не следва

да бъдат отчитани като напредък по индикатора, тъй като не се отнасят за територията на ЮЗР.

Наименование на проекта	Бенефициент	Сума в лв.	Дата на приключване
Интегрирана информационна система на държавната администрация	АМС	1 494 118,99	31.12.2015 г.
Подобряване на управлението на човешките ресурси чрез усъвършенстване на ЕИСУЧРДА	АМС	3 492 468,80	31.12.2015 г.
Усъвършенстване на инвестиционната политика чрез по-добро регулиране на инвестиционния процес и чрез развитие на електронното му управление	АМС	1 537 125,80	06.11.2015 г.
Надграждане на съществуващите и изграждане на нови централни системи на ЕП	МТИТС	20 153 974,49	31.12.2015 г.
Общо:		26 677 688,08	

Обобщение за изпълнението на Приоритет 5.

Напредъкът по изпълнението на приоритета се базира на продължаващото през 2015 г. изпълнение на част от проектите по оперативните програми, предимно „Административен капацитет“ 2007-2013 г., ОПРЧР 2007-2013 г. и програмите за трансгранично сътрудничество за периода 2007-2013 г.

Чрез реализирани проекти по Оперативната програма „Административен капацитет“ 2007-2013 г. са предприети мерки за осигуряване на административното обслужване на гражданите и бизнеса по електронен път в централната администрация. Реално тези проекти не следва да бъдат отчитани като напредък по индикатора, тъй като не се отнасят за територията на ЮЗР. Все още, капацитетът на местно ниво и професионалната компетентност имат нужда от повишаване, с оглед възможността за изготвяне на качествени проекти за кандидатстване по оперативните програми и доброто им управление с цел усвояване на средствата от ЕС. Въпреки че през 2015 г. броят на обучените от ИПА служители от общинските и областните администрации на територията на ЮЗР намалява, чрез финансиране от различни програми и проекти са предприети мерки за подобряване на административния капацитет и професионалната компетентност, в т.ч. за разработване и управление на проекти.

Продължава реализацията на отделни съвместни проекти, основно с партньори от Сърбия, както и Македония и Гърция за развитие на туризма, културно-образователен обмен, модернизация на трансгранична инфраструктура, подобряване на административния капацитет, икономическо развитие, опазване на околната среда, предпазване от природни рискове и др., съфинансирани от програмите за трансгранично сътрудничество 2007-2013 г. Със стартирането на първите покани за проектни предложения по програмите за трансгранично сътрудничество 2014-2020 г. се очаква да стартира изпълнението на нови дейности, допринасящи за териториално сближаване между общините и регионите, което е една от специфичните цели на приоритета.

В областта на развитието на междуобщински партньорства и партньорства между публичния, частния и неправителствения сектор за регионално развитие не се реализира напредък.

III. ДЕЙСТВИЯ ПРЕДПРИЕТИ ОТ РЕГИОНАЛНИЯ СЪВЕТ ЗА РАЗВИТИЕ НА ЮГОЗАПАДНИЯ РАЙОН С ЦЕЛ ОСИГУРЯВАНЕ НА ЕФЕКТИВНОСТ И ЕФИКАСНОСТ ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА РЕГИОНАЛНИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ЮЗР (2014-2020 г.)

Съгласно Правилника за прилагане на Закона за регионалното развитие (чл.84) Регионалният съвет за развитие на Югозападния район е органът за наблюдение на Регионалния план за развитие на района. РСР обсъжда и одобрява Годишния доклад за наблюдението на изпълнението на РПР, като от своя страна Докладът следва да включва информация относно действията, предприети от РСР на ЮЗР с цел осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението на РПР. Съгласно чл.87, т.3 от ППЗРР, тези действия обхващат:

а) мерките за наблюдение и създадените механизми за събиране, обработване и анализ на данни;

б) преглед на проблемите, възникнали в процеса на прилагане на регионалния план за развитие през съответната година, както и мерките за преодоляване на тези проблеми;

в) мерките за осигуряване на информация и публичност на действията по изпълнение на регионалния план за развитие;

г) мерките за постигане на необходимото съответствие на регионалния план за развитие със секторните политики, планове и програми;

д) мерките за прилагане принципа на партньорство;

е) резултатите от извършени тематични оценки или оценки за специфични случаи към края на съответната година.

➤ **Предприети мерки за наблюдение и създадени механизми за събиране, обработване и анализ на данни**

1. Събиране, обработване и анализиране на информация от ведомства, областни и общински администрации.

При изготвянето на Годишния доклад са използвани последните налични официални статистически данни на НСИ и Евростат (публикувани на официалните интернет страници), както и данни от други източници (ИСУН, ресорни ведомства, общински и областни администрации и др.)

За получаване на необходимите данни за отчитане на стойностите по някои от индикаторите в РПР на ЮЗР са изготвени и изпратени писма от председателя на РСР на ЮЗР и от МРРБ с искане за информация до НСИ и редица институции, провеждащи политики в съответните сектори - АПИ, АУЕР, ИАОС, ИПА, МЗ, МИ, МК, ММС, МОН, МТ, МТИТС и до Управляващите органи на Оперативните програми, на Програмата за развитие на селските райони и на програмите за териториално сътрудничество. В допълнение, чрез областните управители е изискана информация от общините на територията на Югозападен район относно ключови индикатори, които проследяват изпълнението на приоритетите на РПР на ЮЗР. С цел проследяване на въздействието на всички източници на финансиране върху изпълнението на РПР на ЮЗР, областните и общинските администрации в района са представили информация за реализирани или в процес на изпълнение проекти, както по оперативните програми, така и за проекти, финансирани от други източници през 2015 г. Получените данни са включени и анализирани към съответния раздел в Годишния доклад.

2. Събиране, обработване и анализиране на информация за изпълнението и въздействието на процедурите по оперативните програми на територията на ЮЗР.

Съгласно чл.19, ал.4, т.1 от Закона за регионалното развитие и чл.5, т.1 от Вътрешните правила за работа на Регионалния координационен комитет на

Югозападен район, РКК осигурява ефективна и ефикасна координация и взаимодействие при изпълнение на операциите по оперативните програми, съфинансирани от фондовете на Европейския съюз на територията на Югозападен район. През 2015 г. са организирани и проведени пет заседания на Регионалния съвет за развитие на Югозападен район, 2 от които съвместно с Регионалния координационен комитет към Съвета – на 17-18.06.2015 г. и на 02-04.12.2015 г. На проведените две съвместни заседания представители на Управляващите органи на Оперативните програми и представители на Главна дирекция „Управление на териториалното сътрудничество“, Министерство на регионалното развитие и благоустройството, представиха за обсъждане актуална информация и справки за изпълнението на оперативните програми и програмите за европейско териториално сътрудничество на територията на района през последната година (съгласно чл.7, ал.2 от Вътрешните правила за работа на РКК на ЮЗР). С оглед на това, че основните финансови инструменти за постигане на целите и приоритетите на РПР на ЮЗР са именно оперативните програми (и в допълнение програмите за териториално сътрудничество), периодичното подготвяне, представяне и обсъждане на информация относно хода на операциите, има важно значение за процеса на наблюдение на изпълнението на РПР на ЮЗР. Предоставената информация е обобщена и анализирана в съответните раздели от Годишния доклад, което дава възможност за преценка тенденциите и посоката на развитие на района и за оценяване степента на изпълнение на заложените в Регионалния план стратегически цели и приоритети. Ефективна и ефикасна координация и взаимодействие с представителите в Регионалния координационен комитет на УО на Оперативните програми е осъществявана през цялата 2015 г.

3. Участие в Областни съвети за развитие на областите в района.

Служители от отдел „Стратегическо планиране и координация на регионалното развитие в Югозападен район“ на Главна дирекция „Стратегическо планиране на регионалното развитие и административно-териториално устройство“ на МРРБ (Секретариат на РСР на ЮЗР) редовно участват в заседания на Областните съвети за развитие на областите в района, на които се представя информация за развитието и за изпълняваните проекти на територията на областите и общините в района. През 2015 г. са проведени 10 заседания на Областните съвети за развитие – три на област Перник, по

две на областите Благоевград, Кюстендил и Софийска и едно – на област София (столица).

➤ **Преглед на проблемите, възникнали в процеса на прилагане на РПР на ЮЗР през 2015 г., както и мерките за преодоляване на тези проблеми**

Определящо значение за обективния анализ на степента на изпълнение на РПР на ЮЗР 2014-2020 г. има наличието на достатъчно като периодичност и актуалност данни по системата от индикатори за наблюдение и оценка на документа. Актуалните данни дават възможност за проследяване на тенденциите в развитието на района и включените в състава му области, както и на тенденциите в преодоляването на междурегионалните и вътрешнорегионалните различия.

Установените проблеми при в процеса на прилагане и наблюдение на РПР на ЮЗР 2014-2020 г. през 2015 г. са многократно констатирани и при наблюдението на РПР на ЮЗР 2007-2013 г. и са свързани основно с липсата или недостига на актуална статистическа информация на регионално и областно ниво за очертаване тенденциите в изменението на някои индикатори, които определят напредъка по изпълнение на приоритетите на Регионалния план. Тези проблеми са следните:

1. В официалните интернет страници на Националния статистически институт и в страниците на други официални източници на информация липсват данни за част от наблюдаваните индикатори, или са налични данни само на национално ниво (особено за индикаторите за наблюдение на глобалните екологични проблеми);

2. Част от наблюдаваните индикатори не съвпадат по наименование или по мерна единица с индикаторите, наблюдавани от Националния статистически институт и/или от други официални източници на информация на централно, регионално и местно ниво;

3. Наличните данни за част от индикаторите на регионално ниво не съвпадат като периодика с данните на областно ниво, което не позволява анализ на тенденциите във вътрешнорегионалните различия

За преодоляване на констатираните проблеми в процеса на наблюдение на изпълнението на РПР на ЮЗР 2014-2020 г. през 2015 г. са предприети следните мерки:

1. За получаване на необходимите данни по част от индикаторите, които не се наблюдават от официалната статистика, са изпратени писма от председателя на РСР на

ЮЗР и от МРРБ с искане за информация до НСИ и редица институции, провеждащи политики в съответните сектори - АПИ, АУЕР, ИАОС, ИПА, МЗ, МИ, МК, ММС, МОН, МТ, МТИТС и до Управляващите органи на Оперативните програми, Програмата за развитие на селските райони и програмите за териториално сътрудничество. За разлика от миналата година, когато част от институциите не предоставиха информация, през тази година всички адресати са предоставили информация в зависимост от наличните им данни.

2. Чрез областните управители е изискана информация от общините на територията на Югозападен район относно ключови индикатори, които проследяват изпълнението на приоритетите на РПР на ЮЗР. В тази посока също се констатира подобряване на обратната връзка с информация от общините в района, като от всички 52 общини в ЮЗР информация не е получена единствено от 1 община (в област Благоевград). Следва да се отбележи обаче, че част от общините са предоставили непълна информация по индикаторите, което затруднява коректния анализ и включването на напълно представителна за региона информация. Също така, с цел проследяване на въздействието на всички източници на финансиране върху изпълнението на РПР на ЮЗР, областните и общинските администрации в района са представили информация за реализирани или в процес на изпълнение проекти, както по оперативните програми, така и за проекти, финансирани от други източници през 2015 г.

3. За част от индикаторите за наблюдение на РПР на ЮЗР 2014-2020 г. са използвани данни от годишните справки за изпълнението и социално-икономическото въздействие на Оперативните програми 2007-2013 г., предоставени от съответните Управляващи органи.

➤ **Мерки за осигуряване на информация и публичност на действията по изпълнение на РПР на ЮЗР**

За осигуряване на публичност и прозрачност на действията по изпълнение на РПР на ЮЗР 2014-2020 г. и за работата на РСР и РКК към Съвета през 2015 г. редовно се публикува информация на официалните интернет страници на областните и общински администрации от района, в регионални електронни издания. Тази информация се съхранява от Секретариата на РСР на ЮЗР. Заседанията са достъпни за представители на медиите. Протоколите и информационните материали от заседанията

на РСР и РКК на ЮЗР се изпращат по електронната поща до всички членове и се публикуват на официалната страница на Министерство на регионалното развитие и благоустройството.

- Последваща оценка на РПР на ЮЗР 2007-2013 г.

В съответствие с чл.34 и чл.36 от Закона за регионалното развитие през 2014 г. е изготвена последваща оценка за изпълнението на Регионалния план за развитие на Югозападен район 2007-2013 г. от независими оценители. Основна цел на последващата оценка е да осигури независима и актуална информация на заинтересованите страни (министерства и ведомства, регионални и областни съвети за развитие, регионални и местни власти, икономически и социални партньори, неправителствени организации, граждански сдружения и др.) за постигнатите резултати от прилагането на плана и да даде цялостна представа за въздействието и степента на постигане на целите и приоритетите за развитието на Югозападен район в периода 2007-2013 г. Други важни цели са да се оцени ефективността и ефикасността на използваните ресурси, да се посочат слабостите и проблемите при изпълнението на РПР и да се направят изводи и препоръки по отношение на бъдещата политика за регионално развитие.

Съгласно разпоредбите на чл.49, т.7 от Правилника за прилагане на Закона за регионалното развитие последващата оценка за изпълнение на Регионалния план за развитие на Югозападен район 2007-2013 г. е обсъдена на заседание на Регионалния съвет за развитие на Югозападен район, проведено на 16-17.12.2014 г.

На база на последващата оценка от страна на МРРБ е изготвен Доклад относно резултатите от последващата оценка на изпълнението на Регионалния план за развитие на Югозападен район 2007-2013 г., в който са включени основните акценти, резултати, изводи и препоръки от последващата оценка. След проведена съгласувателна процедура с министерствата и областните администрации в страната и на основание чл.22, ал.2 от Правилника за прилагане на Закона за регионалното развитие, Министерският съвет одобри Доклада относно резултатите от последващата оценка със свое решение от Протокол №15/15.04.2015 г. Документът е публикуван на официалната интернет страница на МРРБ – www.mrrb.government.bg.

- Годишен доклад за наблюдение изпълнението на РПР на ЮЗР за 2014 г.

В съответствие с чл.86, ал.1 и ал.2, Секретариатът на РСР на ЮЗР разработи Годишен доклад за наблюдение на изпълнението на Регионалния план за развитие на

Югозападен район за 2014 г. На заседание на 17-18.06.2015 г. РСР на ЮЗР обсъди и одобри Годишния доклад за наблюдение за 2014 г. с Решение №1 от Протокол №27/30.06.2015 г. С цел осигуряване на публичност докладът е публикуван на интернет страницата на МРРБ.

➤ **Мерки за постигане на необходимото съответствие на РПР на ЮЗР със секторните политики, планове и програми**

Следва да се отбележи, че още в процеса на разработването на проекта на Регионалния план за развитие на ЮЗР 2014-2020 г. (приет от Министерския съвет с Решение №457 от 01.08.2013 г.), задължително условие към консултантския екип бе съгласуването на стратегическите цели и приоритети на плана с предвижданията на водещите европейски и национални стратегически документи (Стратегия Европа 2020 на ЕС, Териториален дневен ред на ЕС, Национална програма за реформи на Република България, Национална програма за развитие: България 2020, Национална стратегия за регионално развитие 2012-2022 г., Национална концепция за пространствено развитие 2013-2025 г. и др.), както и с целите и приоритетите, заложи в структуроопределящите секторни стратегии, програми и планове. Също така, Регионалният план за развитие на ЮЗР 2014-2020 г. е разработен в съответствие с първоначалните проекти на оперативните програми, съфинансирани от фондовете на ЕС, за периода 2014-2020 г.

Разглеждането на ключовите за развитието на района секторни политики, програми и проекти през периода 2014-2020 г. е заложи в дейността на РСР – в съответствие с разпоредбите на чл.19, ал.11 от Закона за регионалното развитие (посл. изм. и доп. ДВ бр.15 от 23 февруари 2016 г.) Тяхното представяне и обсъждане в рамките на заседанията на РСР на ЮЗР (в присъствието на поканени за участие в заседанията физически лица и представители на юридически лица, имащи отношение към регионалното развитие), е в съответствие с провежданата държавната политика за балансирано и устойчиво интегрирано регионално развитие и допринася за повишаване ефективността на взаимодействие на РСР с администрациите на централно и местно ниво, с бизнеса и неправителствения сектор.

През 2015 г. са проведени 5 заседания на Регионалния съвет за развитие, 2 от които съвместни заедно с Регионалния координационен комитет - 3 през първото полугодие под председателството на областния управител на област Перник и 2 през

второто полугодие под председателството на областния управител на област София. На заседанията е представена информация и са проведени обсъждания във връзка със следните секторни политики и програми от значение за развитието на региона:

- Участие на Регионалния съвет за развитие на Югозападен район в партньорска група за иновации и нови технологии на ниво ЕС – информация, условия, възможности – инициатива на областна администрация Софийска област;

- Ред и условия за финансово подпомагане на изработването на задания и проекти на Общи устройствени планове на общините – представени от представител на Дирекция „Устройство на територията и национална експертиза“;

- Национална програма за енергийна ефективност на многофамилните жилищни сгради – условия за кандидатстване, участници, допустимост, дейности, финансиране и др. – представени от представител на Министерство на регионалното развитие и благоустройството;

- Иновационна стратегия за интелигентна специализация 2014-2020 г. и добри бизнес практики - представяне на проекта „Летище София Запад“ (с.Кондофрей, община Радомир), дейността „Перла Сервиз +“ ЕООД – гр. Радомир, „АК Електрик“ АД – гр. Радомир, Мобилни къщи ЕООД, сладкарски цех „Романтика“ - гр. Перник;

- Възможности за финансиране на проекти на Висшите учебни заведения от ЮЗР - по Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014-2020 г., програмите за териториално сътрудничество, програма „Хоризонт 2020“ и от други източници – представени от представители на Министерство на образованието и науката, Главна дирекция „Управление на териториалното сътрудничество, МРРБ, Областен информационен център София;

- Възможности за финансиране на проекти на бизнеса от ЮЗР - по оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“ 2014-2020 г., програма „Хоризонт 2020“ и от други източници – представени от представители на Министерство на икономиката, Министерството на туризма, Областен информационен център София;

- Националната политика в областта на горския сектор - състояние на горския фонд в ЮЗР и превенция на незаконното изсичане на гори – представена от представител на Изпълнителната агенция по горите;

- Обсъждане на ограничителните условия, наложени на ЮЗР в оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“ 2014-2020 г. Процедура „Подобряване

на производствения капацитет в МСП“ – дискусия с представител на Министерството на икономиката и Министерство на регионалното развитие и благоустройството;

➤ Националната политика за младежта в периода до 2020 г., Национално рамково споразумение и Координационен механизъм между институциите за работа с младежите – представени от представител на Министерство на младежта и спорта;

➤ Предложения за изменение и допълнение на Закона за регионалното развитие – представени от представители на ФРМС Консулт и Министерство на регионалното развитие и благоустройството;

➤ Целенасочена инвестиционна програма в подкрепа на развитието на Северозападна България, Родопите, Странджа, пограничните, планинските и полупланинските слаборазвити райони – представена от представител на Национален център за териториално развитие ЕАД;

➤ Оперативна програма за инициатива за малките и средни предприятия – представена от представител на Министерство на икономиката;

➤ Стратегия за децентрализация на държавното управление за периода 2016-2025 г. – представена от представители на ФРМС Консулт и Министерство на регионалното развитие и благоустройството;

➤ Туристическите информационни центрове – нормативна база и национална политика, неизползвани възможности за създаване образ на туристическата дестинация, добри практики – представени от представители на Министерството на туризма и Агенция за регионално развитие на Рила;

➤ Ограничаване потребностите на местната общност и възможностите за социално-икономически напредък на общините от ЮЗР в проектите на Актуализирани планове за управление на Национални паркове „Пирин“ и „Рила“ и Природен парк „Витоша“ – дискусия и приета Декларация от РСР в тази връзка: „Регионалният съвет за развитие на Югозападен район приема Декларация в подкрепа на възможностите за социално-икономическо развитие на местните общности, които да залегнат в актуализираните планове за управление на Национален парк „Рила“ 2015-2024 г., Национален парк „Пирин“ 2014-2023 г. и Природен парк „Витоша“ 2015-2024 г.“ (извадка от Протокол №29);

➤ Методически указания за изготвяне на концепциите и схемите за пространствено развитие – Национална концепция за пространствено развитие, Регионални схеми за пространствено развитие на шестте района в страната, Регионални схеми за

пространствено развитие на областите в страната, Концепции за пространствено развитие на общините – представени от представител на Географика ООД;

➤ Създаване на геопарк на територията на регион Рила – приета декларация от РСР за подкрепа на инициативата на Агенция за регионално развитие на Рила: „Регионалният съвет за развитие на Югозападен район приема декларация в подкрепа на инициативата на Агенция за регионално развитие на Рила за създаване на геопарк на територията на Рила“ (извадка от Протокол №29);

➤ Условия за кандидатстване по текущи процедури и покани за проектни предложения по оперативните програми и програмите за териториално сътрудничество 2014-2020 г.

Материалите и протоколите от заседанията, в които са отразени състоялите се дискусии, са публикувани на официалната интернет страница на МРРБ.

➤ **Предприети мерки за прилагане принципа на партньорство**

Предвид важното значение на прилагането на принципа на партньорство за успешното реализиране на РПР на ЮЗР на всеки отделен етап от процеса на реализация и наблюдение на Плана се търси постигането на максимална прозрачност, организирането на дискусии, включването и ползването на експертния потенциал и вижданията на всички заинтересовани страни и взимане под внимание на техните предложения.

В процеса на наблюдение на изпълнението на Регионалния план за развитие на ЮЗР, през 2015 г. Регионалният съвет за развитие осигурява участието на всички свои членове, участници и партньори, които са:

➤ представители на органите на централната и местната власт – министерства, областни администрации, общински администрации и общински съвети;

➤ представители на работодателски и синдикални организации – Българска търговско-промишлена палата, Българска стопанска камара, Асоциация на индустриалния капитал в България, Български съюз на частните предприемачи „Възраждане“, Конфедерация на работодателите и индустриалците в България, Конфедерация на труда „Подкрепа“, Конфедерация на независимите синдикати в България;

➤ представители на неправителствени и граждански организации – Форум гражданско участие; Агенция за регионално развитие на Рила;

- представители на сдружения на общини – Сдружение на Югозападните общини;
- представители на университети – Софийски университет „Св.Климент Охридски“, Университет за национално и световно стопанство, Нов български университет, Американски университет в България, Университет по архитектура, строителство и геодезия, Югозападен университет „Неофит Рилски“, Европейски политехнически университет;

В допълнение, при разглеждане и обсъждане на част от избраните по-горе теми, на заседания на РСР на ЮЗР през 2015 г. присъстват и физически лица и представители на юридически лица, имащи отношение към регионалното развитие (представители на местната власт, териториални структури на изпълнителната власт, представители на НПО, представители на бизнеса, представители на академични институти и др.)

- **Постигнати резултати от извършени тематични оценки или оценки за специфични случаи през 2015 г.**

Тематични оценки или оценки за специфични случаи на РПР на ЮЗР през 2015 г. не са извършвани.

IV. ЗАКЛЮЧЕНИЯ И ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ НАБЛЮДЕНИЕТО НА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА РЕГИОНАЛНИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ЮГОЗАПАДЕН РАЙОН (2014-2020 Г.)

Заключения, свързани с тенденциите в развитието на Югозападен район през периода 2014-2015 г.

- Югозападният район продължава да заема **водещо място** сред районите от ниво 2 в страната почти по всички показатели на социално-икономическото развитие и запазва потенциала си. Това се дължи най-вече на значението на София като административен, икономически и културно-образователен център на страната. Стойностите на показателите за ЮЗР се запазват над средните за страната и продължават да са значително по-високи от тези за останалите райони от ниво 2. По голяма част от изследваните показатели страната може да бъде условно разделена по степен на развитие на Югозападен район и на останалите райони от ниво 2.

- Анализът на **демографското развитие** на Югозападен район по ключови показатели за 2014-2015 г. показва наличие на общите неблагоприятни тенденции, характерни като цяло за страната ни, но проявени в по-слаба степен в района.

Диспропорциите в териториалното разпределение на населението в района продължават да се усещат през 2015 г. Стойността на естествения прираст през 2015 г. продължава да е отрицателна, увеличава се с 0,5‰ в сравнение с 2014 г., но стойността за района остава най-ниската за страната. Делът на висшистите се запазва висок и нараства допълнително през 2015 г. (най-висок от всички райони от ниво 2). Макар и с малко, през 2015 г. намалява относителният дял на лицата, преждевременно напуснали образователната система в сравнение с 2014 г. (с 0,2%) и стойността за района е далеч по-ниска от средната за страната.

➤ Състоянието и динамиката на ключовите показатели на **пазара на труда** показват, че в Югозападен район те са по-благоприятни спрямо останалите райони от ниво 2. През 2015 г. се задържат тенденциите, характерни и за останалите райони от ниво 2 в страната, стартирали през 2013 г., на постепенно нарастване на коефициента на заетост на населението и намаляване на коефициента на безработица. На годишна база през 2015 г. (спрямо 2014 г.) за ключовите показатели за пазара на труда в ЮЗР са характерни следните тенденции: коефициентът на безработица намалява с 2,2%, а коефициентът на заетост се увеличава с 1,2%. През 2015 г. районът запазва водещото си място по основните показатели – заетост и безработица, въпреки че някои от останалите райони от ниво 2 изпреварват ЮЗР по темп на нарастване на заетостта и намаление на безработицата. Потенциалът на района за адаптиране към негативните икономически процеси е по-голям в сравнение с останалите райони от ниво 2.

➤ По отношение на произведения **БВП и БДС** районът запазва лидерското си място в страната, като по последни данни на Евростат (за 2014 г.) стойността на БВП на глава от населението възлиза на 75% от средната стойност за страните от ЕС (нарастване с 1%). В структурата на брутната добавена стойност в района секторът на услугите продължава да заема силен превес, като през 2013 г. в този сектор се формира близо 78,9% от съвкупната БДС в района. Приносът на сектора на селското и горско стопанство се запазва най-нисък от всички райони от ниво 2 - 1,6%.

➤ **Разходите за научно-изследователска и развойна дейност** нарастват и през 2014 г. и стойността им е няколко пъти по-висока от тази на останалите райони от ниво 2. Делът на инвестициите в НИРД от БВП на ЮЗР през 2014 г. е 1,4% и районът постепенно се приближава до националната цел съгласно Стратегия „Европа 2020“ до 2020 г. за 1,5% дял на разходите за НИРД от БВП.

➤ **Делът на населението, обслужвано от водоснабдителна и канализационна инфраструктура** и през 2014 г. се запазва висок. Остават частично неразрешени проблеми - голяма част от изградените водоснабдителни мрежи са амортизирани, а някои от по-малките населени места изпитват затруднения с непрекъснатата доставка на питейна вода поради повреди по водопроводната мрежа.

➤ **Водещото място на ЮЗР по показателя дял на домакинствата с достъп до интернет и до широколентови услуги** се дължи предимно на столицата София и на големите градове. През 2015 г. показателят нараства с 5% на годишна база. Определени части от района (включително и крайноотдалечените) попадат в т.нар. „цифрова изолация“, което поставя населението в тези райони в неравностойно положение по отношение възможностите за обучение, достъп до информация и електронни услуги.

➤ **Делът на населението, обслужвано от системата за организирано събиране на отпадъците** в района, се запазва висок. Системата за събиране и транспортиране работи относително добре в градовете, но в част от по-малките населени места тя не функционира ефективно и това води до поява на нерегламентирани сметища и увреждане на околната среда.

➤ Високата степен на изграденост на техническата инфраструктура, концентрацията на висши училища и изследователски центрове на територията на ЮЗР, определят иновативния потенциал на регионалната икономика. Относително ниската отрицателна стойност на естествения прираст в района, и най-вече в столицата, в сравнение с останалите райони от ниво 2 в страната, както и наличието на квалифицирани кадри в различните сектори на икономиката, правят района привлекателен за развитие на иновации и бизнес. Въпреки това, положителната тенденция на увеличаване на **преките чуждестранни инвестиции**, характерна за ЮЗР в периода 2011-2013г., през 2014 г. се променя. Чистата стойност на ПЧИ в ЮЗР през 2014 г. е отрицателна – минус 397 553 хил. евро спрямо 2013 г. Независимо от това, ЮЗР запазва водещото си място в страната с относителен дял от 62,8% от всички ПЧИ за България.

➤ По отношение **дължината на републиканската пътна мрежа и степента на обслуженост с пътища от висок клас** през 2014 г. в статистическо изражение не се наблюдават съществени изменения спрямо предходната година. През 2015 г. бяха пуснати в експлоатация ключови за района пътни отсечки - автомагистрала „Струма“ - ЛОТ 2 „Дупница-Благоевград“, автомагистрала „Струма“ - ЛОТ 4 „Сандански-Кулата“,

Лот 1 от Автомагистрала Калотина-София – Западна дъга на Софийски околновръстен път – участък 1 – от магистрала „Люлин” до река Какач, „Северна скоростна тангента” (гр. София).

➤ Разнообразните климатични, геоложки и хидроложки условия, уникалната флора и фауна, богатото разнообразие на видове и природни местообитания в Югозападен район, както и фактът, че на територията на района попадат национални и природни паркове с голяма значимост, и за в бъдеще ще бъдат неоценим потенциал за развитието на **туризма**. Тенденцията от последните няколко години за постепенно възстановяване на туристическия сектор в ЮЗР, продължава и през 2015 г. Нарастването на приходите от нощувки в района през 2015 г. спрямо 2014 г. е с 6,8%. Делът на ЮЗР в съвкупните приходи от нощувки, реализирани в страната през 2015 г., се увеличава на годишна база и възлиза на 19,1%, като районът запазва третото си място сред районите от ниво 2 (след Югоизточния и Североизточния район).

➤ Стратегическото и възлово разположение на района по направленията на европейските транспортни коридори, границата с три държави и мрежата от регионална и местна транспортна инфраструктура се използват като потенциал за развитие на **трансграничното, междурегионалното и транснационалното сътрудничество**. През 2015 г. в района все още в процес на изпълнение са проекти между партньори от ЮЗР и от съседните страни Гърция, Сърбия и Македония по линия на програмите за трансгранично сътрудничество от предходния програмен период 2007-2013 г.

➤ Анализът на условията за развитие на Югозападния район и на постигнатия напредък през периода 2014-2015 г. очертава **силно изразен дисбаланс в рамките на района** по отношение на цялостното социално-икономическо развитие, който е по-значителен от различията в останалите райони на страната. Наблюдават се диспропорции на няколко нива: между столичния град и съседните общини, между столицата и останалите областни центрове, между областните градове и другите общини в областите. Това налага по-активно прилагане на инструменти за социално-икономическо сближаване в рамките на района. Намаляване на различията може да се постигне, ако се пренасочат ресурси към териториалните единици с по-ниско равнище на развитие в района. Безспорно столицата като център за растеж, където са съсредоточени ресурси на едно място с цел достигане на развитие, съпоставимо с европейските параметри, има благоприятно влияние върху целия Югозападен район. Създаването на вторични центрове (като напр. Благоевград), достатъчно големи или

достатъчно отдалечени от столицата, които да балансират в известна степен силно гравитиращото и влияние, може да бъде успешна стратегия за преодоляване на вътрешнорегионалните неравенства в ЮЗР.

➤ На база на оценката на напредъка по реализация на приоритетите на РПР на ЮЗР (2014-2020) по ключови показатели се отчита, че **голяма част от заложените мерки се изпълняват**. Част от мерките в процес на изпълнение пряко или косвено касаят не само съответния приоритет, а реализацията им има мултиплициращ ефект. Налице са предпоставки за цялостно изпълнение на Регионалния план в контекста на постигане на устойчиво интегрирано регионално развитие. Направеният анализ на изпълнението на РПР на ЮЗР за 2015 г. показва, че определената в него рамка на политиката за регионално развитие в ЮЗР като цяло се изпълнява чрез инструментите на политиката за сближаване и съответното национално съфинансиране.

Предложения, свързани с подобряване на резултатите от наблюдение на изпълнението на Регионалния план за развитие на Югозападен район (2014-2020 г.)

➤ Подобряване структурата и съдържанието на въвежданата информация в ИСУН - следва да се обърне основно внимание на въвеждане на резултатите от изпълнението на всеки проект по съответните индикатори. Отчитайки факта, че оперативните програми са основен финансов източник за изпълнение на РПР, информацията относно резултатите от изпълнението на проектите по съответните програми ще позволи адекватна оценка на въздействието на програмите върху района и ще подобри процеса на наблюдение изпълнението на стратегическите цели и приоритети за развитие, заложи в РПР на ЮЗР.

➤ Осигуряване на публичен достъп до ИСАК, като във въвежданата информация да бъдат включени резултатите от изпълнението на проектите по съответните индикатори на Програмата за развитие на селските райони. Реализираните проекти по ПРСР са основен източник на информация за оценка на напредъка на някои от индикаторите в РПР на ЮЗР.

➤ Своевременно предоставяне на информация от НСИ, ИАОС, АУЕР и др. ведомства относно индикаторите за наблюдение в РПР на ЮЗР на национално, регионално и областно ниво, за които липсва информация в официалните интернет

страници, с периодичност поне за 2 години с оглед анализ на изменението им на годишна база.

➤ За постигане на съпоставимост на данните, предоставени от общините по индикаторите за наблюдение, и възможност за тяхното обобщаване, е необходимо да се подготвят по-конкретни и ясни указания към областните и общинските администрации.

➤ Подобряване на структурата и формата на обобщените справки за актуално изпълнение на програмите, съфинансирани от ЕСИФ, на територията на ЮЗР, предоставяни от Управляващите органи на програмите на заседанията на РКК. Това ще позволи ефективно осъществяване на регионална координация при изпълнението на програмите. До момента представяната информация е за проекти - в процес на изпълнение или приключени, отнася се основно за брой сключени договори за определен период, изплатени финансови средства и бенефициенти и е ограничена по отношение преценката на ефективността на усвоените средства и устойчивостта на реализираните проекти, както и по отношение оценката на въздействието на съответната програма върху района.

➤ Активизиране на междурегионалното сътрудничество и засилване на взаимодействието между Регионалния съвет за развитие на Югозападния район и останалите Регионални съвети за развитие на районите от ниво 2 в страната, както и между РСР и Областните съвети за развитие на областите от района. Това би спомогнало за обмяна на информация и добри практики за управление на регионалното развитие, за сравнителен анализ на развитието на съответните териториални нива, обсъждането на общи проблеми и предприемане на действия от един по-широк кръг от заинтересовани лица, свързани с изпълнението и наблюдението на Регионалния план, както и за инициране на интегрирани проекти за развитие на целия район с важно значение за няколко области и общини.

В изпълнение на действащото законодателство за регионално развитие и правно-регламентираните задължения на областно и общинско ниво, през 2015 г. е отчетен съществен напредък в сътрудничеството и координацията между Секретариата на РСР на ЮЗР и общините и Областните съвети за развитие. Също така, РСР на ЮЗР стартира инициатива за споделяне на добри практики и реализиране на общи идеи между Регионалните съвети за развитие на районите от ниво 2, като на заседания на РСР на ЮЗР са присъствали председатели на РСР на други райони от ниво 2 в страната.

➤ Финансово осигуряване на ГИП за дейността на РСР и предвиждане на необходимите средства в проектобюджетите на областните администрации към областните управители, председателстващи Регионалния съвет за развитие през съответната година, съгласно законодателството за регионално развитие (чл.57 от ППЗРР).

Годишната индикативна програма за дейността на РСР на Югозападен район има за цел осигуряване на активното участие на Съвета в процеса на стратегическо планиране на регионалното и местното развитие, постигане на ефективна и ефикасна координация при усвояване на средствата за регионално и местно развитие, както и повишаване на капацитета на членовете на РСР в посочените направления. Въпреки това ГИП за работата на РСР в ЮЗР остана финансово неосигурена и през 2015 г. Липсата на реални средства за дейността на РСР е основна причина за невъзможността да се планират и реализират мерки, които биха допринесли за укрепването и развитието на Съвета като орган за провеждане на държавната политика за регионално развитие в ЮЗР.

➤ Разглеждане на приоритетите на секторните политики от значение за развитието на ЮЗР на заседания на РСР и изготвяне на мотивирани предложения от РСР до компетентните органи за промени, в случай на необходимост (съгласно чл.19, ал.1, т.11 от ЗРР).

През 2015 г. е постигнат известен напредък в тази посока, като на заседания на РСР на ЮЗР са представени и обсъдени приоритетите на няколко секторни политики (изброени в раздел III. от Годишния доклад).

За подобряване на териториалната координация на секторните политики е подходящо отговорните министерства и ведомства да изготвят годишни тематични анализи, които да дават информация относно въздействието от използването на различните видове финансови инструменти върху актуалното състояние на ЮЗР. РСР на ЮЗР преценява, кои от секторните политики да бъдат анализирани в конкретната година, в зависимост от проблемите и нуждите на територията. Въз основа на тази информация, РСР може да дава препоръки и да приема становища, които съответните министерства да вземат предвид при прилагане на секторните политики.

➤ На заседания на Регионалния съвет за развитие на ЮЗР министрите, ръководителите на ведомства и областните управители да представят значими инвестиционни намерения с очаквано голямо въздействие върху територията на района,

с оглед координация между различните инициативи и инвестиционни намерения за развитие на района и информиране на заинтересованите страни (на основание чл.19, ал.1, т.5 от ЗРР).

➤ Реализация на съвместни идеи и проекти от общ интерес - използване на възможностите за развитие на административния капацитет в ЮЗР чрез участие в мрежи с други региони на ЕС по програмите за междурегионално сътрудничество на основата на обмяна на опит и добри практики.